

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

În
întîmpinarea
marelui
forum
al partidului,
al întregii țări

DEZBATEREA PROIECTELOR DE DOCUMENTE ALE CONGRESULUI XII AL P.C.R.

**LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE
A TOVARĂȘULUI IOSIP BROZ TITO ÎN ȚARA NOASTRĂ**

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI PARTIDULUI

Dezbaterea proiectelor de documente ale
Congresului al XII-lea al P.C.R.

Direcții ale perfecționării societății românești în perspectiva următorului deceniu

CARACTERISTICA DOMINANTĂ a vastului proces de perfecționare a conducerii științifice a întregii vieți sociale care se desfășoară pe multiple planuri de peste un deceniu — premisele și direcțiile acestei ample acțiuni au fost dezbătute încă de către Congresul al IX-lea al P.C.R. — o reprezentă inovarea revoluționară a structurilor de conducere, promovarea unor noi modalități de manifestare a democrației socialiste, multe fără precedent în experiența revoluției socialiste, introducerea cu perseverență a metodelor și tehnicilor moderne de conducere.

Amplouă și continuitatea acestor eforturi, orientate de către Partidul Comunist Român în direcția constituirii unui sistem atotcuprinzător al participării întregului popor la conducerea societății, contribuie substanțial la îmbogățirea teoriei și practicii socialismului, la elaborarea unor mijloace adecvate pentru stăpânirea complexității dezvoltării economice și sociale.

Privind retrospectiv schimbările ce s-au produs în țara noastră în acești ultimi ani în domeniul conducerii social-politice și economice remarcăm spiritul creator în care conducerea de partid, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu abordează problematica nouă pe care a generat-o dezvoltarea rapidă a lumii contemporane, evoluția propriei noastre societăți socialiste în raport cu condițiile istorice concrete. Pe măsura dezvoltării puternice a forțelor de producție, ca și a schimbărilor ce s-au produs în relațiile de producție prin aplicarea în viață a programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, au fost create structuri inedite, care au permis creșterea rolului conducător al partidului în societate, evoluția în forme noi a raporturilor dintre partid și stat, perfecționarea funcțiilor statului, corespunzător legislației socialiste, amplificarea funcțiilor democrației socialiste pe diferite planuri ale vieții economice și sociale.

Ca urmare a ritmului rapid al dezvoltării economice s-au produs evoluții pozitive în structura socială, care și-au găsit expresia în accentuarea omogenizării societății și întărirea unității întregului popor. S-a lărgit, astfel, baza socială pentru dezvoltarea democrației, amplificarea formelor de manifestare a conducerii colective, creșterea atribuțiilor organismelor obștești. Conducerea colectivă, instituționalizată pe toate treptele conducerii sociale, a căpătat în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea ale P.C.R. o arie mai largă de exprimare și o eficacitate sporită în sfera de acțiune a organismelor de autoconducere și autogestiune muncitorească.

Dezbaterea largă, politică, a documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., care se desfășoară în prezent, stimulează dialogul democratic cu privire la alegerea celor mai potrivite căi și metode pentru obținerea unei noi calități a activității pe toate planurile vieții sociale, deschizând noi perspective perfecționării conducerii științifice a societății.

Atitudine activă față de viitor

O COMPONENTĂ esențială a dezvoltării societății românești contemporane o reprezintă concepția, cu ample rezonanțe teoretice și practice, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la conducerea științifică a întregii vieți sociale, la importanța științei conducerii societății și rolul conducător al partidului în dinamizarea tuturor activităților sociale. Concepția românească cu privire la căile și modalitățile desfășurării procesului revoluționar în România, la dialectica factorilor obiectivi și subiectivi, a factorilor interni și internaționali, la ritmurile dezvoltării, la interdependența tot mai puternică dintre fenomenele economice, tehnologice, social-politice și culturale poartă amprenta gândirii profund revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În cadrul efortului multilateral pentru perfecționarea conducerii și organizării tuturor domeniilor vieții sociale, în unitatea lor organică, se desfășoară o largă acțiune pentru inovarea conducerii, acțiuni care

și găsește expresia în concretizarea principiilor generale ale conducerii sociale corespunzător realităților societății românești, în fundamentarea politicilor și programelor de acțiune care traduc în viață strategiile capabile să contribuie la sporirea gradului de stăpânire și dirijare conștientă a dezvoltării societății, a complexității progresului social contemporan. Opera social-politică și economică a secretarului general al partidului nostru conține din acest punct de vedere idei revoluționare cu privire la principiile și mecanismele reglării întregului organism social, cu privire la dezvoltarea conducerii politice pe căi democratice inedite, cu privire la obiectul și sfera de cuprindere a științei conducerii societății.

Un loc important în cadrul acestor preocupări este acordat formării unei atitudini active față de viitor, afit pe planul gândirii științifice, cit și al practicii revoluționare. Caracterul imperativ al necesității de a adopta o asemenea atitudine este determinat de multipli factori ai progresului contemporan, dar, în primul rând, de creșterea complexității dezvoltării și, în același timp, de creșterea posibilității societății de a modifica realitățile sociale, ceea ce face ca deciziile pe care le luăm astăzi să influențeze nu numai viața generațiilor prezente ci și viața generațiilor următoare. În acest context, se reliefează importanța amplei dezbateri democratice care se desfășoară în prezent în legătură cu Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României și programele-directivă care orientează activitățile în sfera cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, a energiei, a dezvoltării în profil teritorial și în ce privește creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții. Obiectivele și măsurile cuprinse în aceste documente contribuie nu numai la găsirea unor soluții raționale multiplelor probleme ale progresului ci conturează politicile care vor ghida procesele decizionale în abordarea aspectelor concrete ale evoluției în perspectivă a vieții economice și sociale. Din tezele și cifrele acestor documente se degajă principalele linii de afirmare a unei atitudini, active și constructive față de viitorul societății românești :

— orientarea spre creativitate socială, spre inovarea îndrăzneată a structurilor sociale ca un mod eficace de a stăpâni complexitatea și ritmul rapid al dezvoltării ;

— opțiunea pentru ritmuri înalte de dezvoltare, ca strategie adecvată pentru depășirea dificultăților generate de moștenirea grea economică și socială lăsată de trecut și pentru a învinge decalajele economice actuale ;

— gândirea pe termen lung a obiectivelor și mijloacelor de realizare a progresului pentru a evita soluțiile superficiale cu efecte de scurtă durată și costisitoare în perspectivă ;

— perfecționarea mecanismelor de reglare a dezvoltării economico-sociale prin îmbunătățirea instrumentelor de planificare și corelare mai bună a planificării macrosociale cu planificarea teritorială și la nivelul unităților economice și sociale ;

— inovarea structurilor democratice pentru a mobiliza energia creatoare a maselor și a spori responsabilitatea socială față de perspectivele patriei socialiste ;

— accentuarea caracterului științific al proceselor de conducere a societății pentru a spori eficacitatea și eficiența acțiunilor economice și sociale în raport cu noile cerințe ale progresului.

Strategiile de acțiune cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. care pregătesc în mod deliberat premisele necesare făuririi viitorului dorit de poporul nostru sînt în același timp un puternic stimulent pentru ridicarea eficienței activităților economice și sociale, pentru sporirea competenței în acțiune și a responsabilității pentru perspectivele societății românești. O pîrghie puternică, în acest sens, o reprezintă implicarea mai directă a științelor sociale în fundamentarea, elaborarea și aplicarea deciziilor privind perfecționarea vieții sociale în ansamblul ei. Dezvoltarea cunoașterii științifice în corelație strînsă cu necesitățile conducerii politice a societății, creșterea rolului științelor sociale în abordarea problemelor dezvoltării

presupun dezvoltarea acestora către problemele de mare actualitate și sensibilitate, în vederea găsirii de soluții, pentru conceperea de noi direcții de dezvoltare în spiritul creativității sociale.

Dezvoltarea largă a creativității sociale în sfera conducerii, deschiderea unui câmp larg inovației sociale și experimentării vor contribui, la rândul lor, la ridicarea gradului de funcționalitate a structurilor de conducere social-politică și economică.

Progres economic și organizare socială

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al planului cincinal 1981—1985 îl constituie continuarea împlinirii prevederilor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării spre comunism. În realizarea acestui obiectiv, planul cincinal are în vedere atât nivelul atins în dezvoltarea internă, cât și fenomenele noi care își croiesc drum în economia mondială. Atrage atenția, în primul rând, orientarea spre ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, efortul pentru lărgirea bazei proprii energetice și de materii prime, dezvoltarea în ritm susținut a industriei în condițiile unei anumite reorientări structurale, promovarea în continuare a criteriilor raționale de repartizare a forțelor de producție pe întregul teritoriu. În ansamblul lor aceste orientări urmăresc realizarea unei cotituri în ce privește calitatea activităților care trebuie să se exprime într-o creștere mai accentuată a productivității muncii, economisirea și utilizarea intensivă a resurselor, îmbunătățirea performanțelor produselor, în general a eficienței și competitivității economiei românești.

Puternica dezvoltare economică în următorii ani, care va duce la creșterea produsului social într-un ritm mediu anual de 6,0%—6,6% și a venitului național de 6,7%—7,4%, iar a producției globale industriale de 9,0%—10,0%, se va răsfrînge pozitiv și asupra structurii și dinamicii sociale. Va crește, astfel, rapid ponderea populației care va lucra în sectoarele neagricole, pînă la 78% din populația ocupată. Industria, construcțiile, transporturile vor cuprinde 74% din populația ocupată în sectoarele neagricole, învățămîntul, cultura, știința și sănătatea peste 10%, iar serviciile și alte activități circa 16%. Aceste deplasări pe fondul creșterii generale a nivelului de trai, al ridicării calității vieții vor duce la creșterea gradului de organizare socială, la întărirea unității întregului popor în jurul partidului. În mod deosebit va fi influențat acest proces de politică amplasării echilibrate a forțelor de producție pe teritoriu, a valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, de sistematizare și modernizare a rețelei de localități urbane și rurale. Introducerea unui nou indicator de dezvoltare și anume producția globală anuală pe locuitor va contribui într-un mod și mai eficient la procesul omogenizării sociale comparativ cu indicatorul utilizat pînă acum, al valorii minime, a producției industriale pe județ. Prin realizarea unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor se vor micșora substanțial „decalajele interne” între județele țării. Astfel, în fiecare județ se va asigura un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la mia de locuitori, creștere care are loc în condițiile cînd în numeroase țări capitaliste, datorită implicațiilor prelungirii crizei economice și mai ales adîncirii crizei energetice, are loc o restrîngere a capacității de folosire a forței de muncă. Se va modifica semnificativ structura ocupării forței de muncă prin faptul că circa 78% din persoane vor lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură. Procesul omogenizării sociale se va materializa și în apropierea tot mai marcată a condițiilor de viață. Îmbunătățirea structurii localităților urbane, sistematizarea localităților rurale și dotarea lor cu unități economice, ca și sporirea confortului prin dotări social-culturale, și asigurarea unor lezături mai bune între zonele de locuit și locurile de muncă vor determina noi tendințe în dinamica socială, în special vor încuraja transferul unei părți din populație spre localitățile rurale și spre județele care în trecut erau înapoiate economic.

Dezvoltarea democrației, autoconducerii muncitorești și autogestiunii

MĂSURILE CONCRETE privind creșterea rolului conducător al partidului în societate, experimentarea unor noi căi de realizare a democrației directe alături de îmbunătățirea modalităților de lucru ale democrației reprezentative, dezvoltarea curajoasă a autoconducerii în forme specifice țării noastre, sint expresia gândirii revoluționare, refractară la inerție, la închistarea în forme de gîndire și de acțiune depășite de viață. Abor-

dînd în spiritul marxismului creator problemele concrete ale împlinirii conducerii societății de către popor, Partidul Comunist Român n-a pășit pe drumuri bătătorite, ci a înțeles să-și aducă contribuția la dezvoltarea ideilor socialismului, la rezolvarea problemelor complexe, pe care le ridică edificarea noii societăți în condițiile proprii ultimelor decenii ale secolului XX. Dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră reprezintă o dezvoltare a gândirii marxiste privind destinul istoric al statului. Instituțiile democratice a căror viabilitate este verificată în confruntarea cu practica, formează treptat cadrul prin care masele populare, participînd activ la viața socială, își asumă răspunderea conducerii societății, pregătind în felul acesta trecerea în perspectivă la realizarea comunismului.

Dezvoltarea democrației directe în forme inedite și-a găsit expresia în extinderea practicii congreselor și conferințelor oamenilor muncii pe diferite domenii de activitate, forme care permit dezbateră într-un larg cadru democratic a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea muncii. În temeiul practicii pozitive a acestor largi instituții democratice s-au inițiat forme noi de lucru ale organelor democratice de stat pe plan național și local care îmbină participarea directă a cetățenilor la dezvoltarea și rezolvarea problemelor cu activitatea reprezentanților aleși de popor. Experiența obținută în acest domeniu va permite cîștigarea unei experiențe pozitive și în domeniul simplificării și ieftinirii aparatului de conducere socială în condițiile creșterii capacității sale de acțiune. Desigur, nu este vorba de o abordare simplificatoare, ci de căutarea de noi soluții organizatorice la scara întregii societăți.

Un rol important în această evoluție revine organizațiilor de masă și obștești care în țara noastră au fost angajate plenar în transformările aduse sistemului de conducere. Locul acestora în societate s-a modificat esențial, ele avînd de îndeplinit un rol din ce în ce mai important în conducerea social-politică și economică. Măsurile aplicate în ultimii ani au dus la împletirea activității organizațiilor obștești cu activitatea specifică instituțiilor de stat, la preluarea de către primele a unor obligații care în trecut reveneau doar instituțiilor de stat.

Un rol crescînd în sistemul democrației noastre socialiste revine organismelor de conducere colectivă a unităților economice și sociale, a instituțiilor, și, în general, la toate nivelele de conducere. După cum se știe s-au adus modificări componenței consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice și sociale pentru a permite ca la lucrările lor să participe un număr mai mare de muncitori legați direct de producție. În același spirit s-au adus îmbunătățiri organelor colective ale altor instituții, centralelor industriale și ministerelor.

Experiența acumulată în activitatea organismelor de conducere colectivă a constituit baza dezvoltării autoconducerii muncitorești în forme specifice, concomitent cu adecvarea instrumentelor de gestiune financiară — la condițiile actuale ale economiei românești. Activitatea organismelor de autoconducere muncitorească contribuie la lărgirea cadrului prin care masele participă și își asumă răspunderea în conducerea economico-socială.

Prin îndeplinirea unor funcții importante în planificarea dezvoltării, în dezvoltarea progresului tehnic și gestiunea proprietății obștești, organisme de conducere colectivă constituie modalitatea de a realiza unitatea dialectică dintre conducerea macrosocială, pe baza centralismului democratic și conducerea pe plan local pe baza stimulării inițiativei și grijii fiecărui cetățean pentru dezvoltarea proprietății obștești. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceste organisme sînt prin formă și conținut superioare formelor democrației burgheze, ele dînd posibilitatea oamenilor muncii ca în calitatea lor de coproprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai muncii lor, să răspundă de felul cum este administrată și gospodărită partea din avuția socialistă încredințată colectivului.

Dezvoltarea în perspectivă a autoconducerii în forme noi, adecvate conducerii teritoriale va accentua caracterul democratic al activității consiliilor populare și va duce la perfecționarea procesului de atragere a cetățenilor la rezolvarea problemelor de ordin local, la mobilizarea inițiativei, a capacității lor de inovare și a răspunderii pentru destinul obștei.

Stil revoluționar de muncă

ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ s-a constituit în țara noastră un sistem original al democrației socialiste a cărui trăsătură dominantă este mobilitatea organizatorică, flexibilitatea instituțională în scopul obținerii unei mai mari sensibilități la dinamica accelerată a dezvoltării politice, economice, tehnologice și social-culturale a lumii contemporane. Creșterea capacității de

sesizare a fenomenelor noi, scurtarea timpului de reacție la cerințele generate de mutațiile prin care trece lumea contemporană reprezintă un imperativ al conducerii moderne și un obiectiv al eforturilor de perfecționare a instituțiilor și a metodelor de conducere.

Pentru a realiza aceste deziderate la nivelul cerut de actuala etapă a progresului social este necesar să fie găsite căile și metodele adecvate pentru a depăși fenomenele negative care pot distorsiona activitatea organizărilor democratice de conducere. În acest sens negativ acționează atitudinile de formalism, superficialitatea, care golesc activitățile de conducere de conținutul lor viu și pozitiv prin mînuirea formală a instrumentelor democratice. Tolerarea acestor situații nu poate duce decît la încălcarea ordinii, disciplinei, la neîndeplinirea la timp și în bune condiții a obligațiilor de muncă. Dezbătând deschis problemele — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — facem aceasta nu de dragul unei democrații în sine, ci din dorința de a obține rapid o îmbunătățire substanțială a activității noastre generale. Dacă nu vom proceda astfel, atunci democrația se va transforma în vorbărie goală, chiar într-o piedică în dezvoltarea economiei noastre, a societății.

În dezvoltarea democrației socialiste un rol pozitiv îl au preocupările pentru integrarea partidului în viața socială. Accentuarea vieții democratice de partid este chezașia dezvoltării democrației socialiste în ansamblul ei. Perioada de intensă activitate politică pentru pregătirea Congresului al XII-lea al P.C.R. s-a remarcat și prin adoptarea de noi criterii de participare a comunistilor, a cadrelor în activitatea diferitelor organe de conducere ale partidului. Pe această linie se înscriu măsurile luate recent privind îmbunătățirea reprezentării în cadrul Comitetului Central al partidului, creșterea ponderii femeilor în organele de partid, îmbunătățirea compoziției Comitetului Politic Executiv și a modului său de lucru, îmbunătățirea activității comitetelor județene de partid printr-o mai bună reprezentare a cadrelor, prin rotația lor în diferite munci pe baza anumitor norme democratice. Ansamblul măsurilor în curs de aplicare urmăresc să îngreudească subiectivismul în munca de partid, statornicirea mai precisă a drepturilor și obligațiilor membrilor de partid.

Îmbunătățirea calitativă a muncii de conducere la toate nivelele obligă la promovarea intransigentei față de structurile lipsite de dinamism, contaminate de birocrațism, incapabile să răspundă eficace cerințelor complexe ale dezvoltării economice și sociale ale actualei etape. Deși în ansamblul său, actualul sistem al democrației socialiste se dovedește apt să atragă masele la conducerea societății, se mai întilnesc verigi organizaționale nesatisfăcătoare, anchilozate de practicile birocratice. Uneori, chiar în cadrul unor structuri organizatorice viabile își pot face loc metode de lucru vechi care duc la frînarea mersului înainte.

Remediul eficace împotriva acestor obstacole în calea progresului socialist îl constituie introducerea în munca de conducere a mijloacelor caracteristice stilului revoluționar, strîngerea legăturilor cu oamenii muncii, creșterea receptivității față de nevoile acestora. În efortul de a înlătura stările inerțiale, formele organizatorice închistate, cu structuri capabile să încurajeze deschiderea spre nou, un rol de primă importanță îl are inițiativa cetățenilor, exercitarea de către aceștia a drepturilor și îndatoririlor democratice, cu răspundere, cu responsabilitate față de destinele țării, a patriei socialiste, și în acest sens o importanță deosebită au recentele măsuri, adoptate la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind creșterea rolului Frontului Unității Socialiste. Desigur, preocuparea pentru promovarea unui stil revoluționar de muncă se întemeiază astăzi pe cuceririle avansate ale cunoașterii științifice. Introducerea perseverență de metode și tehnici moderne capabile să ridice eficiența instituțiilor democratice, capabile să promoveze în activitatea de conducere competența în abordarea și rezolvarea problemelor complexe ale dezvoltării reprezintă, în acest context, o sarcină primordială.

Calitatea vieții în perspectiva eticii și echității socialiste

TELUL SUPREM și constant al politicii P.C.R., așa cum a subliniat în repetate rânduri secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu este ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

În condițiile dezvoltării planificate a societății socialiste se resimte necesitatea elaborării de instrumente capabile să pună în evidență și să măsoare pașii făcuți pe calea înlăturării

acestui țel. Un asemenea instrument care oferă factorilor de conducere și întregii opinii publice tabloul cuprinzător al stării societății noastre, tablou care reunește în mod organic schimbările economice cu cele sociale și pune în evidență atât performanțele cantitative ca și realizările de ordin calitativ este programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții.

Capitolele sale principale ne permit să urmărim printr-un ansamblu de indicatori corelația dintre realizările economice și creșterea bunăstării poporului, ca și principalele orientări în creșterea veniturilor oamenilor muncii, cheltuielile social-culturale, desfacerile de mărfuri și prestările de servicii, construcția de locuințe, reducerea săptămîinii de lucru, ameliorarea mediului înconjurător. Indicatorii cuprinși în acest document referitori la toate aceste aspecte exprimă cifric complexitatea și diversitatea dezvoltării sociale, permițînd cuprinderea în mod sintetic a ceea ce astăzi numim **calitatea vieții** în societatea noastră socialistă.

Introducerea în practica conducerii sociale a acestui instrument va avea numeroase consecințe pozitive pentru promovarea unei viziuni de ansamblu, echilibrată și rațională asupra dezvoltării complexe economice și sociale. Fixarea de obiective privind calitatea vieții și analiza prin indicatori specifici a modului în care ea evoluează va ameliora substanțial procesul măsurării și evaluării dezvoltării. Urmărirea modului de realizare a indicatorilor social complecși (care includ și pe cei economici) va oferi posibilitatea comparării continue a „imaginii-scop” a societății socialiste de miine cu realizarea prezentă și va permite introducerea unui spirit de raționalitate și echitate în evoluția relațiilor sociale, în raport cu cerințele și nevoile oamenilor muncii.

În literatura economică și social-politică nemarxistă tema „calității vieții” este abordată abstract, în afara contextului concret de clasă al societății contemporane. Caracterul steril al acestei abordări a fost pus în evidență de chiar criticii moderați ai capitalismului contemporan, care nu pot fi nici cel puțin bănușiți că au simpatii pentru marxism. Robert Jungle arăta, de pildă, că unele îmbunătățiri materiale obținute de masele muncitoare din țările capitaliste dezvoltate prin luptă socială îndelungată au drept complement agravarea condițiilor sociale, de viață, nesiguranță, deteriorarea gravă a raporturilor umane, poluarea.

Calitatea vieții se manifestă în aceste condiții în mod unilateral, prin abundența de bunuri de consum, dar într-un climat de însingurare, înstrăinare, de adîncire a exploatarei. Calitatea proceselor sociale proprii unei societăți se exprimă astfel în manifestarea complexă a relațiilor de producție existente, în structurile social-politice, în modul în care sint satisfăcute cerințele, așteptările membrilor societății. În acest sens, realizarea autentică a calității vieții, presupune eliberarea de exploatare, omogenizarea socială, egalitatea de clasă și condiții pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Faptele arată că în perioada construcției relațiilor socialiste în ciuda dificultăților existente datorită moștenirii economice grele, care au impus un program intens de industrializare, s-au produs mutații care au permis realizarea de pași importanți în domeniul creșterii calității vieții, prin eliminarea exploatarei, asigurarea dreptului la muncă, realizarea egalității în drepturi a femeilor, înlăturarea revoluției în domeniul culturii. În actuala etapă a dezvoltării socialismului realizările economice și sociale permit abordarea calității vieții la un nivel mai înalt de exigență.

Un rol major în prefigurarea nevoilor și aspirațiilor oamenilor muncii îl au principiile de raționalitate socială promovate de partid în spiritul eticii și echității socialiste. În aceste principii se reflectă sistemul de valori ale societății noastre care plasează în centrul atenției respectul pentru muncă, egalitatea tuturor cetățenilor indiferent de naționalitate, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Orînduirea socialistă, profund și real umanistă urmărește realizarea egalității și a echilibrului în toate aspectele vieții sociale și individuale. În această perspectivă programul-directivă privind calitatea vieții se întemeiază pe măsuri care asigură raționalitatea procesului de îmbunătățire continuă a condițiilor de viață ale populației evitîndu-se risipa, excesele, manifestările negative de individualism.

Idealul progresului socialist îl constituie nu „societatea de consum” ci societatea eliberată de exploatare, capabilă să asigure o viață decentă fiecărui cetățean, viață întemeiată pe respectarea demnității umane. Asigurarea bunăstării în aceste condiții presupune respectarea eticii socialiste capabilă să stimuleze raționalitate și echilibru în satisfacerea nevoilor umane — coordonate care stau, de altfel, la baza orientării programului dezvoltării țării noastre în următoarele decenii.

prof. dr. Sergiu TAMAȘ

IMPLICAȚII ECONOMICO-SOCIALE ALE POLITICII DE DEZVOLTARE ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN ANSAMBLUL documentelor pentru Congresul al XII-lea al P.C.R., Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 consemnează succesele de prestigiu obținute de poporul român în perioada construcției socialismului pe linia ridicării la o nouă viață economică a tuturor zonelor țării, cât și orientările și sarcinile de bază pentru următorul cincinal.

Este cunoscut faptul că România a moștenit de la regimul trecut un nivel scăzut de industrializare, mari disproporții în toate domeniile, dar mai ales în dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone. Așa, bunăoară, județele din Moldova, care reprezentau în anul 1938 circa o treime din populația țării, realizau doar 5 la sută din producția industrială. Mai mult, dacă pe ansamblul țării 74 la sută din populația activă lucra în agricultură, media acestor județe depășea 85 la sută. Realizarea prevederilor primelor planuri cincinale, aplicarea consecventă a politicii de industrializare, de socializare și modernizare a agriculturii și a celorlalte ramuri au implicat redimensionări și în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, anul 1965 mai consemna menținerea unor mari decalaje în nivele de dezvoltare economică a diferitelor zone.

Măsurile stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, cursul înnoitor, dinamic imprimat întregii vieți economice și sociale din România s-au detașat și prin promovarea unei strategii originale, de lungă perspectivă, consacrate dezvoltării în profil teritorial, strategii capabilă să asigure progresul general al țării și al fiecărui județ. Potrivit măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea și Conferința Națională din 1967 ale partidului, s-a realizat o nouă organizare administrativ-teritorială, prin care au fost eliminate verigile intermediare, constituindu-se zone echilibrate din multiple puncte de vedere, s-a trecut, pe baza unei legi unitare, la sistematizarea tuturor localităților, a fost stabilit pentru cincinalul în curs un nivel minim al producției industriale de cel puțin 10 miliarde lei în fiecare județ.

Îmbunătățirea organizării industriei și a tuturor ramurilor producției materiale, lărgirea și adâncirea democrației socialiste, introducerea unui nou mecanism economic menit să generalizeze autogestiunea și autoconducerea muncitorească, crearea consiliilor unice în agricultură, elaborarea planului național atât în profil de ramură, departamental, cât și teritorial, investirea organelor locale de partid și de stat cu obligativitatea fundamentării și realizării tuturor indicatorilor economico-sociali au determinat creșterea răspunderii și angajării clasei muncitoare, a

țărănimii și intelectualității în îndeplinirea programelor de dezvoltare a tuturor zonelor țării.

Acționând astfel asupra factorilor determinanți, partidul nostru a creat, pe măsura acumulărilor cantitative, un nou cadru organizatoric, administrativ, juridic și economic specific orînduirii socialiste și realităților contemporane, capabil să determine valorificarea potențialului uman și material de care dispunem, dezvoltarea echilibrată a tuturor localităților într-o concepție unitară și, pe aceste baze, **TRECEREA LA O NOUĂ CALITATE** în toate domeniile.

Principalele consecințe ale procesului de repartizare rațională a forțelor de producție

INDUSTRIALIZAREA țării, dezvoltarea ramurilor de bază și, în acest cadru, a subramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, asimilarea rapidă a cuceririlor științei și tehnicii, modernizarea tuturor domeniilor și sectoarelor fac ca repartitia echilibrată, rațională a forțelor de producție în teritoriu să fie însoțită de numeroase implicații sociale favorabile.

În **primul rînd**, se înregistrează pe această cale o creștere an de an a locurilor de muncă în ramurile neagricole. Perioada 1950—1979 consemnează în acest sens crearea a peste 5 milioane de noi locuri de muncă, asigurînd atragerea a peste 50 la sută din populația activă a României. Statisticile mondiale nu evidențiază altundeva asemenea creșteri, într-un interval atât de scurt din punct de vedere istoric. Funerea în valoare a acestor noi locuri de muncă în ramurile neagricole, cu un nivel mai ridicat al productivității muncii, a asigurat sporirea sistematică a eficienței economice. Concludent este faptul că, în comparație cu nivelul anului 1938, potențialul industrial al țării noastre a crescut de 47 de ori, iar sporul producției a fost asigurat în proporție de circa două treimi pe seama creșterii productivității muncii. Drept urmare, în acest interval venitul național s-a amplificat de peste 14 ori. Acestea constituie de fapt căile esențiale de valorificare superioară a competenței și capacității poporului nostru, de sporire sistematică a valorilor materiale și spirituale, de îmbunătățire a calității vieții.

În **al doilea rînd**, amplasarea unui număr de obiective industriale în interiorul zonelor și, mai ales, în localitățile rurale care urmează să devină centre de polarizare urbană, determină atenuarea mobilității forței de muncă, localizarea unei părți din populație în

acest mediu, îmbinarea activităților din sectorul primar cu cele din secundar și terțiar, creșterea gradului de folosire a timpului de lucru și, pe aceste baze, sporirea veniturilor. Existența în prezent a unei treimi din familii cu surse mixte de venituri de tipul: agricultură — industrie — construcții — servicii atestă tendința de amplificare a acestui proces.

În **al treilea rînd**, crearea unui mare număr de nuclee industriale pe raza județelor, creșterea densității acestora pe întreg teritoriul țării determină, odată cu localizarea forței de muncă, evitarea procesului de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură. Mai mult, echiparea industrială modernă, crearea unui mare număr de locuri de muncă a asigurat formarea în toate județele țării a unor puternice detașamente muncitorești. Astfel, în perioada 1950—1979 numărul mediu al muncitorilor a crescut de 4,8 ori, ajungînd astăzi la circa 5,7 milioane, adică mai mult de 50 la sută din populația activă a țării. În aceeași perioadă, la nivelul zonei Iași, numărul muncitorilor a crescut de 3,5 ori, ridicîndu-se în prezent la 160 de mii. Constituirea unor puternice nuclee la nivelul fiecărui județ și în interiorul acestora pe localități determină un spirit nou, muncitoresc de activitate, o poziție combativă, revoluționară, asigură climatul și structurile specifice noii orînduirii. În același timp, capătă noi dimensiuni omogenizarea economică — temelia omogenizării sociale, procese specifice și necesare edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate și trecerii la construcția comunismului ca obiectiv fundamental al Programului adoptat de Congresul al XI-lea al partidului. Indicator sintetic al creării condițiilor pentru ca egalitatea tuturor cetățenilor patriei să se concretizeze în posibilitatea materială de a beneficia în mod egal de binefacerile noii orînduirii, omogenizarea economică și, principala sa consecință, omogenizarea socială constituie una din căile esențiale pentru evidențierea superiorității societății noastre socialiste, al cărui scop fundamental îl constituie creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, afirmarea personalității umane.

În **al patrulea rînd**, dezvoltarea economică, creșterea veniturilor gospodărilor populației este însoțită de o amplă activitate edilitar-gospodărească, construcția unui mare număr de locuințe și echiparea acestora, sporirea gradului de dotare a localităților cu școli, spații comerciale, instituții culturale, sportive și de agrement, ceea ce se repercutează, în final, în îmbunătățirea sistematică a condițiilor de muncă și de trai, în creșterea calității vieții.

Toate aceste considerații sînt cu atât mai importante acum cînd întregul

popor întâmpină cel de-al XII-lea forum al comunistilor cu fapte de muncă pe măsura politicii științifice clarvăzătoare promovate de partidul nostru și când hotărâtor este modul în care factorii de decizie de la nivelul comunelor și orașelor vor adopta măsuri concrete, capabile să asigure valorificarea tot mai bună a resurselor umane și materiale. fundamentarea temeinică a tuturor indicatorilor, realizarea integrală a acestui minunat și însuflețitor program de muncă și creație.

Modificări fundamentale în structura economico-socială a județului Iași

RECUNOSCUT drept centru de seamă al științei și culturii — pe raza acestui județ trece triunghiul culturii cucuteniene, cu o vechime de peste 5000 de ani: în aceste locuri s-a înființat, la Cotnari, încă la începutul secolului al XVII-lea, prima instituție de învățământ cu caracter academic, căreia i-au urmat Academia Vasiliană, Academia Mihăileană și, apoi, în secolul al XIX-lea, prima universitate modernă, cunoscută printr-un trecut istoric glorios și prin ample contribuții la formarea poporului și a națiunii, la afirmarea valorilor spirituale românești, Iașul a moștenit de la regimul trecut o stare modestă de industrializare. Adevărata vocație în această direcție și-a descoperit-o abia în anii socialismului și, în mod deosebit, în ultimele decenii. Edificator în acest sens este faptul că producția industrială pe un locuitor a crescut de la 900 lei în 1950 la 35 000 lei în 1979, urmând să ajungă la 40 000 lei în 1980.

La mijlocul acestui cincinal Iașul realizează o producție industrială echivalentă cu cea obținută de întreaga Românie în anul 1938. Drept urmare a sporit, an de an numărul locurilor de muncă în ramurile neagricole, ajungând în prezent la circa 200 000; s-au dezvoltat și modernizat celelalte ramuri și sectoare; a avut loc o amplă creștere a dotării edilitar-gospodărești. Personalitatea Iașului de azi este dată atât de zestrea industrială, de puternicul centru universitar în care se pregătesc aproape 30 000 de studenți, de efervescența științifică ce antrenează circa 2 500 cadre didactice din învățământul superior și cercetători, cât și de viața cultural-artistică și de creație ce se face tot mai mult remarcată.

De remarcat este că indicatorii de valoare ai politicii de repartizare rațională a forțelor de producție găsesc în județul Iași condiții favorabile de acțiune cu atât mai mult cu cât zona prezintă anumite elemente de specificitate. Astfel, în această parte a țării subsolul este lipsit de resurse minerale puse în valoare; sînt sărace resursele hidrologice și energetice; peste 50 la sută din suprafața agricolă este supusă eroziunii, iar circa 1/5 inundațiilor. Iașul înregistrează în schimb un ritm superior me-

diei naționale de creștere a sporului natural, al populației, ceea ce face ca aici să se mențină un excedent de forță de muncă activă.

Amplasarea, în primele două decenii și jumătate de construcție socialistă, a celui mai mare număr din obiectivele economice nou construite în municipiul Iași, unde se găsesc astăzi aproape 90 la sută din capacitățile industriale ale județului, concentrarea aici a celor mai multe activități sociale, culturale și științifice au făcut ca între centrul de reședință și restul zonei să apară unele discrepanțe. Totodată, în județ s-a înregistrat o puternică mobilitate socio-profesională. Concludent în acest sens este faptul că populația municipiului Iași a crescut de circa 3,5 ori în 35 de ani, de la 98 000 de locuitori în 1948 la aproape 350 000 în prezent. Peste două treimi din locuitorii acestui oraș și mai bine de 60 la sută din forța de muncă în activitate nu s-au născut aici, ci provin din mediul rural, fiind la prima generație de urbani și, deci, încă la începutul contactului cu activitatea industrială, cu universul vieții orașenești. În același timp, profesiile vechi, „clasice” au fost înlocuite cu meseriile noi, moderne. După ce am parcurs un proces de proliferare a profesiilor, ca urmare a lărgirii și adîncirii diviziunii sociale a muncii, înregistrăm în prezent o tendință de concentrare și centralizare a meseriilor. Mai mult, odată cu reducerea efortului fizic și creșterea potențialu-

atestă capacitatea de adaptare la viața modernă, inteligența și spiritul creator al oamenilor muncii din țara noastră.

Pornind de la aceste considerații și realități, încă la începutul actualului cincinal factorii de decizie de la nivelul județului, acționînd în spiritul obiectivelor cuprinse în Programul partidului, al indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în zonă, au trecut la elaborarea unei noi strategii de dezvoltare. Potrivit acestei concepții, odată cu modernizarea unităților existente în municipiul Iași, creării unei noi platforme industriale prin Combinatul de utilaj greu, au fost amplasate importante obiective industriale în orașele Pașcani, Tg. Frumos, Hirlău, în localitățile care urmează să devină centre de polarizare urbană, ceea ce este de natură să amelioreze structurile economice din partea de nord și de vest a județului, să determine o reducere a mobilității populației, cât și o mai bună folosire a forței de muncă.

Creșterea capacității industriale a întregii țări și, în acest cadru, a județului Iași este rodul unei politici ferme de acumulare socialistă, reflectată în alocarea din venitul național a circa o treime din fondul de dezvoltare. Drept urmare, de la un cincinal la altul volumul de investiții alocat județului Iași s-a dublat, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1, devansînd creșterile naționale.

Tabelul nr. 1

Dinamica investițiilor alocate județului Iași în perioada 1950—1980 pentru sectorul socialist, comparativ cu ansamblul țării

— milioane lei —

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
România	57 713	88 152	187 656	314 479	516 602	1 000 000
Județul Iași	1 135	1 440	4 216	7 111	13 254	26 000
Ponderele zonei în ansamblul țării, în %	2	1,6	2,2	2,3	2,6	2,6

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 397 și Anuarul statistic al județului Iași 1978, pag. 111

lui intelectual se conturează o atenuare generală a longevității profesiilor, dar o existență de termen lung a meseriilor de reglaj, ajustor, mecanici de întreținere. Toate acestea au loc pe fondul creșterii sistematice a instrucției, a pregătirii profesionale, a creșterii gradului de cultură tehnică. Faptul că la Iași nivelul productivității muncii este superior mediei naționale, că mai mult de 20 la sută din întreaga producție este exportată, că aici se realizează aparate electronice, țevi sudate, mașini și instalații, antibiotice, produse din mase plastice apreciate atât în țară, cât și pe piețele externe, demonstrează realismul politicii economice românești,

De la 1,1 miliarde lei alocați sectorului socialist din județul Iași în perioada 1951—1955, s-a ajuns la un volum de 24 de ori mai mare în actualul cincinal. Acest important volum de investiții, ca și creșterile spectaculoase, înregistrate îndeosebi după anul 1965, evidențiază realismul măsurilor întreprinse de conducerea partidului pe linia alocării unei importante cote din venitul național pentru fondul de dezvoltare. Repartizarea către industrie a peste 50 la sută din totalul investițiilor a asigurat sporirea capacității de producție în această ramură, atât pe ansamblul țării, cât și la nivelul zonei Iași, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția volumului capacităților industriale din județul Iași comparativ cu ansamblul României

— milioane lei —

	Anii					
	1959	1960	1965	1970	1975	1978
România	28 178 *)	97 700 *)	185 700 *)	307 229	586 878	817 163
Județul Iași	391	698	3 893	8 495	19 113	21 926
Proporția județului Iași față de total țară în %	1,4	0,7	2,1	2,8	3,2	2,7**)

*) Recalculat în prețurile anului 1973

***) Reducerea este determinată de efectul reșezării prețurilor

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 145

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Producția industrială a sporit în perioada 1950—1978 de 56 de ori la nivelul județului Iași, față de 29 de ori pe ansamblul țării, adică aproape dublu. Cu toate acestea, prin structurile economice, producția industrială pe un locuitor, numărul de oameni ai muncii care lucrează în ramurile neagricole raportat la populație, județul Iași se înscrie sub media națională și în urma altor zone așa cum se exprimă sintetic prin nivelele indicatorilor din tabelul nr. 3.

rioadă 1981—1985 va determina accelerarea proceselor începute în județul Iași, asigurând apropierea tot mai puternică și chiar devansarea la unii indicatori a nivelelor medii naționale. Astfel, potrivit prevederilor, pe seama unui volum de investiții de peste 29 miliarde lei, producția globală totală urmează să ajungă în anul 1985 la 68,5 miliarde lei. În acest cadru, producția industrială urmează să crească de la 30 miliarde lei în 1980 la peste 51 miliarde în 1985. În același timp, preocu-

parte din ele cu caracter de noutate. Astfel, studiile interdisciplinare efectuate de specialiștii din această zonă evidențiază interdependențele demo — economice, faptul că forța de muncă se îndreaptă nu atât din sectorul primar spre cel secundar până la saturare și de aici spre terțiar și quaternar — cum s-a petrecut în actualele țări și zone industrializate, ci direct și simultan, funcție de cerințe, spre toate sectoarele. Evident, în această direcție un rol hotărâtor îl are caracterul planificat al întregii economii. Apoi, așa după cum arată cercetările întreprinse, se evidențiază o tendință fermă de profesionalizare a muncii din agricultură, ca și conturarea unui proces de creștere mai rapidă a productivității în această ramură comparativ cu ritmurile înregistrate în industrie. Interesant de observat este și faptul că cea mai mare parte a forței de muncă se înscrie pe rutele mobilității nu atât prin recrutarea directă, ci indirectă, prin sistemul de învățământ, al rețelei școlilor profesionale și de calificare, tinerii ajungând în producție după parcurgerea acestei trepte. Așa se și explică faptul că, în prezent, aproape 80% din clasa muncitoare ieșeană are calificare corespunzătoare meseriei îndeplinite. În același timp, însă, tineretea forței de muncă face ca o bună parte din muncitori să aibă o categorie de încadrare inferioară gradului de dificultate al lucrărilor executate. De asemenea, în procesul forjării noilor caractere, se înregistrează încă nivele ridicate ale fluctuației forței de muncă. Cu toate acestea, umanismul și superioritatea procesului pe care îl parcurgem este reflectat și de reducerea perioadei de adaptare la viața urbană și de integrare la cerințele statutului de muncitor de la 1—2 generații, cât dura în trecut, la 1—2 decenii în prezent.

Evidențierea legilor care guvernează mobilitatea socioprofesională a populației, îmbunătățirea structurilor economice ale zonei, a organizării rețelelor sociale, școlare, comerciale, de servicii determină substanțiale îmbunătățiri în stabilirea și perfecționarea concepției unitare de conducere pe baze științifice a proceselor complexe de construcție economică.

Parcurgem, așadar, un proces complex de transformări esențiale pe toate planurile, asupra cărora o amprentă dominantă și-o pune politica rațională, științifică, de repartiție rațională a forțelor de producție, de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Esența acestor transformări, a mișcării proceselor și fenomenelor noi se traduce în viața oamenilor, în satisfacțiile lor, generate de tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale, ai tuturor realizărilor. Astfel se și explică maturitatea cu care au fost dezbătute proiectele de documente pentru Congresul al XII-lea, adeziunea deplină și hotărârea de a acționa în sensul programat, ceea ce va redimensiona întreaga viață materială și spirituală din această parte a țării.

Alecu Al. FLOREȘ
Iași

Situația unor indicatori din județul Iași comparativ cu alte zone și media națională, în anul 1978

		Județele					
		România	Iași	Brașov	Timiș	Harghita	Covasna
Populația	mii	21 855	745	600	700	332	205
Producția globală industrială	total mil. lei	817 163	21 926	54 271	31 761	9 720	5 919
	pe locuitor lei	37 390	29 430	90 450	45 370	29 280	28 873
Numărul personalului	total mii la 1000 de locuitori	5 585	200	287	274	109	63
		255	265	478	391	328	306

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 46, 116, 145.

Se observă că județe de mărime apropiată realizează o producție pe locuitor mai mare de peste 3 ori în cazul Brașovului și de 1,5 ori în cazul Timișului. Pe de altă parte, județe care urmează să ajungă, la finele actualului cincinal, la o producție de 10 miliarde lei au deja indicatorii raportați la populație echivalenți zonei Iași.

Analiza unor asemenea stări de lucruri a determinat conducerea partidului să stabilească pentru viitorul cincinal un nou indicator de raportare în alocarea investițiilor și a obiectivelor economice — producția totală și pe ramuri raportată la populație. Pornind de la mărimea diferită a populației pe județe spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu „am considerat necesar să stabilim obiectivul producției globale pe locuitor. Aceasta va asigura o repartizare mai justă a forțelor de producție și o ridicare generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor”. Asemenea măsuri corespund politicii generale a partidului nostru, atât sociale cât și naționale, de dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor, de asigurare a unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei, fărăosebire de naționalitate.

Potrivit proiectului de Directive, la nivelul anului 1985 se prevede obținerea, pe un locuitor, a unei producții totale de cel puțin 70 000 lei, din care 50 000 lei în industrie, 10 000 lei în agricultură și 10 000 lei în celelalte ramuri și sectoare.

Coordonate ale viitorului

APLICAREA prevederilor Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în pe-

pări majore sint consacrate dezvoltării și modernizării agriculturii, ameliorării solului, combaterii eroziunii, regularizării riurilor interioare și realizării unor noi acumulări de apă — toate la un loc favorizând creșterea producției din această ramură cu peste 70 la sută industrie.

Pe aceste baze este prevăzut ca în anul 1985 să se asigure în ansamblul zonei noi structuri favorabile pe plan economic și social, ridicarea nivelelor de producție și calitative ale acestora. Astfel, proporția producției industriale obținute în afara municipiului Iași urmează să crească de la 9 la sută în 1955 la peste 25 la sută în 1985. De asemenea, proporția zootehniei în volumul producției agricole se va ridica la circa 45 la sută. În anul 1985 se va obține pe un locuitor un produs global de 79.000 lei, din care 59.000 lei producție globală industrială, 10.000 lei în alte ramuri și sectoare ale producției materiale și 10.000 lei în agricultură.

Transformările economice din zonă generează în mod firesc adevărate mutații cu caracter social. În primul rând este de evidențiat faptul că a crescut și urmează să crească în continuare potențialul muncitoresc al zonei, s-a redus sistematic și se va reduce ponderea populației din agricultură în condițiile triplării producției agricole; totodată, a sporit atât numeric, cât și calitativ intelectualitatea, s-au produs schimbări esențiale pe planul instrucției; în condițiile când, din totalul populației, aproape o treime o formează elevii și studenții, stocul de învățământ sau numărul de ani de școlarizare pe un locuitor s-a mărit în anii socialismului de circa 6 ori.

Analiza atentă a transformărilor care se înregistrează în această zonă pune în valoare numeroase legități, o bună

SPORIREA RETRIBUȚIEI OAMENILOR MUNCII — ORIENTARE FUNDAMENTALĂ ÎN CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI

- Progrese susținute pe calea bunăstării materiale și spirituale
- Efecte însemnate ale mutațiilor în structura forței de muncă
- Fundamentarea multilaterală a ridicării randamentului în activitate
- Legătură indisolubilă între nivelul dezvoltării și eficienței în economie și cel al îmbunătățirii vieții

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român stabilesc, printre sarcinile fundamentale ale viitorului cincinal, asigurarea condițiilor pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și cultural, a bunăstării întregului popor. Întregul complex de orientări, direcții și nivele care caracterizează evoluția veniturilor populației în perioada 1981—1985 sint cuprinse în Programul-Direktivă pentru creșterea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții. Document de o deosebită importanță, menit să detalieze căile și măsurile pentru îndeplinirea scopului suprem al politicii partidului — sporirea susținută a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii, acest program însoțește — pentru prima dată — proiectul planului cincinal, punând astfel mai semnificativ în lumină atenția acordată de partid fundamentării tot mai largi și temeinice a ridicării nivelului de viață al maselor.

În cincinalul următor o creștere de 43% la fondul de retribuție asigură sporirea retribuției nominale cu 25,1% și retribuția reală urmînd să crească cu 16—18%. Dinamici ridicate înregistrează și veniturile celorlalte categorii de populație. Măsurile și modalitățile concrete pentru sporirea veniturilor, a celorlalți indicatori ai nivelului de trai, au la bază o analiză aprofundată a corelațiilor de bază ale cincinalului următor, menite să asigure toate resursele necesare în acest sens.

Din program se degajă corelația de bază care există între rata fondului de dezvoltare și dinamica fondului de consum (indicator sintetic al bunăstării); așa cum rezultă din tabelul nr. 1,

Tabelul nr. 1

Corelația între rata fondului de dezvoltare și dinamica fondului de consum

Perioadă	Rata fondului de dezvoltare	Ritm mediu anual de creștere a fondului de consum
1966—1970	28,8	6,3
1971—1975	34,1	7,6
1976—1980	33—34	circa 8

stabilirea unei rate mai înalte, determinată științific, a fondului de dezvoltare, a permis creșterea importantă a fondului de consum. O asemenea orientare se menține și pentru cincinalul viitor, creșterea venitului național cu un ritm mediu anual de 6,7—7,4%, în condițiile destinării pentru dezvoltare a unei rate de circa 30%, asigurînd același spor susținut al fondului de consum.

Consecința directă a acestei evoluții, sub aspectul creșterii generale a veniturilor și îndeosebi a retribuției personalului muncitor, se reflectă în două direcții principale:

a) Amplificarea în cincinalul următor a numărului locurilor de muncă în economie. Se vor crea astfel 930 mii locuri de muncă, ceea ce va asigura sporirea veniturilor permanente din retribuție a unui număr mai mare de oameni ai muncii, și astfel creșterea veniturilor pe o familie. Trebuie, de asemenea, ținut seama că sporirea numărului de personal muncitor va fi însoțită de continuarea mutațiilor calitative în structura forței de muncă — marcate în principal de diminuarea populației ocupate în agricultură și sporirea corespunzătoare a celei ocupate în ramuri neagricole și îndeosebi în industrie și construcții — ceea ce determină alte importante efecte economico-sociale, între care creșterea gradului de cultură și profesionalizare a populației se înscrie pe un loc însemnat.

b) Creșterea veniturilor directe din muncă, concretizate prin sporuri însemnate ale retribuției. Aceasta urmează să se realizeze prin majorarea retribuției tarifare — acțiune eșalonată pe ramuri în anii 1982—1983 și 1984—1985, prin efectul extinderii la un an întreg a majorării din anii 1979—1980, precum și prin acordarea de trepte, građații, creșterea sporului de vechime și a altor drepturi prevăzute de lege.

Bază sigură a realizării prevederilor de creștere generală a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii o constituie, așa cum se subliniază în Proiectul de Directive, creșterea în ritmuri ridicate a productivității muncii sociale și în principalele ramuri ale producției materiale, sporirea eficienței întregii activități economice și sociale. Din acest punct de vedere, trebuie subliniat că modificările însem-

nate în structura pe ramuri a forței de muncă — și în primul rînd în structura acesteia pe ramurile producției materiale — reflectate prin creșterea ponderii populației ocupate în industrie, au influențe favorabile asupra productivității muncii sociale, asupra creșterii venitului național și implicit asupra sporirii fondului de consum. Ne-o demonstrează neîndoiește o succintă analiză retrospectivă, care relevă că în perioada 1950—1980 populația ocupată în ramurile producției materiale crește de circa 1,2 ori, în timp ce schimbările favorabile în structura acesteia au condus la creșteri însemnate ale venitului național, respectiv de 17 ori (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Repere privind influența modificării structurii populației ocupate asupra creșterii venitului național

	1980/1950 în %
Populația ocupată în ramurile producției materiale	119,8
Populația ocupată în industrie	362,2
Venitul național	17 ori

În corelație cu continuarea în cincinalul următor a procesului de industrializare socialistă a țării într-o etapă calitativ nouă, cu o accentuată acțiune a factorilor intensivi, proiectul de Directive stabilește că în centrul eforturilor trebuie să se situeze realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii sociale, pe această bază urmînd să se obțină circa 80 la sută din sporul venitului național. Iată dar concret marcat rolul sporirii eficienței sociale ca un factor esențial, ca o condiție hotărîtoare pentru creșterea producției materiale și a venitului național și pe această bază, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural, a bunăstării întregului popor. Este important de remarcat și faptul că analiza gradului de participare a productivității muncii sociale la creșterea venitului național marchează cel puțin două elemente calitativ superioare:

În primul rînd, fiecare procent de creștere a venitului național și ca ur-

mare a productivității muncii sociale este mult superior celui realizat până acum (vezi tabelul nr. 3);

Tabelul nr. 3

Valoarea creșterii cu un procent a venitului național și productivității muncii sociale

	venitul național în mil. lei	productivitatea muncii sociale (dinamică în %)
1976—1980	3,5	100
1981—1985	circa 6	circa 180

În al doilea rînd perioada cincinalului 1981—1985 se caracterizează printr-o creștere mare a gradului de ocupare a populației — de aproape un milion, ceea ce ridică ponderea acesteia în populația totală de la 46% în 1980 la 48% în anul 1985. Acest element cu largi semnificații economice și sociale are consecințe favorabile asupra eficienței generale a economiei și prin aceasta asupra nivelului de trai general al populației. O asemenea apreciere își are explicația și în faptul că sporirea amintită de aproape un milion de persoane se acoperă mai ales pe seama atragerii în activități economice și sociale a unor categorii ale populației neocupate, dar potențial active, dintre care cea mai importantă este alcătuită din femeile casnice.

EVIDENT că prevederile pentru perioada 1981—1985 în domeniul creșterii veniturilor personalului muncitor sînt puternic legate de necesitatea ridicării productivității muncii în fiecare sector de activitate, în fiecare unitate de producție, la fiecare loc de muncă. Astfel, în proiectul de Directive se prevede că pe ansamblul industriei, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, să crească cu un ritm mediu anual de 7,0—7,5%, iar în construcții-montaj cu 5,4—6,2%. Ritmurile prevăzute asigură ca cea mai mare parte a sporului de producție industrială să se obțină pe seama creșterii productivității muncii, un procent de creștere a acesteia reprezentînd în 1985 în industrie circa 14,7 miliarde lei, față de 9,3 miliarde lei în anul 1980.

Trebuie de asemenea amintit că o influență favorabilă importantă asupra nivelului productivității muncii o vor avea schimbările ce urmează să aibă loc în structura industriei determinate de dezvoltarea intensivă a ramurilor industriei prelucrătoare, de îmbunătățirea structurii producției în ramura construcțiilor de mașini prin dezvoltarea prioritărilor a subramurilor moderne: electronica, mecanica fină, mașinile-unelte, utilajele tehnologice complexe ș.a. Orientarea de a asigura în economie structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, capabile să valorifice superior potențialul de materii prime, de energie cît și potențialul uman al țării este însoțită de promovarea largă în cadrul fiecărei ramuri industriale a tehnicii și tehnologiilor moderne, a mecanizării și automatizării, de perfecționarea continuă a producției și a muncii, de creșterea gradului de calificare, de ridicarea calității forței de

muncă — ceea ce constituie tot atîtea condiții esențiale pentru creșterea productivității.

Se cuvine să amintim în acest cadru că promovarea progresului tehnic în industrie se va reflecta sintetic în creșterea cu peste 33 la sută a gradului de dotare tehnică a muncii exprimată prin valoarea fondurilor fixe productive ce revin pe o persoană. Vor fi intensificate preocupările pentru asimilarea de noi produse și re proiectarea celor existente, eforturile fiind concentrate spre crearea, într-o concepție proprie, a unor mașini-unelte, mașini-agregat de mare productivitate, aparate și instalații cu caracteristici tehnice și economice la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial. Deosebit de importante sînt sarcinile stabilite pentru introducerea și extinderea sistemelor și mijloacelor avansate de mecanizare și automatizare a proceselor de producție prin crearea de noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, intensificarea cercetărilor în domeniul microprocesoarelor, al cibernetizării proceselor tehnologice, al utilizării roboților industriali.

AȘA CUM SE subliniază în Proiectul de Directive, aportul **organizării producției și a muncii la creșterea productivității muncii** va trebui să fie substanțial, acesta constituind unul din factorii deosebit de importanți pentru sporirea eficienței întregii activități economice și sociale. Principalele direcții pentru perioada cincinalului următor sînt orientate spre generalizarea în toate unitățile a metodelor moderne de conducere, utilizarea intensivă și îmbunătățirea încărcării tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor prin funcționarea continuă a acestora, organizarea activității de întreținere și reparații pe bază de programe corelate cu planul de producție, raționalizarea transportului intern, creșterea randamentului în activitatea de manipulare, ambalare, depozitare, încărcare-descărcare și expediere a materiilor prime, materialelor și produselor. În acest sens de o deosebită importanță este aplicarea strictă în practica unităților a sarcinii trasate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind trecerea rapidă la lucrul la mai multe mașini, care va trebui să fie generalizat în cincinalul următor în toate unitățile industriale.

O influență hotărîtoare asupra creșterii productivității muncii, urmărind utilizarea cît mai deplină și eficientă a mijloacelor moderne de mare tehnicitate și complexitate cu care este dotată economia națională, o are **asigurarea cadrelor calificate, pregătirea și împrespătarea permanentă a cunoștințelor întregului personal**. Măsurile luate în ultimii ani de conducerea partidului cu privire la legarea mai strînsă a învățămîntului cu producția, perfecționarea permanentă a pregătirii personalului prin diverse forme de reciclare profesională, au creat condiții pentru asigurarea cadrelor calificate necesare tuturor ramurilor economiei naționale. În perspectivă, în perioada

1981—1985, se va asigura formarea profesională a unui număr de 1750 mii muncitori calificați și 300 mii tehnicieni, maștrii, ingineri și alte cadre de specialitate, precum și a circa 700 mii persoane menite să asigure extinderea activităților industriale de construcții și prestări de servicii la sate. Mai trebuie remarcat că în domeniul calificării profesionale se va urmări cu prioritate asigurarea necesarului de personal pentru ramurile de bază ale economiei, industria extractivă, metalurgică, construcții de mașini, chimie, activități de construcții-montaj, transporturi, agricultură, punîndu-se accentul pe creșterea nivelului calitativ al pregătirii forței de muncă.

Toate aceste măsuri ce urmează să fie concretizate în programe speciale de măsuri la nivelul fiecărui minister, centrală, întreprindere și în cadrul acestora pe secții, ateliere și chiar pe locuri de muncă vor avea o influență deosebit de favorabilă asupra creșterii productivității muncii, asupra sporirii venitului național și, ca atare, asupra creșterii bunăstării poporului. Realizarea întregului ansamblu de măsuri de creștere a productivității muncii, cerință primordială a dezvoltării noastre în viitorul cincinal, va asigura condițiile necesare pentru ca și din acest punct de vedere țara noastră să se situeze cît mai rapid la nivelul țărilor dezvoltate.

O altă principală corelație prin care se fundamentează resursele economice și financiare necesare pentru creșterea veniturilor personalului, și în speță consolidarea rentabilității economice și asigurarea unei circulații monetare corespunzătoare, o constituie asigurarea unor ritmuri superioare de creștere a producției nete și a productivității muncii față de cel al fondului de retribuire, respectiv al retribuției medii. Pornind de la nivelele prevăzute în economie pentru cincinalul următor în industrie — ca și în celelalte ramuri precum și pe ansamblul întregii economii — corelația principalilor indicatori amintiți este judicios desfășurată (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Corelația unor principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale (în industrie)

	1985/1980 %
Valoarea producției nete	158,9
Fond de retribuire a muncii	138,4 ^{*)}
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	143,5
Retribuția medie	125,1

^{*)}Nivel 1980 cuprinzînd extinderea pe întregul an a efectului majorării retribuției.

Se pune astfel în lumină, o dată mai mult cu acest prilej, caracterul științific și echilibrat din punct de vedere economic și financiar al dezvoltării economiei în perspectiva viitorului cincinal, etapă hotărîtoare pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării țării spre comunism.

Octavian PARTENIE
din Comitetul de Stat
al Planificării

Opinii și propuneri pentru realizarea unui salt calitativ și pentru creșterea eficienței

TEMELII SOLIDE CREȘTERII CALITATIVE A PRODUCȚIEI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

PROBLEMELE care se ridică azi în fața industriei materialelor de construcții, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al partidului, sînt sensibil deosebite de cele care se puneau în urmă cu cinci ani, zece sau mai mulți ani. Dacă în trecut sarcina principală o constituia sporirea cantitativă a producției, pentru a putea face față solicitărilor pe care le adresa ramurii în special programul de investiții, acum problemele sînt de natură substanțial deosebită. Fără a se putea spune că volumul producției nu a rămas important, începe să capete o dimensiune din ce în ce mai mare efortul făcut pentru obținerea acestei producții, prețul plătit — măsurat nu numai valoric — pentru efectul obținut, aspecte de natură calitativă specifice ce se cuprind în preocuparea generală pentru o nouă calitate în întreaga sferă a producției materiale și spirituale a societății noastre.

Dacă marea nevoie de materiale de construcții și importanța deosebită — din punct de vedere economic — a asigurării acestora în cel mai scurt timp și în volumele necesare în toate județele țării, justifică în anii anteriori multiplicarea unor fabrici identice, care realizau aceleași produse nediferențiate fără a se pune atunci un preț deosebit pe consumurile de resurse materiale, de forță de muncă și mai ales pe cele energetice, fără a mai vorbi de transporturi, azi situația este cu totul alta. Și această modificare de situație are la bază cel puțin două aspecte.

În primul rînd, creșterea noastră economică, am spune maturizarea noastră ca producători și proprietari, ne determină a fi mai exigenți cu modalitățile, mijloacele și costurile cu care obținem producția, să fim competitori cu producătorii din alte țări. În al doilea rînd, nu trebuie să uităm că dezvoltarea noastră economică nu se face independent de factorii externi, că aceștia intervin cu impulsuri și restricții care trebuie luate în considerare. În acest context amintim că industria materialelor de construcții este ramura care consumă în jur de 10% din energia și combustibilul consumate de întreaga economie națională, iar diferitele materiale și elemente de construcții ce se produc în prezent înglobează o serie de materiale ce se importă — cum este azbestul, unii pigmenți, alte materiale etc., sau care se pot valorifica mai bine în alte sectoare — cum sînt oțelurile, unele mase plastice, combustibili și energie, lemnul etc. Înțelegem astfel mai bine importanța hotărîtoare, imperativă a preocupărilor pentru aspectele calitative ale producției, pentru o nouă calitate în producția materialelor de construcții.

Efectele tipizării și standardizării produselor și tehnologiilor

O PRIMĂ ACȚIUNE, de o importanță deosebită în finalizarea obiectivelor stabilite pentru viitorul cincinal, o constituie tipizarea și standardizarea produselor și tehnologiilor existente în ramura materialelor de construcții. În cadrul acestei acțiuni, care se va relua periodic în viitor, s-a urmărit, în colaborare cu beneficiarii, ca prin tipizarea și modularea materialelor și elementelor de construcții să se acopere, în condiții de economicitate maximă, necesitățile reale ale beneficiarilor cu un număr minim de tipodimensiuni de astfel de materiale și elemente. Ca principiu general, a fost propusă scoaterea din fabricație a produselor care încorporează consumuri energetice importante, conduc la pierderi tehnologice sau implică cheltuieli materiale nejustificate de funcțiunea lor. De asemenea, s-a propus scoaterea din fabricație a produselor care necesită cheltuieli ridicate pentru organizarea producției sau sînt cerute sporadic și în cantități mici de beneficiari și au putut fi înlocuite avantajos. Cu prilejul acestei acțiuni au fost inventariate peste 6 800 tipodimensiuni de produse — materiale sau elemente de construcții — aflate încă în fabricație sau în diferite faze de cercetare și proiectare, propunîndu-se pentru eliminare peste 2 000. Dintre produsele propuse a fi scoase din fabricație menționăm: unele sortimente de piloți din beton armat sau

beton precomprimat, undele paraboloid hiperbolic și elementele aferente de susținere, produse prefabricate din beton armat pentru pereți exteriori cu termoizolații de calitate slabă sau care înglobau cantități importante de energie și combustibil, unele sortimente de cărămizi, blocuri și corpuri ceramice sau blocuri cu agregate ușoare a căror fabricație necesita cantități nejustificate de mari de ciment, unele sortimente de obiecte sanitare, ca și unele tipuri de saltele, pîșle și plăci din vată minerală sau unele materiale pentru hidroizolații bituminoase a căror funcțiune poate fi satisfăcută de alte produse mai eficiente etc.

Considerăm necesar să arătăm că în domeniul producției pentru construcții, preocuparea pentru tipizare, modulare și standardizare la noi în țară are o vechime de aproape trei decenii. Această preocupare a fost însoțită de instituirea, încă de pe atunci, a practicii de a elabora proiecte tip pentru toate categoriile de clădiri ce se repetă în procesul investițional, proiecte care se revăd și se modernizează cu un ciclu apropiat de o perioadă cincinală și care fundamentează și determină în mare măsură producția industriei materialelor de construcții.

În domeniul tehnologiilor de producție, s-a pornit de la schița viitorului plan cincinal, propunîndu-se pentru tipizare numai secțiile de producție și tehnologiile prevăzute în programul de investiții. Au fost păstrate organizări tehnologice și instalații — fabricate în țară — care au obținut performanțele și indicatorii tehnologici cei mai favorabili în practică. Aceste instalații urmează a înlocui și instalațiile uzate moral din întreprinderile existente care se vor moderniza. În cazurile cînd același produs — material sau element — era realizat de două tipuri de utilaje, a fost propusă tipizarea utilajului sau instalației care realiza produsul în condițiile cele mai eficiente.

În acest cadru, o atenție deosebită a fost acordată și tipizării clădirilor de producție care adăpostesc aceste tehnologii, propunîndu-se alcătuiți constructive simple și economice, cu volume și gabarite minime, strict necesare desfășurării în bune condiții a proceselor și activităților productive. Ca o caracteristică generală, s-a acționat pentru tipizarea unor alcătuiți constructive ieftine și ușor de realizat, care să conducă la minimizarea consumurilor de oțel și ciment, a energiei înglobate. O atenție specială a fost acordată minimizării consumurilor energetice în perioada de exploatare la clădirile încălzite atît prin dozarea cu grijă a suprafețelor și alcătuirile constructive ce vin în contact cu exteriorul și au rezistențe reduse la transmisia căldurii, cît și prin îmbunătățirea etanșării și creșterea termoizolației acoperișurilor și pereților în special. Pe aceeași linie sînt de semnalat noi soluționări ale specialiștilor din I.P.C.T. pentru luminatoare, cu noi și ingenioase rezolvări care permit activarea ventilației naturale organizate, eliminînd în acest fel în multe cazuri instalațiile de ventilație artificială. De asemenea, prezintă interes noile tipuri de luminatoare orientate, în alcătuiți care asigură un confort vizual ridicat și micșorează substanțial pierderile de căldură.

Îmbunătățirea izolațiilor termice — mijloc de economisire a energiei

O A DOUA ACȚIUNE inițiată, de o importanță deosebită în fundamentarea modului în care vom construi în viitor o constituie studiul — program privind execuția construcțiilor de locuințe, social-culturale și industriale în noile soluții de izolare termică, finalizat de curînd. Pornindu-se de la pierderile medii de energie înregistrate în prezent la clădirile încălzite, pe care le prezentăm în tabel, studiul face o serie de propuneri judicioase pentru reducerea necesarului de combustibil în două variante principale.

Marele merit al acestui studiu considerăm a fi acela de a analiza pentru prima dată și cu multă atenție atît diversele materiale termoizolatoare, cît și domeniile în care uti-

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Ponderi medii ale pierderilor de căldură la clădirile încălzite

Categoria clădirii încălzite și tipul elementului	Ponderi medii ale pierderilor de căldură (%)
A. CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE	Total
din care :	100
— pierderi prin acoperiș	10
— pierderi prin ferestre și uși-balcon	43
— pierderi prin partea plină a pereților	41
— pierderi prin planșeul peste subsol	6
B. CLĂDIRI INDUSTRIALE (HALE PARTER)	Total
din care :	100
— pierderi prin partea plină (opacă) a acoperișului	20
— pierderi prin luminatoare (pentru un grad de vitrare de 30%)	58
— pierderi prin partea plină a pereților	7
— pierderi prin partea vitrală a pereților	15

lizarea acestora este optimă, propunând o serie de soluționări și rezolvări de înalt nivel tehnic. De asemenea, trebuie subliniată abordarea realistă a problemei izolațiilor termice la clădiri în funcție de resurse și de posibilitățile practice de a satisface progresiv în timp necesitățile, propunând un complex de măsuri — pentru fiecare din cele două variante analizate — care să ducă la o semnificativă reducere a necesarului de combustibil și energie care se pierde în anotimpul rece. În legătură cu studiul diferențiat a materialelor termoizolatoare, ținând seama de proprietățile lor și aptitudinea de utilizare specifică, precum și de efortul pe care îl reprezintă fabricația și energia înglobată raportată la exigențele diferitelor domenii de utilizare, subliniem o serie de aspecte desprinse din studiu pe care le considerăm mai importante.

Astfel, remarcăm propunerea de extindere a utilizării materialelor termoizolatoare ușoare la acoperișurile cu deschideri mari, la care reducerea de greutate se repercutează favorabil în reducerea consumurilor de oțel și ciment în elementele structurale ale clădirii, ca și pentru alcătuirii termoizolatoare noi, specifice panourilor mari prefabricate pentru fațade. Pentru această din urmă categorie de elemente de construcție, folosirea materialelor respective permite eliminarea așa-numitelor punți termice — zone cu rezistențe reduse la transmisia căldurii — care conduc în prezent la multe insatisfacții pentru locuințele din zone sau localități expuse rigorilor vântului și gerului. În legătură cu aceste noi alcătuirii, este de semnalat și faptul că activitatea de fabricație este simplificată.

În aceeași ordine de idei, studiul propune extinderea utilizării și a unor materiale cu calități termoizolatoare mai slabe și cu densități mai ridicate, în domenii în care performanțele acestora nu împiedică — sau împiedică puțin — asupra consumurilor de materiale principale, în special oțel și ciment, necesare pentru realizarea elementelor structurale. În această situație sînt, de exemplu, propunerile de extindere a utilizării unor deșeurii industriale și a unor materiale locale cum sînt zgurile, scoria bazaltică și cenușile de termocentrală, eliminînd, prin folosirea acestora materiale termoizolatoare, produse fabricate din hidrocarburi sau în compoziția cărora intră relativ mult ciment.

Desigur, acest prim studiu nu putea să rezolve în mod exhaustiv toate problemele; o serie de aspecte, mai ales de detaliu, urmează a se preciza și fundamenta în timp, în funcție de posibilitățile în creștere ale industriei noastre. Un domeniu mai puțin reușit al studiului pare a fi o oarecare lipsă de fermitate în propunerile ce se fac și în susținerea acestora. Astfel, pentru a exemplifica, studiul manifestă o preferință exagerată pentru vata minerală — material cu calități deosebite, dar și cu unele deficiențe care o fac în unele cazuri greu de abordat. În același sens se poate înscrie și o oarecare neîncredere sau plafonare a cercetării pentru noi tipuri de materiale cu densități reduse, apte de a fi fabricate sub forma unor plăci prin asocierea cu diverși lianți, ca și tratarea mai puțin adîncită a întregii problematice a materialelor asociate.

Valorificarea deplină și eficientă a resurselor indigene

ÎN CONTURAREA producției de materiale ce vor fi utilizate în construcțiile viitorului, menționăm și studiile de finalizare a unor preocupări și indicații subliniate în repetate rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu la întîlnirile cu specialiștii în construcții, proiectare și, recent, cu cadre din conduce-

rea M.E.F.M.C. vizînd mai buna gospodărire a resurselor țării, afirmarea cu hotărîre a puterii de creație și a spiritului gospodăresc. În cadrul acestor preocupări generale, se înscriu o serie de direcții concrete de acțiune din care subliniem :

1 Creșterea gradului de utilizare al resurselor existente pe plan local și a celor rezultate din diferite procese industriale pentru care trebuie găsite forme eficiente de valorificare în industria materialelor de construcție. În cadrul acestor resurse noi, puțin sau de loc folosite pînă în prezent, se înscriu zgurile de furnal cu proprietăți de liant — deci care într-o măsură destul de importantă pot înlocui cimentul, cenușile de termocentrală, deșeurile de la industria de îngreșăminte azotoase, sterile de mină etc. Pentru toate aceste categorii de resurse au fost întocmite programe de acțiune fiind găsite posibilități importante de valorificare. Cercetările în curs de derulare, în colaborare cu furnizorii, vor amplifica eforturile de valorificare, obținîndu-se în final efecte deosebite, atît prin atragerea unor noi resurse, cît și prin faptul că prin utilizarea deșeurilor se aduc servicii însemnate în domeniul ecologic. Elementul important de la care trebuie pornit considerăm a fi depășirea practicii înguste de a imita din alte resurse produsele tradiționale. Trebuie ca, pornind de la proprietățile specifice ale resurselor disponibile și exigențele domeniilor de utilizare în construcție, să fie imaginat produse noi, netradiționale și tehnologii neconvenționale simple de fabricație, care să valorifice eficient resursele existente.

2 Mărirea ponderii în care se utilizează unul din materialele de prestigiu ale construcțiilor : produsele ceramice, și în primul rînd țigla, atît în mediul rural cît și urban. Remarcăm că sporirea utilizării țiglei, material cu o durabilitate de secole, va permite înlocuirea, mai ales, fa locuințe, a hidroizolațiilor bituminuoase, care înglobează multă energie și combustibil, avînd însă o durabilitate mult inferioară, fără a mai vorbi de îmbunătățirea aspectului arhitectural, de personalizarea și localizarea clădirilor sau de sporul de confort termic oferit de o clădire cu pod. Pe de altă parte, extinderea utilizării materialelor ceramice la zidării, mai ales în cazul lucrărilor cu volume mici va simplifica mult lucrările pe șantiere, permițînd renunțarea la mijloacele de ridicat care în aceste situații se folosesc neeficient.

3 Extinderea utilizării pietrei la construcție, atît sub formă brută, existentă și exploatăată pe plan local și folosită la zidării și betoane ciclopiene de fundații, cît și ca material de zidărie prelucrat sub formă de blocheți, din tufuri și calcare cu densități reduse — și deci proprietăți termotehnice ameliorate — sau moloane, produse care vor contribui cu siguranță la afirmarea specificului arhitectural local ;

4 Organizarea în teritoriu, pe lingă fiecare complex agro-industrial, a unor secții de producție pentru materiale de construcție, dimensionate pentru a satisface necesitățile pe plan local. Considerăm deosebit de importantă această indicație ce repune în drepturi spiritul gospodăresc și inițiativa locală, cu efecte deosebite în reducerea volumului de transporturi și simplificarea organizărilor de șantiere pentru volumele mici de lucrări. În această ordine de idei, specialiștii din Centrala materialelor de construcție au pus la punct utilaje simple și eficiente pentru producerea cărămizilor care își așteaptă beneficiarii.

5 Manifestarea aceluiași spirit gospodăresc și în privința utilizării surselor de energie și combustibili, atît pentru noile secții de producție cu capacități mici, cît și pentru marea industrie acționînd atît în direcția generalizării recuperării căldurii degajate de utilaje, a extinderii folosirii cărbunilor, cît și pentru sporirea preocupărilor pentru care există deja unele rezultate pozitive — cît și a forței motrice a apei și vîntului. În perioada de timp imediat următoare se va acorda o atenție deosebită organizării — și în unele cazuri a redeschiderii — unor unități mici de producție cu funcționare sezonieră de tip poligon, care să funcționeze în perioada caldă a anului (intervalul martie-octombrie), tip în care poate fi folosită în bune condiții uscarea naturală a cărămizilor sau se poate renunța la consumul energetic necesar pentru tratamentul termic al betoanelor mărînd, în limitele strict necesare, timpul de menținere în tipare a produselor.

Înțelegînd mai bine, mai profund, că producția de materiale și elemente de construcție reprezintă un mijloc și nu un scop în valorificarea la un nivel din ce în ce mai înalt a potențialului de resurse umane, de creație și materiale ale țării, va trebui să acționăm continuu pentru maximizarea raportului efect-efort, pentru îmbunătățirea activității pe șantiere și în exploatarea fondurilor fixe.

dr. arh. Gheorghe POLIZU

0 rezervă importantă de economisire a energiei

MODERNIZAREA UTILAJULUI ENERGETIC ÎN FUNCȚIE DE SCHIMBAREA STRUCTURII RESURSELOR ENERGETICE

ÎN ȚARA NOĂSTRĂ, așa cum se precizează în proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, în asigurarea bazei energetice se va pune accentul pe extinderea surselor hidroenergetice, pe utilizarea combustibililor solizi, a celor nucleari, pe folosirea resurselor noi de energie — solară, geotermică, eoliană, a celor oferite de valuri, a biogazului etc. — restringându-se concomitent consumul de hidrocarburi în procesele de ardere. În lumina acestor obiective, sînt preconizate și măsuri importante pentru adaptarea producției de echipament energetic greu cerințelor impuse de modificarea structurii producției de energie.

Exigențe ale trecerii de la echipamente funcționind cu hidrocarburi la cele cu combustibili solizi

REALIZAREA obiectivelor politicii energetice în anii viitorului cincinal și în perspectivă este direct condiționată de conceperea și executarea unor utilaje care să permită creșterea gradului de economisire și valorificare a energiei.

Evoluția în perspectivă a structurii resurselor pentru producția de energie electrică (tabelul) pune în evidență

nu sînt disponibile pentru a fi folosite în instalațiile de ardere decît ligniți și sisturi bituminoase de puteri calorice reduse și cu conținut ridicat de balast, ceea ce creează probleme dificile, care trebuie depășite printr-o muncă susținută de cercetare-proiectare, precum și de execuție și exploatare.

După cum se știe, în prezent sînt în curs de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor funcționali, în cele două centrale mari pe ligniți de Oltenia, ultimele blocuri de 330MW fabricate în întregime în țară. În cincinalul următor vor intra în producție două centrale electrice pe sisturi bituminoase de Anina și Doman, realizate în urma unor lucrări de cercetare și inginerie tehnolo-

gici, sub formă de particule antrenate de flux de aer și formînd un fluid cu proprietăți de lichid. Recent s-a omologat un cazan de apă fierbinte pe ligniți de 1,5 Gcal/h. În cincinalul următor se vor realiza primele tipuri din familia de cazane de abur și apă fierbinte cu debite pînă la 100 t/h și 50 Gcal/h din care pot fi menționate: cazanul de apă fierbinte pentru mixte de Valea Jiului, cazanul de abur pe lignit, iar în 1986—1990 cel pe sisturi bituminoase de Doman. Prin această metodă se reduce consumul de metal cu peste 25 la sută și se estimează, de exemplu, la un cazan de 100 tone abur/oră, o economie anuală de 50 000 tcc din import.

3 Actualele centrale termoelectrice au randamente globale plafonate la cca. 40 la sută, chiar la unități foarte mari funcționind pe hidrocarburi. Căile de ridicare substanțială a randamentului centralelor se referă sau la ridicarea temperaturii sursei calde, sau la evacuarea căldurii la o temperatură cît mai joasă. În prima direcție există următoarele sisteme mai importante:

— introducerea de cicluri mixte aburgaz, adică folosirea unei turbine de gaz pe lingă turbina de abur, ceea ce conduce la un randament de 50—55 la sută, sau

— folosirea ciclului magnetohidrodinamic (M.H.D.), adică a unui generator MHD drept ciclu înaintaș față de ciclul termodinamic obișnuit. De cîțiva ani se execută lucrări de laborator și se colaborează cu institute din străinătate (în primul rînd din U.R.S.S.) pentru punerea la punct a acestei metode de transformare directă a căldurii în energie electrică (fără organe de mașini rotative, deci fără intermediul energiei mecanice), în felul acesta sperîndu-se să se ridice randamentul centralelor termoelectrice la 50—60 la sută. În prezent este în curs de elaborare un studiu tehnico-economic cu privire la oportunitatea construirii unei centrale experimentale de putere industrială M.H.D.

4 Creșterea rolului cărbunelui ca sursă energetică prin înlocuirea treptată a hidrocarburilor pune problema realizării unor agregate care să nu polueze mediul ambiant. În acest context revine în atenție problema proiectării și executării instalațiilor de desprăfuire cu electrofiltre. Acestea au fost executate în primul rînd pentru cazane din C.T.E. și industrie, dar în același timp s-au construit și pentru nevoile unor agregate industriale cum sînt cuptoarele din industria cimentului, industria metalurgică etc., care emit particule solide în atmosferă. Preocupările de această natură — inclusiv contribuția la desulfurarea gazelor de ardere — vor trebui însă mult intensificate în viitor prin soluționarea mai operativă a unor probleme care în prezent îngreunează prevederea în proiecte și respectiv utiliza-

Structura producției de energie electrică

Producția de energie electrică din care:	Anii:				(%)
	1980	1985	1990	2000	
În centrale cu surse clasice					
— hidroelectrice	17,6	20	24		
— pe cărbuni și sisturi combustibile	40,0	35	44	72-73	55-60
— pe hidrocarburi	39,7	20	5-4		
În centrale cu surse noi					
— nucleare-electrice			17-18		
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	2,7			27-28	10-45

faptul că ponderea producției de energie a centralelor viitoare bazate pe surse noi va crește de la 2,7 la sută la 27—28 la sută, adică de circa 10 ori între anii 1980—1990, ceea ce indică ritmul rapid în care vor trebui să fie asimilate în fabricație echipamentele necesare. În ceea ce privește producția în centralele bazate pe surse clasice, adică pe combustibili fosili și pe resurse hidroenergetice, trebuie arătat că, deși ponderea lor scade în mod substanțial — rămînd însă preponderentă cel puțin pînă în anul 2000 — echiparea acestora ridică o serie de probleme dificile a căror rezolvare necesită preocupări susținute din partea specialiștilor.

1 În primul rînd, este vorba de necesitatea trecerii de la echipamente funcționind pe bază de hidrocarburi, la echipamente bazate pe combustibili solizi inferiori. Or, se știe că în acest caz

logică ale specialiștilor noștri, concepție ce urmează a fi folosită și la comenzile de asistență tehnică și de livrări de utilaje în străinătate. Pe această cale se prevede că se va economisi circa 1 150 000 tone păcură pe an la Anina și 767 000 tone pe an la Doman. Eforturi considerabile se depun și în vederea asimilării gamei de cazane energetice de la 30 tone/oră la 525 tone/oră pe combustibil lignit, echipamente ce vor înlocui treptat actualele cazane pe hidrocarburi. Altfel la cazanele existente cît și la cele noi se are în vedere concomitent reducerea procentului de adoaș de păcură pentru întreținerea flăcării la cazanele pe lignit.

2 O altă cerință în modernizarea producției de cazane constă în trecerea la metode de ardere intensificate a combustibililor inferiori. Între acestea cea mai promițătoare este arderea în strat fluidizat a combustibililor solizi infe-

rea unor astfel de instalații depoluante, cum ar fi faptul că utilizarea lor în-carcă costurile la beneficiar, că însăși funcționarea lor necesită un consum suplimentar de energie, că exploatarea și întreținerea lor necesită personal poli-calificat, a cărui formare implică un efort sporit.

5 O altă problemă esențială la care va trebui să se răspundă mai opera-tiv și eficient este aceea a **punerii în funcțiune a unor instalații de fabricație de subproduse gazoase și lichide de cărbune, înlocuitoare de combustibili, respectiv carburanți naturali** (denumiți și carburanți sintetici). În țara noastră pînă în prezent s-au făcut experimen-tări în vederea asimilării în producție a unei gazezi la presiune normală care produce gaz de putere calorică redusă pentru diferite utilizări, dar preocupările ar trebui să cunoască un ritm considerabil mai mare.

6 Trecerea la folosirea energiei nucleare, presupune în primul rînd în-locuirea gospodăriei de combustibili fosili și cazanul cu un reactor. Dar, tot-odată, înseamnă și fabricația de turbine mari, de 600 MWe, care, spre deosebire de cele din C.T.E. clasice, folosesc abur saturat. Fabricația acestora va fi asi-milată în țară, primul tip pe bază de licență, iar fabricația instalațiilor din reactor va fi preluată treptat.

În privința celorlalte surse noi de energie, este de arătat că există, în mai multe institute, preocupări susținute pentru folosirea energiei solare. La ICSITEEMR preocupările actuale se referă la încălzirea apei tehnologice și sanitară și a spațiilor din hale în întreprinderi din industria hîrtiei-celulozei, industria textilă și industria alimentară, la încălzirea aerului pentru uscătoriile de cherestea și cereale, fabricarea ghe-ței în întreprinderi de conserve, cum și pentru încălzitul apei menajere și a spațiilor în locuințe.

Sporirea randamentelor energetice prin recuperarea resurselor secundare

POSSIBILITĂȚILE de ridicare a ran-damentului prin recuperarea căldurii evacuate sînt valorificate în țara noas-tră prin producerea combinată de elec-tricitate și de căldură, acțiune care a luat o dezvoltare destul de mare și este prevăzut ca în următorii ani să fie ex-tinsă și mai mult. În acest scop, una din principalele probleme ale proiectării de turbine este realizarea turbinelor cu contrapresiune, respectiv cu prelevare de abur folosite în termoficare. De cu-rînd s-a pus în funcțiune un tip avan-sat de turbină de termoficare de 150 MW și se studiază tipurile necesare pentru trecerea la termoficarea com-pletă a marilor orașe și platforme in-dustriale. Randamentul centralei de ter-moficare se poate ridica în acest fel la 65—80 la sută și chiar mai mult.

Practic, nu numai recuperarea căldurii ci și a resurselor secundare din industrie în general este condiționată de existența unor instalații termoener-getice adecvate, a căror asimilare a în-ceput abia în ultimii ani. O principală dificultate a constă în faptul că resur-sele secundare de multe ori nu prezintă un debit continuu, au parametri foarte variați și este necesar să se studieze de la caz la caz găsirea unui consumator. În prezent există ateliere de proiectare pentru cazane și turbine recuperatoare. Trebuie arătat că au fost executate și sînt în curs de execuție proiecte de ca-zane recuperatoare pentru diferite cup-toare industriale în industria chimică, metalurgică, a sticlei, lemnului și ma-terialelor de construcții, în sectoarele calde întreprinderilor constructoare de mașini. În general este vorba de re-cuperarea căldurii din gazele fierbinți rezultate din diferite procese tehnolo-

gice, pirometalurgice etc. și producerea de abur sau de apă caldă pentru dife-rite scopuri. Pentru anii 1979—1980 există un program prioritar în care sînt prevăzute o serie de obiective pentru care se proiectează, respectiv se asi-milează, instalații de recuperare cum ar fi: cuptoare de propulsie pentru lami-nor de semifabricate, cuptoare de nor-malizare a tablei groase (la C.S. Ga-lați); cuptoare adînci — laminor blu-ming, cuptor SM de 125 t (la C. S. Hu-nedoara); cuptoare de vatră rotative și pășitoare (la I. T. Roman), cuptoare de încălzire pentru forjă grea și tratament termic (I.U.G. Iași) etc. În total, pe baza instalațiilor ce se vor construi în cadrul acestui program se vor obține economii anuale de circa 1 000 000 tone cc.

În ceea ce privește programul de dez-voltare a turbinelor recuperatoare de resurse energetice, acesta prevede drept obiective principale pentru anii 1979—1980:

— utilizarea energiei de suprapre-siune a gazelor naturale și a gazelor de furnal cu ajutorul unor turbine de de-tență;

— recuperarea energiei disipate prin laminare în stațiile de reducere —ră-cire a aburului în întreprinderi din in-dustria chimică, metalurgie, petrolieră, a lemnului etc., prin folosirea unor tur-bine recuperatoare cu contrapresiune;

— recuperarea aburului secundar de joasă presiune rezultat din procese tehnologice din siderurgie prin producere combinată de energie electrică și căl-dură concomitent cu reglarea presiunii din magistralele combinatelor siderur-gice (economii de cca. 55 000 tcc pe an și pe grup).

dr. ing. Nicolae LEMNEAN
dr. ing. Alexandru SZMUK

*Institutul de cercetări științifice
și inginerie tehnologică
pentru echipamente energetice
și mașini de ridicat*

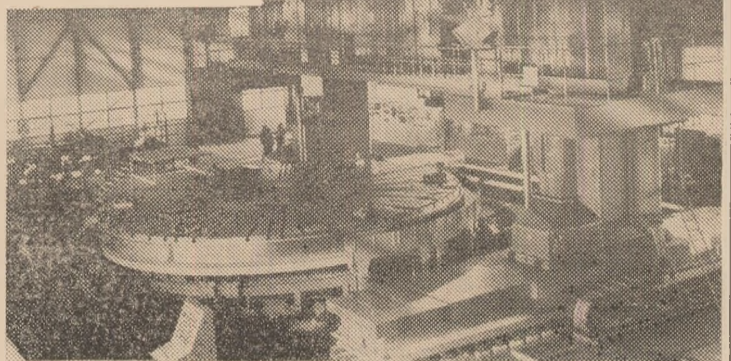
REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

LA ÎNTEPRINDEREA DE MAȘINI GRELE DIN BUCUREȘTI au fost încheiate cu succes lucrările de montaj și se fac pregătiri pentru tre-cerea probelor de funcționare a uneia din cele mai moderne și complexe mașini-unelte: strungul Carusel cu diametrul platoului de 10 000 mm. Exe-cutat de întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, după proiectele elaborate de specialiștii I.C.P.M.U.A., acest strung poate prelucra piese de 400 tone.

Montat în hala turbinelor strungul poate prelucra orice fel de piese cu diametrul ma-xim de 16 metri, înalte de

500 mm. Prelucrările acestor piese — care vor fi realizate pe această mașină de numai un strungar și doi ajutoari — sînt dintre cele mai diferite: strunjiri cilindrice, curbilini și plane: alezări, găuriri și rectificări, filtrări centrice și excentrice, toate într-o gamă de viteze între 0,125 și 12,5 tu-rații ale platoului pe minut. Pentru executarea acestor lu-crări de foarte mare precizie, mașina este echipată cu tra-ductoare ultramoderne „In-ductosyn“ liniar și circular, precum și cu comenzi nume-rică pentru 2+3 axe (două axe — suport vertical dreapta și trei axe-suport vertical stînga) și cu rotirea platoului. Această mașină colos are greu-

Strungul S. G.-160 D

tatea totală de 830 tone, este acționată de nu mai puțin 52 de motoare electrice și înglo-bează peste 6 400 de reperi, rod al colaborării fructuoase

statornicite între 28 de întreprinderi din întreaga țară și a nouă institute de cercetări, proiectări și de învățămînt superior.

Dezbateri în mari unități industriale

MOBILIZAREA REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

UN AMPLA ACTIVITATE ce o desfășoară în cinstea Congresului al XII-lea al partidului, colectivele de muncă ale unităților industriale au obținut succese deosebite în realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii, în ridicarea pe o treaptă superioară a calității muncii. În acest cadru sînt de remarcă realizările pe linia creșterii productivității muncii, care eficientă de sporire a producției fizice, fără cheltuieli suplimentare.

Tocmai ținîndu-se seama de rolul important al sporirii productivității muncii în dezvoltarea social-economică a țării, proiectul de Directive al celui de al XII-lea Congres al P.C.R. prevede că „în centrul eforturilor trebuie să se situeze realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii sociale, pe această bază urmînd să se obțină (în cincinalul

1981—1985) circa 80 la sută din sporul venitului național. Pe ansamblul industriei, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, va trebui să crească cu un ritm mediu anual de 7,0—7,5 la sută, iar în construcții-montaj cu 5,4—6,2 la sută”.

Numeroase unități industriale au acumulat o bogată experiență în valorificarea rezervelor pentru sporirea mai rapidă a productivității muncii, pentru îmbunătățirea în general a rezultatelor economico-financiare. Pentru a face cunoscută experiența întreprinderilor din Ploiești în acest domeniu, „Revista economică” a organizat recent, cu sprijinul Comitetului municipal Ploiești al P.C.R., o dezbateri cu participarea reprezentanților unor unități reprezentative. Publicăm, în sinteză, conținutul și propunerile desprinse.

Teren fertil pentru afirmarea creativității, pentru promovarea tehnicii înaintate

ANALIZATE, atît în dinamică cît și față de prevederile de plan, rezultatele întreprinderilor ploieștene în domeniul creșterii productivității muncii sînt deosebit de importante. Se remarcă, în acest context, cele ale Rafinării nr. 1 (depășire cu 12,1% a realizărilor din cincinalul trecut și cu 15% a planului pe 9 luni a.c.), Întreprinderii de materiale de construcții Bucov (depășire cu 121,2% și respectiv 16,8%), Întreprinderii de produse refractare Pleașa (depășire cu 22,5% și respectiv 9,3%), precum și ale Întreprinderii de utilaj petrolier și reparații Teleajen, întreprinderii „1 Mai”, întreprinderii „Dorobanțul”. La baza acestor realizări au stat programele speciale de măsuri pentru creșterea productivității muncii, cuprinzînd acțiuni temeinic fundamentate, sarcini și responsabilități bine definite, programe care au acționat ca adevărate instrumente de conducere și organizare în vederea maximizării producției obținute în condiții de eficiență sporită cu un efort fizic minim.

Participanții la dezbateri au evidențiat faptul că, în anii cincinalului revoluției tehnico-științifice, au fost create condiții mai bune pentru promovarea pe scară largă a tehnicii înaintate, ca factor de bază pentru sporirea accentuată a productivității muncii. Principalele direcții de concentrare a eforturilor au fost următoarele:

1 realizarea în 1979 și, în general, în întregul cincinal actual, a unui însemnat volum de investiții, materializat în punerea în funcțiune a numeroase noi capacități de producție și modernizarea celor existente. La Rafinăria nr. 1, de exemplu, productivitatea muncii a fost sensibil amplificată datorită punerii în funcțiune a unor noi capacități de cocsarea și hidrofinaarea uleiurilor, care au condus la creșterea gradului de valorificare a materiei prime și producției obținute în unitatea de timp, ceea ce s-a concretizat și în depășirea indicatorilor producției fizice și netă cu 8 și respectiv 7%;

2 extinderea tehnologiilor noi și perfecționarea celor existente. Este vorba, printre altele, de tehnologiile de fabricație a unor serii de subsanșle de la instalațiile de foraj (trolii, pompe de noroi, mese rotative, capete hidraulice, masturi etc.), la întreprinderea „1 Mai”, care au condus la creșterea productivității muncii cu 14% față de trecut; totodată, s-a acționat pe linia extinderii gamei de repere matritate, a sudurii prin puncte, a turnării în cochile metalice în cadrul I.U.P.R. Teleajen etc. — tehnologii care au permis ridicarea randamentelor între 10—15% etc.;

3 mecanizarea largă și automatizarea proceselor de muncă, extinderea autoutilării. Au fost realizate sporuri sensibile ale producției fizice și pro-

La dezbateri au participat tovarășii: dr. Vasile ILIE, din partea Comitetului municipal Ploiești al P.C.R., Constantin BUCHERU, director tehnic — Rafinăria nr. 1, Gheorghe DUMITRACHE, șef serviciu organizare — Întreprinderea de utilaj chimic, Nicolae CONSTANTIN, șef serviciu personal — întreprinderea „1 Mai”, Ion VILCU, inginer-șef — Rafinăria „Vega”, Petre TUHAR, director tehnic — întreprinderea „Dorobanțul”, Johann KONNERK, economist principal — întreprinderea „Cablul românesc” Ploiești, Emil PETRESCU, inginer-șef — Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, Mihai RAMNEANȚU, inginer-șef — întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai” Bucov, Nicolae BURTAN, inginer-șef — Întreprinderea de produse refractare Pleașa.

ductivității muncii prin extinderea la Rafinăria nr. 1 a automatizării și folosirea buclilor de reglaj electronic pe fluxul fabricației, iar la Întreprinderea de materiale de construcții Bucov prin mecanizarea transportului torcretului la secția de tuburi premo, la Întreprinderea de utilaj chimic prin execuția unei instalații complexe de placare cu bandă în special a plăcilor tubulare groase și a unei linii tehnologice de asamblare etc. Dealtfel, la această din urmă întreprindere, realizarea prin autoutilare a unei linii tehnologice pentru sudare cap la cap, sudură colț și placări, a redus volumul de manoperă de la o medie de 36,4 ore/t la numai 13,6 ore/t, ceea ce înseamnă o economie de 1,8 mil. lei/an. De asemenea, la Întreprinderea de produse refractare Pleașa autoutilarea a

contribuit la eliminarea unor locuri înguste prin execuția unui alimentator tip paletizor și a 2 mori de impact, determinînd sporirea producției fizice cu 4%;

4 asimilarea în fabricație a unor produse noi care satisfac o gamă mai largă de cerințe ale beneficiarilor și pot fi fabricate mai ușor, cu productivitate sporită. Este vorba, printre altele, de rolele cu labirinti, de podurile de tubaj mobil, realizate la I.U.P.R. Teleajen, de produsele scruber și striper realizate la I.U.C. Ploiești ș.a.

Cu toate aceste realizări valoroase, participanții au subliniat, pe parcursul dezbaterii că, în unele cazuri, măsurile vizînd introducerea progresului tehnic nu au fost în toate unitățile integral și la vreme aplicate datorită existenței unor probleme încă nesoluționate, printre care:

● fundamentarea neriguroasă a unor măsuri, ci este necesar ca la baza elaborării fiecăreia dintre ele să stea studii și analize aprofundate asupra posibilităților efective de aplicare. Această apreciere este dealtfel valabilă și pentru anumite măsuri elaborate în cadrul I.U.C. Ploiești (privind controlul nedistructiv) și I.M.C. Bucov. (la care unele utilaje noi de mecanizare încă nu funcționează corespunzător);

● grad uneori redus de dotare cu aparatură de măsură și control automatizat, cu instalații de transport tehnologic și depozitare. Că înlăturarea acestui neajuns reprezintă o sursă valoroasă de sporire și mai însemnată a productivității muncii, o atestă faptul că la unele dintre rafinăriile din Ploiești se folosesc pentru acțiunile amintite 5—6 oameni pe schimb, pe cînd la alte-

le la o instalație similară se folosească numai 3—4 oameni, că circa $\frac{1}{4}$ din personalul muncitor e folosit pentru operațiuni de întreținere „Service” (A.M.C.-uri, rampe de încărcare), că sute de oameni sînt încă afectați operațiunilor de măsurare a rezervoarelor, deși acestea s-ar preta foarte bine la automatizare etc.

Forța de muncă o resursă ce se cere bine valorificată

ÎN CE PRIVEȘTE CALIFICAREA, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor ca factor de sporire a productivității muncii, din opiniile participanților la dezbateri a reieșit că, în întreprinderile analizate, s-a acumulat o experiență valoroasă. La întreprinderea „1 Mai” în anul 1979 a fost perfecționată calificarea unui număr de 3 550 oameni ai muncii, din care 3 165 muncitori. Aceasta înseamnă că, practic, întreaga masă a muncitorilor a fost cuprinsă în acțiunea de perfecționare cel puțin odată la 5 ani. Pentru perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor au fost folosite diferite forme: **instruirea la locul de muncă** sub conducerea șefului direct, **cursuri organizate fără scoatere din producție**, programe personale cu verificarea periodică a cunoștințelor, **forme de perfecționare după încadrarea pe post** (învățămînt seral și fără frecvență), forme de perfecționare organizate în întreprindere pentru maiștri, șefi de atelier și șefi de secții și altele.

Dotarea acestei întreprinderi cu mașini și utilaje de înalt randament, organizarea mai bună a fabricației, modernizarea producției și a muncii, măsurile adoptate în vederea creșterii productivității muncii au pus în fața acțiunii de perfecționare a calificării sarcini deosebite. Au fost deschise și au funcționat cursuri de perfecționare în secția turnătorii de oțel, unde s-a introdus metoda utilizării amestecurilor pe bază de rășini furanice, ceea ce a determinat creșterea productivității muncii cu peste 162% în sectoarele dezbaterii formelor și curățătorie, la secția montaj general, unde a fost introdusă mecanizarea lucrării de montaj care se executau manual, fapt care a condus la creșterea productivității muncii cu aproximativ 20% peste prevederi. De asemenea, au fost inițiate cursuri de perfecționare ca urmare a organizării unor fluxuri și linii de fabricație pentru execuția reperelor cu stabilitate mare în plan (realizate a robinetelor cu sertar drept, a reperelor de la instalația de comandă hidraulică), a centralizării execuției unor subansamble și produse într-o singură secție, introducerii prelucrării unor repere pe mașini cu comandă numerică și altele.

La întreprinderea de utilaj chimic s-au desfășurat acțiuni susținute în vederea **policificării** cazangiiilor atât pentru efectuarea operațiilor de prindere prin sudură a diferitelor subansamble la montaj, cât și pentru execuția unor decupări cu flacăra oxigen la utilajul chimic. De asemenea, s-a acționat pentru însușirea de către cazan-

gii a operațiilor de mandrinare, frezare a capetelor de țevi, iar la sudorii a operațiilor de crătuire arc aer. Acțiunile întreprinse în domeniile menționate au condus la realizarea unei economii relative de 1242 oameni, ceea ce a însemnat creșterea producției cu circa 195 milioane lei.

Și în domeniul creșterii productivității muncii pe seama utilizării în grad înalt a forței de muncă, inclusiv prin calificare, există — așa cum au subliniat participanții la dezbateri — însemnate rezerve ce se cer utilizate mai bine. Pentru aceasta este însă necesară **amplificarea eforturilor în vederea reducerii fluctuației cadrelor existente** (la I.U.C. Ploiești indicele de fluctuație este de peste 13 la sută în meseriile cazangii, strungari, sudori, iar la întreprinderea de produse refractare Pleașa acest indice este de peste 10 la sută), **înfățișarea disciplinei în muncă** pentru utilizarea cu randamente înalte a întregului timp productiv. Iată câteva direcții în care se cere acționat:

- **asigurarea condițiilor de calificare în meseriile deficitare** (strungari, sudori) și crearea laboratoarelor necesare pentru atestarea lor într-un număr sporit de unități, care să nu mai aștepte „de-a gata” formarea cadrelor în alte unități. S-ar putea în acest fel diminua considerabil fluctuația din întreprinderile care au în prezent centre de atestare și care depun eforturi serioase și cheltuiesc fonduri însemnate pentru calificarea cadrelor. Tot atât de adevărat este însă și faptul că unitățile care au în prezent condiții mai dificile pentru desfășurarea lucrului în anumite meserii, trebuie să depună eforturi mai mari pentru aplicarea de soluții care să ușureze efortul fizic și anume mecanizarea și automatizarea mai largă a anumitor operațiuni;

- **extinderea policificării prin promovarea experienței bune acumulate în acest sens în multe unități**, cum este I.U.C. Ploiești unde, un cazangiu de exemplu, poate executa și prinderea subansamblului pe corpurile utilajelor, nemaifiind necesară menținerea unui sudor pe lângă echipa de montare;

- **completarea nomenclatorului de meserii cu cele noi apărute sub influența progresului tehnic**, pentru — că există în momentul de față în unele întreprinderi anumite categorii de meserii care nu sînt descrise în nomenclator. La întreprinderea de produse refractare Pleașa, de pildă, există asemenea meserii, și anume cea de operator produse refractare, care este de fapt supraveghetor de fluxuri, meserie care reprezintă 80 la sută din muncitorii direct productivi. Înscriserea acestei meserii în nomenclator ar contribui la creșterea productivității muncii, dat fiind că în atribuțiile ei intră și efectuarea de către personalul respectiv a micilor reparații și a întreținerii utilajelor, operațiuni care, în prezent, cînd respectivele cadre sînt încadrate ca operatori-formatori refractari, nu se execută destul de operativ și la nivelul exigențelor tehnologiei; aceasta pentru că nu există o descriere clară și completă a sarcinilor și atribuțiilor care trebuie îndeplinite la un asemenea loc de muncă complex.

Perfecționarea organizării producției — realizări și cerințe

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ a producției și a muncii aduce o contribuție substanțială la creșterea productivității muncii. Extinderea metodei de polidiversificare a utilajelor a ocupat un loc de frunte în cadrul preocupărilor de această natură la întreprinderea „Dorobanțul”, unde creșterea zonei de deservire la mașinile de repieptănat de la 8 la 10 mașini pe un muncitor a condus la creșterea productivității fizice cu circa 15 la sută; creșterea zonei de deservire la mașinile de spălat cu duze, de la 2 la 3 mașini pe un muncitor, a determinat sporirea productivității cu circa 20 la sută, iar trecerea la deservirea de către un muncitor, de la 13 fuse la 20 fuse la mașinile de dublat tip „Savio”, a permis sporirea producției cu circa 15 la sută.

Raționalizarea sistemului de evidență primară, introducerea pe calculator a lansării manoperei și materialului după tehnologii tip, analiza sistemului informațional al fabricației de utilaj complex în vederea obținerii unui flux informațional continuu și rațional, perfecționarea lansării în producție și a programării fabricației, școlarizarea permanentă a cadrelor afectate sistemului informațional al întreprinderii, utilizarea unor metode moderne de urmărire preventivă a producției au determinat însemnate sporuri de productivitate la I.U.C. Ploiești. De multă atenție s-a bucurat și reducerea întreruperilor în funcționarea utilajelor îmbunătățirea calității reviziilor și reparațiilor la mașinile-unelte, asigurarea pieselor de schimb necesare, obținându-se în această direcție realizări deosebite la Rafinăria nr. 1 și întreprinderea „1 Mai”. În fine, s-a acționat consecvent pentru **reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de deservire generală**. La I.U.P.R. Teleajen, de pildă, s-au obținut în acest fel reduceri însemnate de personal (circa 3 la sută) prin analiza locurilor de muncă și redistribuirea personalului auxiliar în activitatea direct productivă, prin aplicarea de normative unificate și realizarea măsurilor din programul de extindere a normării și de reexaminare a normelor de muncă etc. Pentru amplificarea contribuției factorului organizatoric la sporirea productivității, din dezbateri a reieșit necesitatea:

- **eliminării întârzierilor în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale sau semifabricate în cooperare** (țevi, tablă, oțeluri speciale și semifabricate) la I.U.C. Ploiești — furnizorii întreprinderii „Republica”-București, întreprinderea de țevi Roman, C. S. Galați și I.U.C.F. Rîmnicu Vilcea, I.M.G.B. și „23 August”-București — feldspat, silicați etc. la I.M.C. Bucov ș.a.). În acest context, specialiștii au arătat că, după părerea lor, **întârzierile în cooperare s-ar diminua considerabil dacă și întreprinderile furnizoare ar răspunde solidar cu unitatea care asamblează aceste furnituri pentru respectarea termenului final de livrare**, mai ales cînd este vorba de

**B. VASILE
P. BOGDAN**

(Continuare în pag. 22)

ABORDARE COMPLEXĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE LA NIVELUL CONSILIULUI UNIC AGROINDUSTRIAL

A A CUM SE SUBLINIAZĂ în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., „in perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii — ca una dintre cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor“.

Creșterea accentuată (cu 24,5—27,5%) a producției agricole a țării în 1985 față de 1980 va fi rezultanta creșterilor diversificate la nivelul județelor, cele rămase mai în urmă urmînd să înregistreze sporuri mult mai mari; între acestea, județul Bacău are programată o creștere a producției sale agricole de 190,9%, pentru a intra, în anul 1985, în rîndul județelor cu o producție agricolă pe locuitor între 10 000 și 12 000 lei, mult mai ridicată decît în prezent (4 400 lei, în 1978).

Și în județul nostru hotărîtoare pentru accelerarea creșterii agricole se dovedește noua formă de organizare, concretizată în înființarea consiliilor unice agroindustriale, care oferă un cadru deosebit de favorabil pentru o dezvoltare complexă și intensă a agriculturii și a ruralului în ansamblul său.

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Hemeiș constituie o unitate reprezentativă în rîndul celor 16 consilii unice din județul Bacău, avînd în componența sa 9 cooperative agricole de producție, 4 asociații economice intercooperatiste, 9 ferme și subunități I.A.S., o stațiune de cercetări legumicole și un centru de producere a răsadurilor.

Preocuparea esențială în etapa actuală o constituie atît depistarea tuturor posibilităților reale privind creșterea producției și a eficienței economice în fiecare unitate componentă a consiliului, cît și soluționarea problemelor legate de valorificarea integrală a avantajelor ce rezultă din noua formă de organizare și conducere a agriculturii.

O primă direcție de angajare a competenței și eforturilor privește folosirea cît mai rațională a pămîntului, a bazei tehnico-materiale și generalizarea experienței pozitive din unitățile fruntașe, la toate unitățile care compun consiliul unic.

Din compararea rezultatelor obținute în anul 1978 de către unitățile agricole ale consiliului rezultă mari diferențieri ale randamentelor la hectar sau pe cap de animal, atît între cooperativele agricole de producție, cît și între asociații intercooperatiste sau ferme I.A.S.

Astfel, la gîru, C.A.P. Letea Veche a obținut o producție medie de 2 920 kg la ha, iar C.A.P. Buhuși numai 2 100; la porumb, față de 4 289 kg la ha, obținute de cooperativa Luizi-Călugăra, C.A.P. Blăgești a realizat doar 2 311; la în pentru fibră, față de medita de 4 612 kg la hectar obținută la C.A.P. Racova, o unitate veclnă — C.A.P. Buhuși — a avut o producție medie de numai 3 000 kg la ha; la lapte, față de 2 410 litri pe cap de vacă furajată, cît s-a obținut la C.A.P. Letea Veche, C.A.P. Gîrleni a realizat doar 840 litri, iar C.A.P. Buhuși 900 litri.

Aceste variații importante ale producțiilor, în care cifrele superioare nu reprezintă nici ele posibilitățile maxime ale unităților respective, nu au explicații simple; ele sînt rezultatul combinării în diferite cantități și moduri a factorilor de producție, între care un rol hotărîtor îl deține aportul specialiștilor și al tuturor lucrătorilor din unitățile agricole citate.

Pornind de la aceste realități, încă de la constituire, consiliul agroindustrial Hemeiș a stabilit măsuri clare pentru eliminarea factorilor care blocau obținerea unor rezultate de producție superioare, conforme cu resursele disponibile în unități.

Specialiștii din consiliu au fost organizați în colective bine individualizate, avînd sarcina expresă de a studia și propune măsuri ca la toate unitățile componente să se producă un salt radical în ce privește creșterea producției, reducerea cheltuielilor și creșterea eficienței în fiecare sector. Hotărîrile adoptate pentru fiecare sector se transmit, de către conducerea consiliului, ca sarcini proprii ale specialiștilor, brigadierilor, președinților din cadrul unităților și se preiau în planurile lunare de muncă, în funcție de realizarea cărora se achită retribuția cadrelor respective.

Se realizează pe această cale o stimulare a responsabilității cadrelor de conducere și specialiștilor în aplicarea efectivă a măsurilor care vizează creșterea producției și a eficienței în fiecare unitate.

Pentru folosirea mai rațională a terenurilor și mijloacelor de care dispun cooperativele agricole de producție, apreciem că este necesar să se îmbunătățească și metodologia de planificare a suprafețelor care urmează să fie însămintate cu diverse plante în cadrul fiecărei unități.

Practica, uzuală pînă în prezent, de a se stabili de la nivelul D.G.A.I.A. suprafețele ce trebuiau cultivate cu diverse plante în fiecare cooperativă comporta riscul de a implanta structuri de plan care nu valorificau satisfacător particularitățile solului, de a nu se aplica un asolament rațional, determină uneori o folosire incompletă și defectuoasă a forței de muncă disponibile, afecta posibilitățile de menținere a echilibrului financiar al fiecărei unități etc.

Stabilizarea tot mai accentuată a specialiștilor în unități și cunoașterea de către aceștia a particularităților pămîntului și a celorlalți factori de producție din fiecare cooperativă pledează pentru o planificare „în trepte“, de la nivelul județului către consilii și de la acestea către unități, consiliile cunoscînd mult mai bine posibilitățile reale de care dispun unitățile agricole.

O altă preocupare de bază a consiliului Hemeiș vizează folosirea mai completă a forței de muncă, prin dezvoltarea activităților de industrializare și semiindustrializare a producției agricole, construcții, prestări de servicii, cooperare cu gospodăriile personale ale cooperatizatorilor etc.

În anul 1978, numărul mediu de norme de categoria I ce a revenit pe un cooperatizator care a lucrat în cooperativă, la nivelul consiliului Hemeiș, a fost de 88,26, cu o variație foarte mare, mergînd de la un minim de 45 (C.A.P. Măgura) pînă la un maxim de 132 (C.A.P. Buhuși) norme realizate în medie de un cooperatizator.

Poziția limitrofă a consiliului Hemeiș cu municipiul Bacău și orașul Buhuși explică numai parțial numărul redus de norme realizate în medie pe un cooperatizator, deoarece numărul așa-zisilor „țărani-muncitori“ încă-

drați în unități socialiste de stat, care participă la lucru în cooperative în numele lor, este restrîns; cei mai mulți „țărani-muncitori“, dacă lucrează în anumite perioade în C.A.P., execută lucrări pentru ceilalți membri ai familiei, care nu sînt încadrați în alte sectoare.

Media de 88,26 norme anual realizate de un cooperatizator scoate în evidență faptul că în cadrul consiliului Hemeiș există forță de muncă disponibilă care poate fi atrasă pentru dezvoltarea producției industriale, a construcțiilor, prestărilor de servicii și pentru alte activități.

Care este, în prezent, stadiul de dezvoltare al acestor activități în cadrul consiliului? Din cele 9 cooperative agricole, 8 au organizat activități industriale și de prestări de servicii, dar la dimensiuni minore, apreciere argumentată de faptul că în trim I a.c. în asemenea activități au fost cuprinși numai 143 de cooperatizatori, care au realizat un total de 7 946 norme și o producție globală de 261 mii lei.

Cele 55 norme realizate în medie de un cooperatizator, față de numărul mediu posibil (75 norme) scoate în evidență folosirea incompletă a timpului, în principal, ca urmare a fluctuațiilor din cauza plecării meseriașilor prin încadrare în întreprinderile de stat.

Principala cauză a fluctuației o constituie atît productivitatea mică și cîștigul redus realizate de meseriași în cooperative, în condițiile unei organizări și dotări încă rudimentare, cît și dorința de a dobîndi unele avantaje materiale specifice statutului de lucrător în unitățile de stat.

Totodată, trebuie subliniat și faptul că lipsa unor activități organizate pentru construcțiile proprii care se planifică la C.A.P. din fondurile de investiții, ca și pentru construcțiile de locuințe în mediul rural, se reflectă negativ atît în volumul și calitatea construcțiilor ce se execută la cooperative, la alte unități socialiste din mediul rural, cît și în lipsa de capacitate pentru construcția de locuințe în multe localități rurale.

Concomitent, se accentuează tendința de migrare a tineretului la orașe, proces care poate periclita interesele agriculturii și ale echilibrului economico-social dintre urban și rural.

Este de reținut și faptul că populația rămasă în mediul rural și care participă la muncă în agricultură se încadrează, majoritatea sa, la grupele de vîrstă ce depășesc 40-45 de ani, deci avem de-a face cu o „îmbătrînire“ a forței de muncă.

În comunele limitrofe centrelor industriale, deși există o populație tînără mai numeroasă, de regulă unul din cei doi soți lucrează permanent în industrie sau construcții, avînd o participare doar sporadică la muncile agricole.

O bună parte din locuitorii din mediul rural au doar reședința în aceste comune, activînd în fapt în alte județe, la unitățile de construcții sau pe platformele industriale pînă cînd, singuri sau împreună cu familiile, se mută definitiv în acele localități.

Iată de ce apreciem absolut necesară

folosirea, în comune, a unor forme de organizare a activităților industriale și prestărilor de servicii, care să ofere avantaje similare celor care decurg din statutul celor încadrați la unitățile de stat.

Existind deja cadrul juridic corespunzător pentru organizarea activităților industriale și de prestări de servicii (Legea nr. 7/1971), opinăm pentru organizarea adecvată a acestor activități pe lângă stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, pentru nevoile tuturor unităților din cadrul consiliului respectiv. În acest scop ar trebui incluse în legea respectivă și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, ca unități în cadrul cărora să poată funcționa secții industriale și prestatoare de servicii.

Într-o primă etapă, în județul Bacău, ar putea fi transferate la stațiune pentru mecanizarea agriculturii și morile prestatoare de servicii — inclusiv morile mobile (tractate și puse în funcțiune de tractoare), ce pot fi cu ușurință întreținute și reparate în cadrul S.M.A., evitându-se deplasarea la sediul întreprinderii județene pentru alimentare cu carburanți, reparații, întreținere etc.

De altfel, o asemenea soluție se impune cu atât mai mult, cu cât funcționarea acestor mori în cadrul întreprinderilor județene de gospodărie comunală și locativă este neadecvată obiectului principal de activitate al acestor întreprinderi, iar Hotărârea C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. prevede dezvoltarea activității de morărit în cadrul consiliilor agroindustriale.

O prevedere importantă din hotărârea menționată, dar încă nepusă în aplicare în cadrul consiliului Hemeiș, este cea care stabilește sarcina consiliului unic agroindustrial de a extinde, prin unitățile sale componente, activitățile de cooperare cu gospodăriile personale ale cooperatorilor și ale celorlalți locuitori ai satelor, în activitățile de creștere și îngrijire a bovinelor, porcinelor, ovinelor și păsărilor, animalelor mici de blană și a viermilor de mătase.

Elaborarea unor norme clare și operaționale privind asigurarea furajelor, modul de retribuire etc., ca și elaborarea unor proiecte de contracte-tip pentru aplicarea acestor prevederi poate să conducă la o mai bună folosire a forței de muncă existente la sate.

Considerăm că activitatea de contractare cu populația ar putea fi mai puternic impulsionată dacă grupul de tehnicieni din aparatul de contractări și achiziții — care funcționează actualmente pe lângă consiliile agroindustriale, dar au rămas încadrați la unitățile beneficiare — ar trece în rîndul personalului efectiv al consiliului, urmînd ca retribuția acestui personal, cî să achite o unitățile beneficiare să nu mai plătească ele cotă calculată la valoarea animalelor sau produselor preluate pe baza contractelor, din care consiliile să suporte cheltuielile de contractare. S-ar pune astfel în evidență un nou stimul financiar pentru creșterea volumului predrărilor pe bază de contracte de către fiecare consiliu unic.

Fără îndoială că dezvoltarea activităților organizate pe baza prevederilor legii amintite va pune problema suplimentării personalului de specialitate pentru această activitate în cadrul S.M.A., problemă care poate fi foarte bine rezolvată prin redistribuire de personal de la unitățile degrevate de sarcini (și numai în cazuri cu totul excepționale prin noi încadrări).

Pe baza experienței ce se va acumula, s-ar putea concepe ca, în viitor, consiliul unic agroindustrial să devină unitate cu personalitate juridică în cadrul căreia să se rezolve o parte din sarcinile care revin în prezent altor unități (D.G.A.I.A., Trust I.A.S., Trust S.M.A. etc.).

O problemă, — mai mult chiar, o

sarcină — foarte actuală a tuturor cooperativeelor din cadrul Consiliului agroindustrial Hemeiș constă în refacerea și menținerea echilibrului financiar, prin măsuri hotărîte pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

La 1 ianuarie 1979, cooperativele din cadrul consiliului aveau o datorie restantă de peste 60 milioane lei, reprezentînd credite bancare, prime ADAS și impozite. Aceste datorii s-au acumulat, în primul rînd, pe seama împrumuturilor pentru investiții și producție, care nu au putut fi restituite din rezultatele obținute, nici după unele amînări.

Conform măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R., s-a stabilit ca din totalul datorii restante, o parte însemnată să fie anulate, diferența fiind reșalonată, urmînd a fi achitată după 1 ianuarie 1981.

Considerăm că refacerea echilibrului financiar al cooperativeelor agricole analizate este strîns legată de creșterea eficienței economice în toate sectoarele, scop în care trebuie să se acționeze decis și competent pe următoarele căi :

a) eliminarea cheltuielilor cu investițiile nu suficient de oportune sau foarte costisitoare, care nu sînt urmate de efecte economice pozitive certe și de dimensiuni corespunzătoare. De exemplu, organizarea activităților de construcții în regie proprie, folosirea cu prioritate a materialelor locale pot asigura reducerea costurilor și restrîngerea necesarului de credite pentru investiții, consolidînd unitățile respective ;

b) reducerea consumului de carburanți prin dezvoltarea transportului hipo, în care scop în cadrul consiliului să se procure iepe de prăsilă și să se organizeze ateliere pentru confecționarea și repararea atelajelor necesare tuturor cooperativeelor ;

c) reducerea cheltuielilor cu îngrășămintele chimice, prin mai intensă folosire a gunoului de grajd și a dejecțiilor rezultate de la fermele de păsări din cadrul consiliului. Pentru nevoile unităților agricole din consiliul Hemeiș, urmează să se întocmească balanța îngrășămintelor naturale provenite de la păsări, să se eșaloneze ridicarea acestora de către cooperative în funcție de costul transportului și de necesarul stabilit pe fiecare unitate ;

d) folosirea mai completă a posibilităților existente în zonă, de valorificare a produselor secundare din pădurile comunale (care însumează în județ peste 30 mii ha), prin cooperare, pe baza unor contracte pentru culegerea și valorificarea fructelor de pădure, producerea materialului dendrologic etc.

În sfîrșit — dar nu cel mai puțin important — un salt către o nouă calitate, superioară, în activitatea din agricultură poate și trebuie să fie obținut prin adoptarea de către consiliile unice agroindustriale a unui stil de muncă dinamic, operativ, accentuarea preocupărilor pentru finalizarea în rezultate superioare a măsurilor elaborate, perfecționarea în continuare a metodelor pentru creșterea producției și a eficienței economice, creșterea aportului organelor agricole județene și al consiliilor populare la realizarea sarcinilor din agricultură.

Prin înființarea consiliilor unice agroindustriale, aceste noi organe au preluat atît unele atribuții care înainte re-

veneau unor organe agricole județene, cît și atribuții noi, menite să asigure : conducerea unitară a tuturor sectoarelor agriculturii ; accentuarea procesului de concentrare, specializare și integrare a producției agricole ; folosirea rațională a bazei materiale ;

Pentru îndeplinirea cu succes a tuturor acestor sarcini, din activitatea desfășurată pînă în prezent în consiliul Hemeiș se desprind cîteva observații ce pot avea o anumită forță generalizatoare.

● Organele agricole județene trebuie să-și modeleze stilul de muncă potrivit cu noua organizare, urmînd ca toate deciziile importante care privesc dezvoltarea și activitatea unităților agricole din componența unui consiliu să se adopte numai după consultarea acestuia. În acest sens, organele agricole județene să promoveze și să stimuleze în mod continuu antrenarea nemijlocită a consiliilor unice la acțiuni concrete de realizare a planului de către unitățile componente, la întărirea disciplinei în toate unitățile, la realizarea efectivă a măsurilor stabilite pentru creșterea producției și a eficienței.

● Actualul statut al unor specialiști care, potrivit hotărîrii, au obligația să lucreze permanent la consiliu (economistul șef, grupul de tehnicieni din aparatul de contractări și achiziții), dar sînt încadrați și plătiți de alte instituții (B.A.I.A., unitățile beneficiare) generează perturbări în activitatea acestor cadre, intrucît cel puțin interesele specifice, juste prin natura lor, ale celor două organe de care ei depind concomitent, nu coincid neapărat. Propunem ca acest personal să fie încadrat exclusiv la consiliu, iar retribuția sa să fie plătită prin S.M.A.

● Considerăm că plata, și în viitor, a retribuției specialiștilor din cooperativele agricole, ca și a indemnizațiilor cuvenite președinților și brigadierilor, din fondurile aprobate prin bugetul de stat — și nu de către unitățile la care lucrează, pe baza rezultatelor pe care le obțin acestea — nu stimulează cadrele de conducere și pe specialiștii din acest sector să dea întreaga măsură a responsabilității lor de profesioniști. Pentru a menține echilibrul financiar al cooperativeelor și după eventuala preluare a plății retribuțiilor respective din fondurile proprii (măsură pe care o apreciem necesară), s-ar putea adopta, ca modalitate tranzitorie de sprijin financiar al cooperativeelor, plata unei subvenții de la buget, diferențiată pe zone de fertilitate, pentru fiecare tonă suplimentară de produs predata la fondul de stat, stimulîndu-se și pe această cale creșterea producției agricole și depășirea cantităților planificate a fi predate la fondul de stat.

Fără îndoială că aceste căi de îmbunătățire „din mers“ a activității consiliului unic agroindustrial Hemeiș și în general, a tuturor consiliilor agroindustriale, care se află la început de drum, vor trebui completate sau corectate atît pe baza experienței ce se acumulează în activitatea curentă desfășurată de organele și organizațiile de partid, organele agricole, specialiștii și toți oamenii muncii din agricultura țării noastre, cît mai ales cu prevederile, soluțiile și orientările din Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Emilian DREHUȚĂ
Bacău

ELEMENTE DE FUNDAMENTARE A CREȘTERII PRODUȚIEI NETE PE PRODUS

PROBLEMELE pe care le evidențiază experiența practică a folosirii indicatorului producția netă, ale perfecționării metodologiei de calcul, planificare și analiză a acestui indicator suscită un interes deosebit în unitățile economice.

Pe această linie, am studiat, la o întreprindere constructoare de mașini problemele informațional-decizionale pe care le pune utilizarea indicatorului valoarea producției nete în procesul de conducere și reglare a activității întreprinderii, care trebuie orientată permanent — ca funcție obiectiv — spre maximizarea producției nete.

Din observațiile făcute a rezultat că este necesar și posibil ca valoarea producției nete să se determine pe fiecare produs. Aceasta întrucât valoarea producției globale (marfă) și valoarea producției nete pe întreprindere se formează din producția fizică purtătoare de valoare de întrebuințare și valoare, iar prin prețul net pe produs (valoarea producției nete pe unitate de produs) se asigură stabilirea și controlul corelației dintre producția fizică și producția netă, ca doi parametri fundamentali ai activității economice. Totodată, nivelurile specifice ale prețurilor de producție și ale valorii nou create la fiecare sortiment, determinate de caracteristicile tehnico-economice ale acestora, diferențiază gradul de participare al produselor la formarea valorii producției nete. Ca urmare, studierea structurii producției, ca factor de influențare a dimensiunii valorii producției nete, constituie o cerință în planificarea și reglarea activității, problemă care nu poate fi rezolvată în bune condițiuni decât prin cunoașterea producției nete pe unitatea de produs.

Indicatorul producția netă pe unitate de produs, folosit la planificarea valorii producției nete, pune la dispoziția factorilor de conducere de la toate nivelurile informații utile pentru orientarea deciziilor și acțiunilor operaționale cu privire la gradul de participare a secțiilor de producție (la secțiile cu producție integrată, ca în cazul întreprinderii studiate), la formarea valorii producției nete pe întreprindere, prin calcularea structurii producției nete pe secții, raportată la structura producției globale (coeficientul raportului structural).

* pn = producția netă pe unitate de produs; pp = prețul de producție; Cmv = costuri cu munca vie; b = beneficiu pe unitatea de produs.

Tabelul nr. 1

Secția	Structura producției globale	Structura producției nete	Coefficientul raportului structural
I	70,54	64,48	0,914
II	22,99	25,93	1,128
III	6,47	9,59	1,482
Total între-prindere	100,00	100,00	

valorii producției nete față de ponderea producției globale. Această situație rezultă și din nivelul coeficienților raportului structural care, prin valorile supraunitare, indică secțiile cu un aport mai mare la producția netă pe unitate de producție globală.

Mărimea caracteristică a coeficientului raportului structural poate servi la orientarea tactică a așezării programelor de măsuri pentru depășirea planului de producție, care în limita capacităților de producție și al resurselor disponibile, a comenzilor primite de la clienți, pot fi dirijate cu prioritate spre secțiile și produsele cu coeficienți ai raportului structural superiori. În același timp, se poate determina aportul produselor din programul de producție al fiecărei secții la valoarea producției nete, prin calculul structurii producției nete și al coeficienților raportului structural pe produs (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Produsul	Structura pe sortimente a producției globale	Structura pe sortimente a producției nete	Coefficientul raportului structural pe produs
P ₁	5,67	7,05	1,243
P ₂	7,69	8,17	1,062
P ₃	4,18	4,00	0,957
P ₄	1,82	2,07	1,187
P ₅	2,22	2,12	0,955
P ₆	3,06	2,93	0,957
P ₇	3,65	3,17	0,868
P ₈	1,34	1,26	0,940
P ₉	8,46	8,27	0,977
P ₁₀	0,34	0,40	1,176
P ₁₁	1,11	1,56	1,405
P ₁₂	31,14	28,10	0,902
P ₁₃	3,74	3,02	0,807
P ₁₄	9,07	10,07	1,110
P ₁₅	12,46	13,79	1,106
P ₁₆	4,09	4,02	0,982

Studierea aranjamentului structural al produselor secției prin coeficientul raportului structural specific fiecărui produs scoate în evidență produsele secției care la o unitate de producție globală dau o valoare de producție netă mai ridicată (produsele p₁, p₄, p₁₁, p₁₄). Aceste produse, în procesul de elaborare a deciziei pentru realizarea unei producții

suplimentare, considerind că toate celelalte condiții sînt asigurate, vor lua coeficienți de importanță care le indică cu prioritate în ordinea de preferință.

EFICIENȚA produselor în obținerea valorii producției nete, precum și compoziția specifică a producției nete pe produs se pot determina prin calcularea pentru fiecare produs a: ratei specifice a producției

neto $\frac{pn}{pp} \cdot 100$ *; ratei specifice a valorii

nou create de munca pentru sine $\left(\frac{Cmv}{pp} \cdot 100\right)$; ratei specifice a valorii

create pentru societate $\left(\frac{b}{pp} \cdot 100\right)$;

structura specifică a producției nete pe produs $\left(\frac{Cmv}{pn} \cdot 100; \frac{b}{pn} \cdot 100\right)$.

În tabelul nr. 3 sînt prezentați acești indicatori de eficiență pentru produsele din secția I-a. (Țesături metalice, împletituri, table perforate). Rata specifică a producției nete a produselor secției are o dispersie mare, fiind de 67,3% la limita superioară (produsul p₁₁) și de 38,5% la limita inferioară (produsul p₁₃). În tabel, produsele au fost așezate după criteriul eficienței lor în crearea valorii producției nete, în ordine descrescătoare.

Indicatorii de eficiență ai producției nete pe produs pot fi folosiți cu rezultate bune în lucrările pentru încărcarea capacităților de producție și de așezare structurală a planului de producție, atunci cînd cererea clienților cunoaște o oarecare elasticitate și ca urmare cantitatea ce urmează a se înscrie în programul de producție se înscrie între un minim și un maxim. De asemenea, în toate cazurile de elaborare a programelor suplimentare de producție, cînd cererea suplimentară este mai mare decît capacitatea disponibilă a întreprinderii. La fundamentarea planului suplimentar de producție în general, se va da prioritate produselor cu rată a producției nete mai ridicată. La sortimentele cu rată a producției nete egală sau relativ egală vor fi alese cele care au rata valorii pentru societate mai mare. Astfel, produsele p₄ și p₁₄ au rate ale producției nete relativ egale (54%), dar p₄ are rata valorii pentru societate 16%, iar p₁₄ de 43%. Cunoșcînd aceste

Tabelul nr. 3

Produsele	Rata specifică a producției nete	Rata specifică a valorii nou create de munca pentru sine	Rata specifică a valorii nou create de munca pentru societate	Structura producției nete pe produs	
				Valoarea creată de munca pentru sine	Valoarea creată de munca pentru societate
P ₁₁	67,3	34,25	33,05	50,09	49,11
P ₁	59,3	11,07	48,23	10,67	81,33
P ₁₀	58,9	20,64	38,26	35,04	64,96
P ₄	54,4	30,28	16,12	70,37	29,63
P ₁₇	53,1	10,09	43,01	19,00	81,00
P ₁₅	52,9	9,52	43,38	18,00	82,00
P ₂	50,7	24,22	26,48	47,77	52,23
P ₁₀	47,0	12,02	34,98	25,68	74,42
P ₉	46,7	9,16	37,54	19,62	80,38
P ₅	46,0	14,47	31,53	31,46	68,54
P ₆	45,8	13,53	32,27	29,54	70,46
P ₃	45,7	13,89	31,81	30,39	69,61
P ₁₈	45,1	7,36	37,74	16,32	83,68
P ₁₃	43,1	9,63	33,47	22,34	77,66
P ₇	41,6	6,54	35,06	15,72	84,28
P ₁₃	38,5	7,07	31,43	18,36	81,64

elemente, desigur că în decizia de fundamentare a planului de producție se va opta pentru produsul p₁₄.

Informațiile referitoare la producția netă pe produs și rata specifică pot servi deci pentru studierea producției în interesul optimizării mărimii valorii producției nete, a beneficiului. Dar folosirea empirică a acestor reguli de prioritate nu este, totdeauna, suficientă. Structura optimă a producției fizice poate fi obținută numai cu ajutorul modelării matematice. Astfel, după cum vom arăta mai jos, este posibil ca un

limita capacităților de producție disponibile, se ridică problema onorării comenzilor, astfel încât întreprinderea producătoare să realizeze suplimentar un volum maxim al producției fizice, care să asigure apoi o valoare optimă a producției nete și a beneficiu suplimentar maxim.

COMPARÎND fondul de timp necesar pentru onorarea comenzilor suplimentare cu fondul de timp disponibil, din datele prezentate în tabelul nr. 4, rezultă că la mașinile

Tabelul nr. 4

Postul de lucru	Produsul				Fondul de timp disponibil peste plan (în ore) T _i	Fondul de timp necesar pentru onorarea comenzilor suplimentare
	P ₁	P ₂	P ₃	P ₄		
Mașini de confecționat spire	19	7	13	24	50 090	28 740
Mașini de confecționat bobine	20	6	10	20	31 150	27 800
Mașini de împletit	18	8	15	260	34 070	52 450
Cantitatea solicitată suplimentar față de plan (to) q _j	1 000	250	430	100	—	—

produs cu o rată specifică a producției nete mare să nu intre în structura optimă a producției fizice sau să intre cu o cantitate mai mică decât cererea, iar altul cu o rată specifică a producției nete mai mică să intre în soluția optimă la nivelul maxim al cererii.

Luând în considerare indicatorii care definesc aportul produselor din programul de producție al fiecărei secții la valoarea producției nete pe întreprindere, precum și coeficienții de eficiență ai fiecărui produs am luat în studiu posibilitățile și rezultatele ce se pot obține prin aplicarea programării liniare la optimizarea producției nete.

Având în vedere cele prezentate, pe baza datelor culese din evidența tehnico-economică a întreprinderii, am aplicat un model de optimizare secvențială pentru determinarea indicatorilor planului suplimentar de producție la un atelier. Pentru optimizarea secvențială am ales următoarele criterii: **maximizarea producției fizice, maximizarea valorii producției nete și maximizarea beneficiului.**

În prima etapă, pentru maximizarea producției fizice, trebuie rezolvată următoarea problemă de programare liniară. **)

Pentru atelierul luat în studiu comenzile suplimentare primite de la beneficiari însumează 1780 tone. În

de împletit nu există capacitate suficientă pentru realizarea tuturor produselor cerute peste plan.

Trecând la optimizarea producției fizice cu ajutorul modelului menționat se obține următoarea soluție: $x_1 = 1\ 000$; $x_2 = 250$; $x_3 = 430$; și $x_4 = 32,38$, care conduce la un volum suplimentar al producției fizice de 1 712,38 tone. Volumul producției fizice nu mai poate crește decât prin suplimentarea capacității mașinilor de împletit sau prin modificarea structurii de plan, optimizând-o după criteriul încărcării optime a posturilor de lucru, dacă aceasta nu a avut loc.

Pentru ca producție fizică suplimentară de 1 712,38 tone să asigure o va-

$$**) \text{ Max. } f_1 = \sum_{j=1}^n x_j \quad (1)$$

$$\text{în condițiile: } \sum_{j=1}^n t_{ij} x_j \leq T_i, \quad i=1,2,\dots,k \quad (2)$$

$$0 \leq x_j \leq q_j, \quad j=1,2,\dots,n \quad (3)$$

în care:

x_j — este cantitatea din produsul j care trebuie produsă suplimentar față de plan;
 t_{ij} — reprezintă timpul normat pentru a executa o unitate din produsul j la postul de lucru i ; T_i — este fondul de timp disponibil peste sarcinile de plan la postul de lucru i ; q_j — cantitatea din produsul j solicitată de beneficiari suplimentar față de plan.

loare optimă a producției nete, trebuie găsită acea structură a producției fizice care, pe lângă relațiile (2) și (3), să satisfacă și următoarea relație ***).

Când α este mai mic decât 1, volumul producției fizice în noua structură este mai mic decât maximumul inițial. În exemplul considerat valorile v_j ($j=1, 2, 3, 4$) sînt 5897, 3 987, 4 409 și respectiv 11 169 lei pe unitatea de produs.

Aplicînd acest model, în a doua etapă a optimizării secvențiale, se obține aceeași structură a producției nete ca în prima etapă (și anume: $x_1 = 1\ 000$; $x_2 = 250$; $x_3 = 430$ și $x_4 = 32,38$), asigurînd o valoare a producției nete de 9 240 mii lei.

Deși produsul P₆, potențial, conține cea mai mare valoare netă pe unitatea de produs, în soluția optimă, el apare sub nivelul comenzilor suplimentare. Dacă comenzile suplimentare care au însumat 1 780 de tone, ar fi fost onorate empiric, de exemplu după principiul satisfacerii mai întîi a cererilor mici, atunci am fi avut soluția: $x_1 = 23$, $x_2 = 250$, $x_3 = 430$ și $x_4 = 100$. Această soluție însumează o producție fizică mai mică cu 53% față de cea optimă și asigură o producție netă de numai 4 445 mii lei, adică 48% față de soluția optimă.

Ultima fază a optimizării secvențiale constă în determinarea structurii producției fizice. Optimizarea structurii producției fizice după criteriul valorii producției nete și criteriul beneficiului este impusă de necesitatea creșterii valorii producției nete concomitent cu asigurarea unui ritm de creștere mai accelerat al masei beneficiului. Prin realizarea acestor obiective planul de producție este orientat spre o structură sortimentală care asigură o mai bună valorificare a materiilor prime și pe această bază o valoare nouă mai ridicată.

Pentru continuarea exemplului considerat, mai avem nevoie de beneficiile unitare pe produs, care sînt: 4 579, 3 360, 3 544 și respectiv 6 947.

În cea de a treia etapă a optimizării structurii producției fizice, aplicînd relațiile mai sus-amintite, se obțin valorile optimizate ale celor trei indicatori ai planului suplimentar, care au fost luați în discuție. Aceste valori sînt: **volumul producției fizice — 1 712,38 tone** **valoarea producției nete — 9 248 mii lei**; **masa beneficiului — 7 152 mii lei.**

Menționăm că nivelul acestor indicatori corespunde aceleiași structurii sortimentale, care a fost obținută la optimizarea producției fizice (prima etapă). Acest rezultat apare ca un caz particular datorită și faptului că exemplul considerat a fost simplificat (ca număr de sorto-tipodimensiuni și ca posturi de lucru) pentru a ușura prezentarea problemei.

conf. dr. Mihail EPURAN
 lector univ. dr. Ion D. RESA
 Timișoara

$$***) \sum_{j=1}^n x_j \geq \bar{T}_i (1-\alpha) \quad (4)$$

astfel încît să avem

$$(\text{Max}) f_2 = \sum_{j=1}^n v_j x_j \quad (5)$$

unde v reprezintă valoarea producției nete pe unitatea de produs, \bar{T}_i este volumul maxim al producției fizice determinat în prima etapă, iar α este un parametru care poate lua valori între 1 și 0.

CALCULATOARELE ELECTRONICE ÎN SLUJBA MEDIULUI AMBIANT

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe perioada 1981—1985 și orientările principale până în anul 2000, supus dezbaterii publice, indică dezvoltarea în ritm susținut a industriei, construcțiilor transporturilor, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, în consens cu cerințele protecției mediului ambiant, utilizând cele mai noi mijloace, tehnici și metode de lucru. Societatea noastră socialistă situează omul cu necesitățile sale materiale și spirituale în centrul politicii de dezvoltare economică, în acest cadru acordând o maximă importanță și mediului înconjurător, considerat componentă intrinsecă a strategiilor de dezvoltare economico-socială.

Protecția mediului ambiant a devenit, astfel, o problemă de stat, responsabilitățile în acest domeniu fiind stipulate în mai multe acte normative. Înființarea Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător, subordonat Consiliului de Miniștri, elaborarea de programe naționale de cercetare privind poluarea, demonstrează importanța care se acordă problemelor privind protecția mediului.

În condițiile contemporane dezvoltarea în ritm intens și conviețuirea în aglomerările urbane devin surse puternice și permanente de poluare atunci când includerea lor în circuitul ecologic general nu este bine corelată. Cu cât se va înțelege mai bine unitatea naturii, inclusiv legăturile intime dintre toți factorii ei, cu atât mai simplu vom putea introduce în acest complex de structuri și fenomene obiective efectele activității sociale, folosind, dar și căutând să respectăm o lege preexistentă. Cum există „un singur pământ”, poluarea neținând seama de „granițele” statelor, eradicarea factorilor de poluare și păstrarea echilibrului din sistemul ecologic intră în responsabilitatea

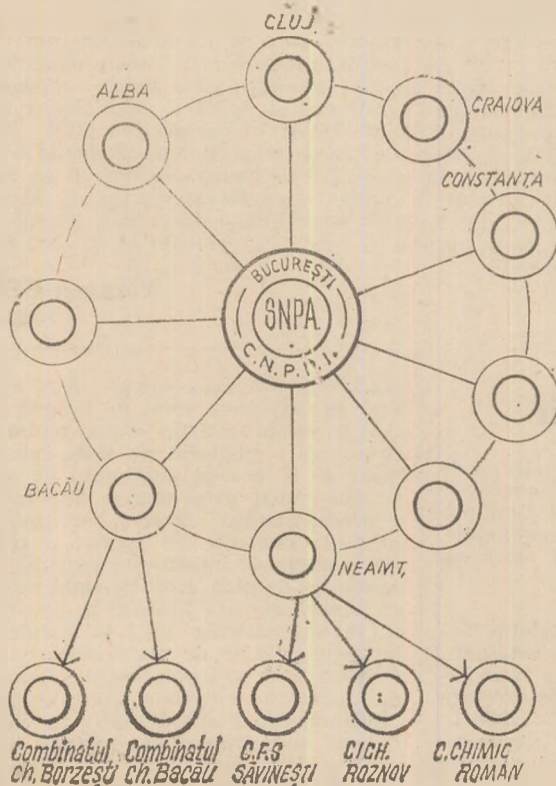

Fig. nr. 1. Rețeaua națională de calculatoare

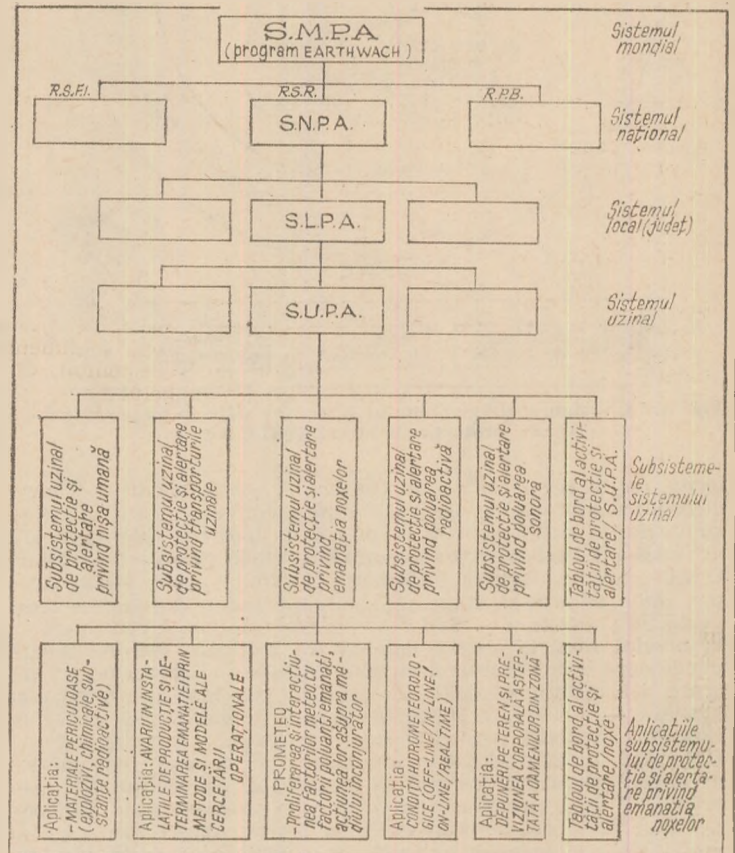

Fig. nr. 2. Structura sistemului de protecție și alertare

și obligația morală a tuturor, a guvernelor și a opiniei publice mondiale.

Evident, la nivelul întregului sistem este necesară aplicarea unei strategii sistemice corespunzătoare, care să poată să contracareze efectele distrugătoare ale poluării, impunându-se deci adoptarea unei strategii de protecție a mediului ambiant, care să țină seama de corelațiile la nivel microecologic, macroecologic și mondoecologic.

Dar pentru a fi posibilă îndeplinirea măsurilor de prevenire a cazurilor de poluare este necesară mai întâi o bună bază informativ-științifică. Este larg acceptat în prezent că pagubele ce pot fi ocazionate prin evenimentele de poluare justifică eforturile materiale și financiare pentru documentarea științifică, prin experimentarea și finalizarea lucrărilor prin prelucrarea pe calculatoare electronice, iar pentru obținerea unei eficiențe cât mai ridicate se impun forme noi de colaborare între specialiști din diferite domenii ca biologi, economiști, informaticieni etc., în vederea abordării multidisciplinare a acestor fenomene complexe.

Un asemenea experiment a avut loc între Centrul Teritorial de Calcul Electronic Piatra Neamț și Stațiunea de cercetări biologice „Stejarul” Pingărați, având ca obiect realizarea unui sistem de prelucrare automată a datelor în vederea studierii interacțiunii factorilor climatici cu factorii poluanți — influența acestora asupra mediului înconjurător. Tema de cercetare a avut ca beneficiar direct o unitate reprezentativă a industriei chimice, Combinatul petrochimic Borzești, fiind considerată ca o experiență reușită în acest domeniu. Concluzia la care s-a ajuns se referă la necesitatea de a se acționa eficient, în primul rând, la nivelul unităților industriale în consens cu legislația in-

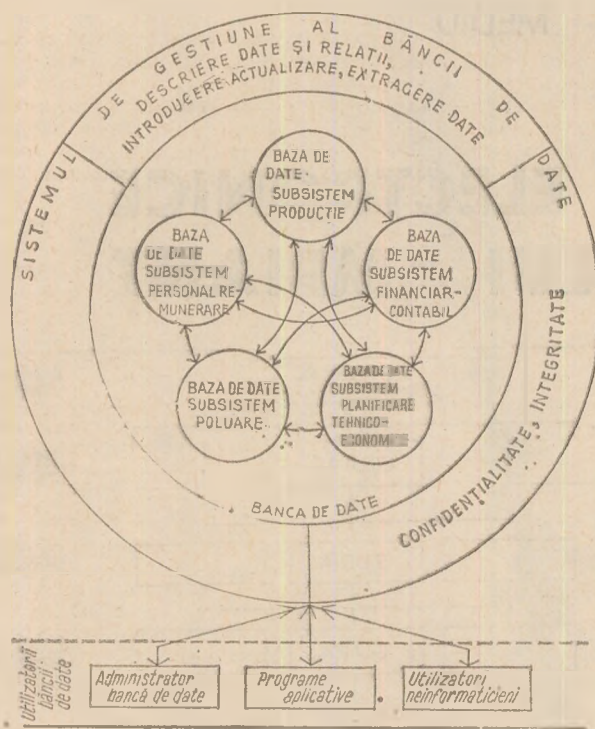

Fig. nr. 3. Sistemul de gestiune al băncii de date în sistemul uzinal de protecție și alertă (S.U.P.A.)

ternă, iar la nivel central în consens cu recomandările și normele internaționale cât și cu situațiile efective din teritoriu. Recomandările și informările cu privire la normele internaționale urmează a fi realizat prin proiectul Eartwatch, proiect finanțat de O.N.U. care va furniza informații obținute prin satelit asupra unor parametri stabiliți, alcătuind sistemul mondial de protecție și alertare — S.M.P.A. Informațiile vor fi recepționate la nivelul fiecărui sistem național cu mijloace tehnice corespunzătoare care, împreună cu alte mijloace și tehnici de prelucrare și transmitere, alcătuiesc sistemul național de protecție și alertare — S.N.P.A. S.N.P.A. ca formă organizatorică poate fi Consiliul Național pentru protecția mediului înconjurător — C.N.P.M.I. — care, dotat cu un calculator de mare capacitate, ar deveni elementul central al sistemului. La rîndul său, sistemul național va subordona o serie de sisteme locale (județene) care activează într-un teritoriu limitat, structurate pe mai multe sisteme uzinale, agricole, de cercetare etc, sisteme de cea mai mare importanță operativă, care sînt și ele structurate pe subsisteme și aplicații definite în funcție de profilul unității. Într-o asemenea viziune subsistemele sistemului uzinal pot fi cele privind nișa umană; transporturile uzinale; emanația noxelor; poluarea radioactivă; poluarea sonoră; tabloul de bord al activității de protecție și alertare. Continuînd detalieră, subsistemul uzinal de protecție și alertare privind emanația noxelor poate cuprinde următoarele aplicații: materiale periculoase (explozivi, chimicale, substanțe radioactive etc.); avarii în instalațiile de producție și determinarea emanației de noxe prin metode și modele ale cercetării operaționale; proliferarea și interacțiunea factorilor meteorologici cu factorii

poluanți emanați și acțiunea lor asupra mediului înconjurător; condiții hidrometeorologice; depuneri pe teren; tabloul de bord al activității de protecție și alertare noxe. Funcționalitatea sistemului trebuie asigurată în timp prin intermediul unor mijloace rapide de analiză, măsurare, transmitere într-un sens și altul.

În acest mod S.N.P.A. va primi o serie de informații de la sistemul mondial (S.M.P.A.) și o altă serie de informații de la sistemele locale (privind emanația noxelor etc). Sistemul local va avea o serie de informații meteorologice de pe întreaga suprafață a județului, pe care le analizează în corelație cu datele (noxele) primite de la sistemele uzinale care dețin toate informațiile privind poluarea la nivelul obiectivului economic, implicînd posibilitatea de control și protecție locală prin aparatură de control și intervenție rapidă.

Transmiterea datelor, informațiilor și a deciziei spre și de la un sistem la altul se poate efectua inițial prin mijloace tradiționale, urmînd ca într-o etapă următoare să devină operațională rețeaua națională de calculatoare R.E.N.A.C. (Un asemenea sistem de transmitere este prezentat parțial în fig. 1).

Sistemul uzinal S.U.P.A., organizat la nivelul uzinei, combinatului, centrului de cercetări, este necesar să dispună de o bază de date proprie care, prin integrare în banca de date a obiectivului, devine subsistem ca structură și bază de date — specifică problemelor de poluare — o componentă logică a băncii de date, funcționînd în strînsă corelație cu celelalte subsisteme din cadrul sistemului informatic. Legătura bazei de date specifice problemelor de poluare — POLUARE — cu subsistemul cercetare-dezvoltare urmează a se realiza prin intermediul componentelor din Banca de date, consultîndu-le în procesul de concepere și proiectare ale noilor produse, țîndu-se cont de consumul de combustibil, gradul de poluare al procesului tehnologic și al produsului rezultat. Legătura cu subsistemul producție urmează a se realiza prin intermediul componentelor CAPACITĂȚI, ARTICOLE, CONTRACTE, TECHNOLOGII, mergîndu-se pînă la decizii asupra procesului tehnologic. Legătura cu subsistemul personal-remunerare urmează a se realiza prin intermediul componentei PERSONAL privind analizele fizico-chimice și biologice ale personalului ce își desfășoară activitatea în secțiile productive, precum și a celor din zonă. Legătura cu subsistemul financiar-contabil se realizează prin intermediul componentelor ARTICOLE, STOCURI, AMENZI, privind nerespectarea normelor de protecție a mediului înconjurător. Utilizarea modelului Leontieff în problemele de poluare simplifică extrem de mult întreaga activitate de simulare a unor variante multiple în vederea găsirii variantei optime privind emanația de noxe înainte de derularea procesului de producție etc.

Avînd în vedere procesul de rapidă industrializare și trecerea la tehnologii intensive, cu parametri înalți, considerăm că măsurile de prevenire a fenomenelor de poluare prin organizare și dotare tehnică corespunzătoare se justifică din plin. Cu atît mai mult cu cît accidentele produse într-o serie de țări industrializate au atras atenția în mod foarte serios cercetătorilor asupra importanței menținerii și apărării echilibrului ecologic atît în perioada imediată cît și în perspectiva unei perioade îndelungate de timp. Aplicarea măsurilor de protecție a mediului înconjurător în concepție sistemică credem că se află în deplin consens și răspunde sarcinilor și spiritului Programului-directivă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică ce va fi supus dezbaterii și aprobării celui de al XII-lea Congres al partidului.

Vladimir GEORGE
Piatra Neamț

PRODUCTIVITATEA MUNCII

(Urmare din pag. 16)

utilaje tehnologice complexe care condiționează punerile în funcțiune;

● sporirii efortului de creativitate pentru ca și atunci cînd, din anumite motive, nu se livrează materia primă întreprinderii să-și poată realiza sarcina de productivitate planificată, executînd alte produse solicitate de beneficiari, la care baza materială este asigurată. Exemplul întreprinderii „Cablu românesc” este elocvent în acest sens. Ea a reușit să-și realizeze și depășească planul la productivitatea muncii, deși furnizorul său principal, I.S.P.S.

Cimpia Turzii, nu i-a livrat sîrmă de oțel necesară, trecînd la executarea de sortimente electrotehnice din aluminiu și cupru, larg solicitate de beneficiari, pentru care a avut asigurată materia primă necesară.

DEZBATEREA a pus în evidență rolul deosebit care revine, în desfășurarea acțiunilor de valorificare a rezervelor disponibile, programelor de creștere a productivității muncii. Acolo unde se întocmesc cu maximum de responsabilitate, pe bază de studii și calcule, acolo unde finalizarea fiecărei prevederi constituie o sarcină primordială,

efectele pozitive nu intrînză să se arate. Iată de ce, acum cînd în fiecare unitate se fac pregătirile pentru realizarea cu succes a planului pe 1980, este necesar să se acorde maximum de atenție întocmirii programelor de creștere a productivității muncii, ca una din pirghiile eficiente de sporire a rodniciei muncii, de îndeplinire exemplară a sarcinilor de plan. Este totodată necesar ca fiecare măsură înscrisă în programe să fie cuantificată, să i se stabilească termene precise de materializare, răspundere concretă pe oameni și sectoare de muncă. Aceasta va asigura nu numai realizarea unui salt calitativ în valorificarea unor importante rezerve interne, ci și obținerea unor însemnate sporuri de producție fizică fără cheltujeli suplimentare.

EDITURA Academiei Republicii Socialiste România, care manifestă cu consecvență o laudabilă inițiativă în editarea, în limbi de largă circulație internațională, a unor lucrări reprezentative ale spiritualității românești, a publicat recent, în limba engleză, ediția revizuită și îmbunătățită a prestigioasei lucrări „Optimul economiei socialiste”, de prof. dr. Emilian Dobrescu (*). Punerea la îndemâna cititorilor de limbă engleză a acestei lucrări remarcabile, de elevată ținută științifică, consacrată problemelor fundamentale ale economiei socialiste în general și ale economiei românești în particular, constituie nu numai un eveniment editorial deosebit pentru cunoașterea în străinătate a literaturii economice românești originale, ci și un prilej în plus de a face cunoscută concepția românească referitoare la ampla problematică a dezvoltării economiei socialiste, precum și relevarea contribuției partidului nostru, a secretarului său general la dezvoltarea teoriei economice.

Autorul, prin modul personal de investigare și tratare a numeroaselor probleme cuprinse în volum — începând cu cele referitoare la criteriile și formele optimului macroeconomic și încheind cu cele referitoare la tendințele generale în evoluția mecanismului de funcționare a economiei socialiste — reușește să aducă contribuții de valoare la analiza unor probleme economico-sociale care se manifestă în procesul construcției socialiste din țara noastră în etapa actuală și în perspectivă. Astfel, sint prezentate concepțiile și categoriile cu privire la: criteriul și formele optimului macroeconomic — absolut și relativ; corelația fundamentală a creșterii economice (cu referiri la produsul social final și venitul național, activitățile creatoare de produs social și venit național, principalele probleme teoretice ale modelării corelației dintre acumularea productivă și fondul bunăstării sociale); nevoile sociale (clasificarea nevoilor sociale și factorii lor determinanți, cererea asociată și măsurarea elasticității, legitățile cererii, contradicțiile dintre creșterea nevoilor sociale și resursele primare); dinamica resurselor primare (populația și resursele de muncă, investițiile în fonduri fixe productive, resursele de materii prime și energie); progresul calitativ al factorilor de producție (cu referiri speciale la inovarea tehnologică și calificarea forței de muncă, accentuarea caracterului unitar al forțelor de producție, măsurarea influenței progresului calitativ al factorilor de producție asupra creșterii economice, căile creșterii economice, resursele primare și creșterea economică); echilibrul dinamic etc. În legătură cu echilibrul dinamic subliniem idei originale ale autorului, care contribuie la elucidarea probleme-

lor referitoare la echilibrul structural, la reglarea structurii economiei naționale, la accentuarea interdependenței dintre economiile naționale, tendința generală a evoluției structurii economiei naționale, elementele de compensare ale creșterii economice, ciclurile în economia socialistă.

Aprofundind problema ciclurilor, prof. Emilian Dobrescu arată că, dacă existența ciclurilor de tip capitalist este exclusă într-o economie socialistă, totuși nu este exclusă posibilitatea existenței unor forme de cicluri specifice economiei socialiste. Autorul are în vedere în acest cadru patru categorii de cicluri cu caracter parțial: cicluri legate de formarea și reproducția resurselor primare (fonduri fixe, forță de muncă, resurse energetice și de materii prime); cicluri caracteristice dezvoltării cercetării științifice și inovării tehnologice; cicluri ale schimbării struc-

OPTIMUL ECONOMIEI SOCIALISTE

turii economiei naționale — determinate de efectul propagat al legăturilor dintre ramuri; cicluri legate de acțiunea elementelor de compensare (stocurile materiale, investițiile neterminate, disponibilitățile bănești ale populației, soldul balanței de plăți externe) și chiar cicluri cu caracter global, care țin de dezvoltarea oscilatorie a unor indicatori sintetici ai economiei naționale. În continuare, potrivit părerii autorului, se disting cicluri moderate, abrupte și combinate pentru echilibrul pe termen lung. Atrag atenția concluziile potrivit cărora ciclurile nu sînt întotdeauna fenomene negative impuse de mersul spontan al economiei. Dacă sînt luate în considerație la elaborarea unei strategii de echilibru dinamic pe termen lung, ciclurile nu numai că nu limitează și nu dereglează procesul creșterii economice, ci, dimpotrivă, îl stimulează, imprimîndu-i un ritm mai accentuat.

În lucrare sînt examinate o serie de aspecte cu privire la optimul microeconomic (combinarea factorilor de producție în unitățile economice, circuitul unităților economice, criteriul optimului microeconomic) precum și cu privire la contradicțiile dintre optimul macroeconomic și optimul microeconomic. Se desprinde ideea că maximizarea valorii producției nete poate fi considerată drept criteriu al optimului microeconomic. Este relevantă, totodată, concluzia compatibilității optimului macroeconomic și optimului microeconomic ca urmare a faptului că fiecare

unitate economică se integrează în sistemul productivității sociale, pentru fuziunea lor într-un optim general. Mecanismului de funcționare a economiei socialiste îi revine rolul de a asigura soluționarea acestei probleme de mare complexitate a teoriei și practicii moderne.

În volum se analizează elementele de funcționare ale mecanismului economico-financiar, în legătură cu cerințele optimului macroeconomic și optimului microeconomic; gestiunea economică (organizarea activității economice, producția și circulația de mărfuri și formele legăturilor economice, tipurile gestiunii economice); planificarea economiei naționale (conținutul planificării, sistemul lucrărilor de plan — prognozele normative, programele pe termen lung, planurile executorii —, continuitatea planificării, indicatorii de plan și normative economice), remunerarea muncii (diferențierea stimulativă a remunerării, stimulenții materiali și extraeconomici, normativul social al decalajului dintre veniturile maxime și minime, structura generală a modului remunerării socialiste, corelația dintre partea relativ constantă și partea variabilă a retribuției); prețurile (determinarea cheltuielilor de muncă socialmente necesare, prețul normativ, prețul efectiv); circulația monetară; tendințe generale în evoluția mecanismului de funcționare a economiei socialiste. Autorul analizează aceste probleme în mod complex, ținînd seama de interdependențele care există între planificarea economică și cea financiară.

Este de remarcat că anexele prezentate în ultima parte a lucrării întregesc și îmbogățesc capitolele întregii lucrări cu elementele necesare și este de subliniat faptul că ele nu reprezintă doar niște instrumente auxiliare ale capitolelor, ci reprezintă contribuții meritorii și evidente ale autorului la analiza și modelarea unor procese de sinteză: un model trisectorial al economiei românești, funcțiile cererii, multiplicatorii legăturilor dintre ramuri în economia românească, structura bugetului de stat și sistemul de credit.

Vrem să subliniem că volumul în limba engleză, pe lângă faptul că este o versiune revizuită și îmbunătățită a ediției românești, aduce contribuții noi în lumina complexului de măsură adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Nu putem încheia această succintă prezentare a cărții fără a arăta că lucrarea, prin conținutul său și modul de investigare și tratare a problemelor, constituie un valoros tratat de economie politică a socialismului. Un volum care răspunde celor mai pretențioase exigențe pe care le reclamă apariția cărții științifice economice în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a României.

Toma MELINTE

*) The Optimum of the Socialist Economy, by Emilian Dobrescu, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1979.

ÎN GÎNDIREA economică postbelică, problematica dezvoltării s-a bucurat de o atenție deosebită. Aceasta ar putea constitui o explicație a faptului că mai mulți dintre economiștii laureați ai Premiului Nobel au contribuit, într-un fel sau altul, la cunoașterea și interpretarea procesului creșterii economice și a implicațiilor fenomenului. În acest context este de relevant opțiunea Academiei de Științe din Stockholm pentru premiarea cunoscuților profesori de economie politică: Arthur W. Lewis *) de la Universitatea Princeton din New Jersey și Theodore W. Schultz **) de la Universitatea din Chicago; preocupările științifice ale noilor laureați se înscriu nu numai în domeniul creșterii economice, ci și al modalităților de înlăturare a acesteia în țările rămase în urmă.

Problema creșterii este abordată de cei doi savanți din puncte de vedere aparent diferite — A. Lewis concepe creșterea în mod global, ca o sinteză a unor aspecte nu numai economice, ci și sociologice, juridice, istorice, geografice ș.a. iar Th. Schultz tratează analitic două domenii de activitate a căror contribuție economică o relevă și o aprofundează: agricultura și educația. Ei au însă comun fundamentul teoretic al analizelor întreprinse — relevarea importanței comportamentului și factorului uman în procesul creșterii economice, inclusiv a instituționalizării sub forma unor riguroase politici de stat; natura rezultatelor studiilor lor și a soluțiilor preconizate, care se încadrează în necesitatea implacabilă a unor mutații semnificative din punct de vedere economic și social pentru realizarea progresului oricărei societăți, și, în special, al celor astăzi în curs de dezvoltare.

Prof. Arthur Lewis, unul dintre noii laureați, s-a făcut remarcant în gândirea economică contemporană prin lucrarea „Teoria creșterii economice” — o analiză de ansamblu a dezvoltării care pornește de la elucidarea și studiarea factorilor („cauzelor”) care impulsionează creșterea, pentru a ajunge la relevarea avantajelor și susținerea necesității accelerării acestui proces.

După cum mărturisește însuși autorul,

PREMIUL NOBEL PENTRU ECONOMIE 1979

această lucrare a fost consacrată strict problemei creșterii producției de bunuri și servicii pe locuitor, în concepția lui A. Lewis considerată obiectivul esențial ce trebuie urmărit, ținând seama de consecințele sale determinante asupra progresului general al oricărei comunități omenești. În acest cadru raporturile dintre producție, pe de o parte, și distribuție, consum, acumulare, activitatea statului ș.a. pe de altă parte, sînt examinate prin prisma în care ele facilitează sau dimpotrivă împiedică creșterea economică.

Totodată, A. Lewis, după cum însuși subliniază, se ocupă de comportamentul oamenilor în și față de procesul creșterii, de influența și rațiunile acestui proces, exprimat prin „efortul de a economisi”, „instituțiile economice” (regimurile juridice ale proprietății și remunerării, comerțul și specializarea, ca și religia, organizarea familială și statutul femeii, structurile de clasă și de castă ș.a.), „progresul cunoștințelor și aplicarea lor în practică”, „mărirea volumului capitalului” și a altor resurse pe locuitor!). Aceste aspecte socio-economice sînt studiate de A. Lewis prin optica evoluției și a compatibilităților lor cu exigențele creșterii economice. Și, numai prin această optică, autorul își argumentează concluzia fundamentală a cărții sale: promovarea de către puterile publice a creșterii economice constituie unica soluție de abolire a sărăciei, analfabetismului și mizeriilor în „societățile care de secole cunosc mai mult sau mai puțin stagnarea”.

Adoptarea unei asemenea soluții presupune însă, după cum apreciază prof. Lewis, schimbări profunde, atât de ordin economic, în structurile și tehnicile de producție, cât și în concepțiile, instituțiile și obiceiurile economico-sociale, adică „transformarea întregului mod de viață al societății”. În acest cadru un rol însemnat sînt chemate să-l joace evoluția progresivă a ratei economiilor (n.n. a acumulării) și

implicit sporirea producției peste ritmul de creștere a populației. Concluzie corectă și de pionierat dacă ținem seama de faptul că lucrarea a fost scrisă în anii '50, cînd problemele creșterii economice în țările sărace nu căpătaseră o recunoaștere de amploare și nu constituiau încă un subiect de actualitate.

Lucrarea „Teoria creșterii economice” a lui A. Lewis, cu multe nuanțe filozofico-economice și în pofida unor abordări contradictorii și chiar potrivnice uneori propriilor teze, ale autorului, reprezintă, în fond, o pledoarie pentru urgențarea accelerării creșterii economice. După opinia lui Lewis această accelerare se justifică prin faptul că „lărgiște cîmpul opțiunilor omului”, „întărește controlul acestuia asupra mediului său înconjurător”, lărgindu-i libertatea, asigură real „eliberarea femeii” și, în esență, „permite să se meargă în înlăturarea revendicărilor și aspirațiilor”³⁾. A. Lewis subliniază că „frustrarea aspirațiilor” prin renunțarea la o asemenea strategie economică ar putea avea „pentru sistemele existente consecințe mult mai periculoase decît accelerarea producției”.

Evitarea deliberată a specificării sistemului economic și social la care s-ar ajunge prin această expansiune, prin excelență economică, în societățile în curs de dezvoltare, și neexprimarea nici unei opțiuni politico-sociale relevă însă plasarea economistului menționat în spațiul gândirii economice burghize, fapt dovedit în mai mare măsură de o altă lucrare a sa — „Planificarea dezvoltării”. Susținător al necesității elaborării unei strategii de dezvoltare planificate și atribuind un rol important politicii economice naționale, în cartea amintită A. Lewis analizează o serie de aspecte ale realizării creșterii economice în țările în curs de dezvoltare: investițiile de capital, implicațiile comerțului exterior, echilibrul regional, folosirea forței de muncă etc. În acest cadru el este însă adepitul teoriei condiționării transformărilor structurale și a alegerii tehnicii de producție în funcție de talia țării, insistînd asupra insuficienței pieței interne, care ar face improbabilă eficiența dezvoltării industriale a economiilor în curs de dezvoltare.

FIȘE

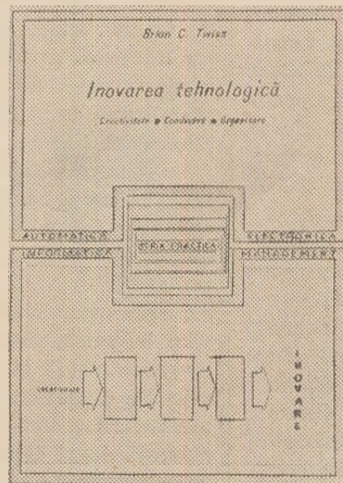
Manifestări științifice dedicate Congresului partidului

● La sfîrșitul lunii octombrie s-a desfășurat sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu” o sesiune științifică dedicată celui de al XII-lea Congres al partidului. Comunicările prezentate de cadre didactice, cercetători, specialiști din economie investighează o arie problematică diversă în domeniile economiei, istoriei, sociologiei, filozofiei. Au fost astfel analizate probleme însemnate ale conducerii științifice a societății, ale exercitării rolului conducător al partidului; probleme privind accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice în cincinalul viitor; dialectica materialistă în condi-

țiile etapei actuale de dezvoltare a societății românești; pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă; libertatea de conștiință și educația materialist-științifică a maselor etc. Un loc important în cadrul comunicărilor amintite este acordat relevării contribuției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea gândirii și practicii economice.

● Întreprinderea bucureșteană „Autobuzul” a găzduit, de curînd, o sesiune de comunicări pe tema „Creativitatea și ingineria tehnologică în scopul economisirii resurselor și energiilor la I.A.B.” Au fost abordate teme privind posibilitățile de reducere a consumurilor materiale, utilizarea în mai mare măsură a resurselor secundare, economisirea energiei electrice și a combustibililor prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, toate aceste comunicări încadrîndu-se în documentele programatice

elaborate de partid, ce urmează să fie supuse spre aprobare celui de al XII-lea Congres.

● Recent Editura Tehnică a publicat în traducere lucrarea cercetătorului englez Brian G. Twiss „Managing Technological

Innovation” (Inovarea tehnologică) (Conceptul să se adreseze unui public larg de cititori, volumul tratează, deopotrivă, problemele generale ale procesului de inovare tehnologică cit și modalitățile de aplicare a cunoștințelor științifice noi în activitatea economică. Sînt elaborate concepte fundamentale pentru analiza procesului de inovare tehnologică, sînt delimitate locul și rolul prognozei tehnologice în actul decizional, sînt abordate aspectele privind planificarea și evaluarea financiară a proiectelor de cercetare și dezvoltare. Un spațiu însemnat este acordat în lucrare metodelor de stimulare și orientare a procesului de creație, odată cu aprofundarea aspectelor organizaționale ale inovării. Un interes deosebit prezintă considerațiile autorului privitoare la ciclul de viață al produselor și impactul acestuia cu elementele de apreciere a eficienței economice.

tare. Minimizarea semnificației dezvoltării industriale a țărilor sărace se concretizează chiar în recomandarea amânării industrializării și a realizării numai a unui anumit tip de activități, puțin determinante pentru restructurarea economică. Susținerea acestor teze este cu atât mai de neînțeles cu cât profesorul laureat acordă un rol primordial comerțului exterior în dezvoltarea țărilor rămase în urmă. Dar, și în acest domeniu. A. Lewis rămâne tributar ideologiei capitaliste, încercând, de exemplu, să justifice barierele vamale impuse de țările dezvoltate exporturilor de bunuri industriale ale țărilor sărace.

Prof. **Theodore W. Schultz**, și-a îndreptat inițial cercetările spre domeniul agricol, dedicându-se, în special, crizelor din agricultura S.U.A., pentru ca mai târziu, în anii postbelici, să se preocupe și de studierea problemelor agricole din țările în curs de dezvoltare. De asemenea, relevând rolul și importanța calității forței de muncă în procesul creșterii economice, inclusiv în agricultură, scrierile sale din anii 1960 au fost consacrate în mare măsură relației dintre creșterea economică, pe de o parte, și educația, pregătirea profesională și cercetarea științifică, pe de altă parte; în acest cadru Schultz s-a remarcat mai ales prin teoria sa asupra „factorului uman” („human factor”), a costului și a investițiilor legate de acesta.

În lucrările sale Th. Schultz tratează agricultura ca parte integrantă a întregii economii naționale și în legătură organică cu tema creșterii economice, relevând astfel o gândire macroanalitică sistemică asupra agriculturii. El scria că „deși economics-ul poate să contribuie mult la arta gospodăririi naționale, pentru a face aceasta, va fi oricum necesar să se redescopere economia politică”^{*)}. În acest cadru concluziile cercetătorului american urmăresc să sublinieze contribuția mai largă a agriculturii la dezvoltare, care, după cum afirma Th. Schultz, depășește în țările sărace îndeplinirea scopului imediat de reducere a foametei. Dar, pentru ca agricultura să-și descătușeze potențialitățile sunt necesare ajustări majore, trecerea de la agricultura tradițională la

cea modernă nefăcându-se „nici ușor, nici rapid, nici automat”, ci printr-un „proces de ameliorare a organizării economice”, de eliminare sau reducere a instabilității, de ridicare a performanțelor „factorilor de producție” și în special ale celui „uman” (îmbunătățirea educațională și ușurarea sărăciei) ș.a., pe de altă parte integrând implicit funcții sociale și politice.

Considerațiile critice ale lui Th. Schultz la adresa unor politici economice care, după opinia sa, au neglijat și chiar defavorizat agricultura, ca și multe dintre soluțiile preconizate, deși atrag atenția asupra unor probleme economice reale, ajung uneori pînă la exagerarea rolului agriculturii în comparație cu rolul industriei în procesul dezvoltării țărilor rămase în urmă. Dealtfel, Th. Schultz, analizând experiența economică pe plan mondial, și mai ales a S.U.A. apreciază că „în țările dezvoltate, sectorul agricol este cel care a premers modernizarea”^{*)}. Afirmarea și reafirmarea posibilităților și avantajelor industrializării pentru dezvoltare, demonstrate nu numai teoretic, ci și prin practica istorică a țărilor socialiste, prin acțiunile unor foruri internaționale ca O.N.U., sint edificatoare pentru sublinierea acestei exagerări.

Atributul de „capital” acordat resurselor de muncă, fundamentat conceptual și argumentat economic de către Th. Schultz — idee regăsită și la Adam Smith, H. von Thünen, Irving Fisher și A. Marshall — nu a fost deplin acceptat în teoria economică actuală. În ceea ce ne privește, teza „capitalului uman”, explicată printr-o generalizare a categoriei de capital la orice factor de creștere, în concretizarea de „input”, reprezintă de fapt o expresie a formației sale. Th. Schultz nevăzînd în capital o relație socială și considerînd orice element al producției drept capital. Apoi se cere menționat faptul că Th. Schultz insistînd asupra rolului „capitalului uman” discută de fapt doar un singur aspect, acela al „calității forței de muncă”.

După opinia prof. Th. Schultz, o sursă majoră a creșterii productivității muncii — anume a acelei părți din creștere rămasă neexplicată prin acțiunea capitalu-

lui și forței de muncă ca atare — o reprezintă ameliorarea capacităților cîștigate de agenții umani prin educație, cunoaștere și informare, cultură, menținerea sănătății ș.a., capacități folosite în activitatea economică. În argumentarea relației dintre creșterea economică, pe de o parte, și factorul uman și cercelare, pe de altă parte — relație de altfel complexă și profundă — Th. Schultz supraestimează însă consecințele utilizării acestui ultim factor, scăpînd din vedere contribuțiile importante ale factorilor tehnici și materiali. Fără îndoială, incidențele asupra producției și productivității muncii ale participanților la creștere nu pot fi contrapuse, întrucît însăși eficiența folosirii celor două mari tipuri de resurse, materiale și umane, depinde și de gradul de înzestrare tehnică a unei economii.

dr. Sorica SAVA
Eufrosina IONESCU

*) Prof. Arthur Lewis (n. 1915 în Insula Santa Lucia, Marea Britanică). A predat pe rînd, la London School of Economics, Universitățile din Manchester, Indiile Occidentale și New Jersey. A îndeplinit unele misiuni în țările slab dezvoltate ca expert al Națiunilor Unite. Între lucrările sale menționăm: „Economic Survey”, 1918—1939 (1949), „The Principles of planning” (1949), „The Theory of Economic Growth (1955), „Secondary education and economic structure” (1964), „Development Planning. The Essential of Economic Policy” (1966) ș.a.

**) Prof. Theodore W. Schultz (n. 1902. S.U.A.). Fost președinte al Asociației Americane de Economic. Profesor la Universitatea din Chicago. A îndeplinit funcții pe plan național, ca și la nivelul organismelor O.N.U., în calitate de consultant științific. Printre lucrările sale: „Transforming Traditional Agriculture” (1964), „Economic crisis in World agriculture” (1965), „Economic growth and agriculture” (1968), „Education and economic growth” (1961), „Investment in human capital (1971) etc. Prima și ultima dintre lucrările menționate au reținut în mod deosebit atenția economiștilor.

1) A. Lewis: „La théorie de la croissance économique”, Ed. Payot, Paris, 1971, p. 15.

2) Op. cit. p. 435—438.

3) Th. Schultz: „The Economic Organization of Agriculture”, McGraw Hill Book Co., New York, 1953, p. VII.

4) Ibidem. „The Economic Growth and Agriculture”, McGraw-Hill Book Co., New York, 1968, p. VI.

Generalizarea rezultatelor cercetării

● Difuzarea, transferul în producție a rezultatelor cercetării tehnico-științifice constituie o problemă deosebit de importantă, ținîndu-se seama, de pildă, de faptul că în Uniunea Sovietică pierderile rezultate din utilizarea incompletă a experienței științifico-tehnice este estimată la 40—70% din totalul cheltuielilor pentru știință — scrie I. S. Nehoroșev în articolul Naucno-proizvodstvennii opit i mehanizm ego rasprostraneniia (Experiența științifico-tehnică și mecanismul difuzării sale), publicat în nr. 7/1979 al revistei „Ekonomika i organizația promișlennogo proizvodstva”.

Semnalînd că în reglarea difuzării experienței științifico-tehnice și de producție au căpătat o putere deosebită pîrghiile și stimulentele bazate pe hozrasciul, autorul pledează în favoarea introducerii unui principiu unic

de formare a prețurilor pentru întreaga producție științifico-tehnică (în locul celor două baze de calcul folosite în prezent — costul de deviz și efectul economic obținut), care să fie aplicabil atât în circuitul intern, cît și în cazul realizării producției respective pe piața internațională. După opinia autorului, la stabilirea prețurilor menționate este necesar să se ia în considerare efectul economic obținut pe întreaga economie națională (și nu numai cel realizat de organizația sau întreprinderea beneficiară), precum și alți factori care determină valoarea unei invenții sau descoperirii pentru economia națională. Aceasta ar constitui un element important al perfecționării mecanismului care asigură legătura dintre știință și producție.

Politica economică și nutriția populației

● Dacă în aproape toate țările lumii factorul politic intervine

pentru reglementarea prețurilor bunurilor alimentare, măsura în care această intervenție se reflectă în situația nutrițională a populației nu este cunoscut decît în mică măsură. Formularea temelor principale pentru a investiga această relație a constituit obiectul unui seminar organizat de Universitatea Națiunilor Unite în Mexic, în anul 1978, ale cărei concluzii sint expuse de Detlef Schiwefel în studiul său Nahrungsmittelpreispolitiken und Ernährung. (Politica prețurilor alimentare și alimentația) inserat în revista Viertel Jahres Berichte, nr. 77 septembrie 1979. Potrivit studiului, cîteva elemente caracterizează situația actuală: proporțiile însemnate ale malnutriției; accentuarea sărăciei unei părți considerabile a populației din America Latină cu toate că se înregistrează anumite creșteri ale venitului nominal; ignorarea, în analizele privind subalimentația, a risipei de energie pe care le implică realizarea bunurilor ali-

FIȘE

mentare solicitate de tipul de consum specific păturilor avute ale societății, etc.

Se detașează, în acest context, subliniază D.S., cîteva concluzii importante pentru corelarea politicilor de prețuri la bunurile alimentare și calitatea alimentației populației. În primul rînd, creșterea economică nu conduce automat la satisfacerea cerințelor nutriționale elementare ale populației; piața liberă la aceste produse afectează posibilitățile de asigurare cu hrană pentru toate păturile populației fapt care impune intervenția susținută a statului; subalimentarea și malnutriția sint în primul rînd, fenomene de distribuție etc. Se relevă astfel — arată D.S. — că rezolvarea problemelor nutriționale necesită o abordare complexă, multidisciplinară.

În atenția celei de-a 20-a sesiuni a Conferinței generale F.A.O.

ELABORAREA UNEI STRATEGII PRIVIND DEZVOLTAREA AGRICULTURII ȘI SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR ALIMENTAȚIEI

ÎNCEPÎND de la 10 noiembrie a.c., pe parcursul a trei săptămâni se vor desfășura în capitala Italiei lucrările celei de a 20-a sesiuni a Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.). Convocată din doi în doi ani, conferința generală — forul suprem al F.A.O., în care sînt reprezentate, la nivel ministerial, toate statele membre ale acestei instituții specializate din sistemul O.N.U. — are ca sarcină principală stabilirea, pe baza analizei situației alimentare mondiale, a politicii și liniilor directe de acțiune ale F.A.O. în vederea dezvoltării cooperării internaționale în domeniul agriculturii și al alimentației.

Insemnătatea pe care partidul și statul nostru o acordă acestui domeniu este ilustrată convingător de prevederile **Proiectului de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.** potrivit cărora în perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii — ca una din cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.

Atît perioada în care are loc cit și problemele pe care le va dezbate fac ca această reuniune să capete o deosebită importanță, ea fiind așteptată cu un viu interes de marea majoritate a statelor. Una dintre problemele complexe care confruntă astăzi omenirea și a cărei soluționare se impune fără întârziere este problema alimentației, persistența fenomenului de foamete și malnutriție, el însuși consecință directă a stării de subdezvoltare în care se află încă întinse zone ale globului. Evoluțiile din economia mondială confirmă că această gravă rămînire în urmă nu poate fi eliminată decît în condițiile instaurării în lume a unor relații noi, juste și echitabile, a unei noi ordini economice internaționale. „Trebuie să fie bine înțeles — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că este în interesul atît al țărilor în curs de dezvoltare, cit și al țărilor dezvoltate să se ajungă la o înțelegere corespunzătoare pentru ajutorarea țărilor rămase în urmă, pentru a se realiza progresul lor cit mai rapid“.

Așa cum reiese și dintr-un studiu al Secretariatului F.A.O., pregătit pentru cea de-a 20-a Conferință generală a organizației, situația agriculturii și a alimentației pe plan mondial, și în primul rînd în țările în curs de dezvoltare, nu numai că nu s-a îmbunătățit, ci a manifestat în ultimul timp tendințe de înrăutățire. După ultimele estimări ale F.A.O., producția mondială de cereale a anului 1979 se va situa sensibil sub nivelul anului precedent. Este semnificativ, de asemenea, faptul că ritmul anual de creștere de 4% al producției agricole în țările în curs de dezvoltare, fixat ca obiectiv minim pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (1971—1980), nu a fost nici pe departe atins realizările fiind în medie de numai 2,80%; în țări dintre cele mai puțin dezvoltate, situația este și mai critică.

Deși Conferința Mondială a Alimentației din 1974 și apoi Consiliul Mondial al Alimentației au subliniat că pentru accelerarea procesului de dezvoltare a agriculturii în țările în curs de dezvoltare sînt necesare în fiecare an, pe lîngă eforturile proprii, resurse financiare externe de cel puțin 8,3 miliarde dolari (la prețurile din 1975), acest obiectiv nu a fost realizat decît pe jumătate. În asemenea condiții, nu constituie o surpriză faptul că numărul celor subnutriți a crescut în lume cu mult peste cifra de 400 milioane, caracteristică perioadei 1974—1976 care a urmat crizei alimentare deosebit de puternice din anii 1972—1974. Eliminarea unei astfel de situații impune fără îndoială întreprinderea de măsuri hotărîte și urgente atît pe plan național, cit și internațional, în primul rînd în vederea creșterii substanțiale și diversificării producției agricole în țările în curs de dezvoltare.

Este tot mai evident că rolul decisiv în realizarea acestui obiectiv este chemat să-l aibă efortul propriu al fiecărei țări, mobilizarea la maximum a resurselor naționale, materiale și umane. Este la fel de evident însă că o contribuție însemnată în această direcție poate și trebuie să o aducă cooperarea internațională, sprijinul acordat țărilor în curs de dezvoltare în eforturile lor de a-și moderniza agricultura, de către statele dezvoltate și de către organizațiile internaționale de profil, în primul rînd F.A.O., Fondul Internațional de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.) și altele. Cea de-a 20-a sesiune a Conferinței generale F.A.O. poate constitui un pas decisiv în această direcție, tematica pe care ur-

mează să o abordeze și în legătură cu care este de așteptat să adopte decizii oferind un cadru deosebit de adecvat în acest sens.

Este de relevant astfel că una din principalele probleme de pe agenda apropiatei reuniuni o constituie elaborarea strategiei în domeniul agroalimentar pentru următorii 10 ani și în perspectivă pînă la sfîrșitul secolului, ca parte integrantă a noii strategii internaționale a dezvoltării ce urmează să fie adoptată la sesiunea extraordinară din 1980 a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor dezvoltării și noii ordini economice internaționale. Elaborarea acestei strategii urmează să se facă pe baza unei analize aprofundate a cauzelor care au dus la nepunerea în aplicare a recomandărilor anterioare ale diferitelor foruri internaționale și în primul rînd ale Conferinței Mondiale a Alimentației și ale sesiunilor a 6-a și a 7-a speciale ale Adunării Generale a O.N.U.

Strîns legat de problema strategiei, participanții la Conferință urmează să abordeze și o altă temă, și anume aceea a realizării securității alimentare mondiale, în legătură cu care directorul general al F.A.O. va supune spre dezbateră și adoptare propuneri de instituire a unui plan concret de acțiune. În cadrul acestui plan o atenție deosebită ar urma să se acorde creșterii producției agricole și alimentare în țările în curs de dezvoltare, aceasta constituind o premisă fundamentală a asigurării securității alimentare mondiale, precum și comerțului internațional cu produse agroalimentare și constituirii de rezerve de cereale pentru situații de criză.

Pe aceeași linie, ținîndu-se seama, pe de o parte de necesitățile crescînde ale consumului alimentar pe plan mondial, iar pe de altă parte de potențialul deosebit pe care îl reprezintă mările și oceanele și din acest punct de vedere, Conferința F.A.O. va dezbate și unele aspecte privind elaborarea unui program de ansamblu pentru dezvoltarea pescuitului.

În altă ordine de idei, conferința va consacra un punct special cooperării dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul agriculturii, recunoscîndu-se importanța crescîndă ce revine acestei cooperări, în cadrul colaborării internaționale, la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate pe plan agroalimentar țările în curs de dezvoltare. Introducerea unui asemenea punct pe agenda conferinței este o reflectare a necesității identificării de noi posibilități și domenii de dezvoltare a cooperării dintre țările în curs de dezvoltare.

Pornind de la concluziile ce se vor degaja din dezbaterile acestor probleme, Conferința generală urmează să adopte programul și bugetul F.A.O. pe următorii doi ani, precum și obiectivele pe termen mediu ale organizației. O deosebită atenție se va acorda în acest context dezvoltării activităților în cadrul Programului Alimentar Mondial, atragerii într-o măsură sporită a acțiunilor pe plan internațional în domeniul agriculturii și a celorlalte organizații internaționale cu preocupări în această direcție, în primul rînd F.I.D.A. Participanții la reuniune își propun, de asemenea, să dezbate și să adopte noi măsuri vizînd intensificarea participării F.A.O. la sprijinirea acțiunilor la nivel regional de dezvoltare a cooperării agricole.

Pe lîngă aceste aspecte de o largă cuprindere, cea de-a 20-a sesiune a Conferinței generale F.A.O. va dezbate și unele subiecte cu caracter mai restrîns sau cu un anumit specific, cum sînt inițierea unui program de luptă contra tripanosomiazii animale africane; probleme legate de normele sanitare în domeniul alimentar și colaborarea în acest domeniu cu Organizația Mondială a Sănătății etc.

Așa cum este alcătuită, ordinea de zi a Conferinței generale a F.A.O., oferă un cadru propice pentru abordări și discuții de substanță asupra problemelor agriculturii și alimentației. Esențial este ca la această conferință să se vină asupra unor măsuri și acțiuni concrete, de amploare, atît din partea F.A.O. cit și a statelor membre, prin a căror punere în aplicare să se contribuie efectiv la dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare, la eliminarea pe această cale, pentru totdeauna, a spectrului foametei și malnutriției, ca unul din obiectivele centrale ale instaurării noii ordini economice internaționale.

Lazăr COMANESCU

Necesitatea unui sprijin pentru „lumea a treia“

ULTIMUL RAPORT al Băncii Mondiale subliniază faptul că o continuare a creșterii actuale a țărilor în curs de dezvoltare este pusă sub semnul întrebării datorită incertitudinilor din politica economică a țărilor industrializate care constituie principala dezechilibrare a țărilor „lumii a treia“. Deși în ultimii ani s-au înregistrat creșteri considerabile în veniturile din exporturi realizate în țările în curs de dezvoltare, acestea vor avea nevoie de capitaluri externe sporite chiar și numai pentru menținerea actualelor rate de creștere (4,49% față de 3,6% în țările industrializate).

În ultimul an, Banca Mondială a acordat țărilor în curs de dezvoltare credite însumând 6.989 mlrd. dolari (cu 891 mil. dolari peste nivelul anului anterior). Agenția pentru dezvoltare industrială (I.D.A.) a acordat numai celorlalte țări 3.022 mlrd. dolari (709 mil. dolari peste nivelul anterior), patru cincimi din această sumă revenind țărilor cu cel mult 300 dolari venit național anual pe locuitor. Creșterile Băncii Mondiale și I.D.A. au fost îndreptate cu precădere către proiecte de dezvoltare a agriculturii și rurală (25%). 19% pentru transporturi, 10% pentru

aprovizionare cu apă și canalizare și 9% pentru dezvoltarea industriei.

Proгноза C.E.E. pentru 1980

COMISIA Pieței comune apreciază că anul 1980 va fi dificil pentru economia țărilor comunitare. Pe ansamblu, se prevede ca producția să crească cu numai 2% față de 3,1% cit se anticipa pentru anul în curs. Numărul șomerilor va depăși 6 mil., ponderea acestora în totalul populației active, urmând să crească de la 5,6% la 6,2% în 1980.

În analiza pe țări, se apreciază că R.F.G. va fi mai puțin afectată, P.N.B. urmând să crească cu 3%, respectiv peste media de 2% avută în vedere pe ansamblul Pieței comune; de asemenea, creșterea prețurilor — 4,5% — va rămâne mult în urma mediei de 9% pentru C.E.E. În Franța, deși creșterea P.N.B.-ului va fi peste nivelul comunitar (2,25%) se așteaptă ca șomajul să crească la 6,8%, deci peste media comunitară; la fel, inflația va depăși cu 0,5 puncte media de 9% pe ansamblul comunitar. O situație dificilă se anticipa pentru Anglia: creșterea inflației — 13%; a P.N.B. — minus 1%; a șomajului — 6,6%. Și în Italia creșterea P.N.B. (2,35%) va depăși media „celor noi“, urmând să crească însă vertiginos prețurile (14%) și șomajul (8,4%). Una dintre cele mai ridicate rate a șo-

maului este prognozată în cazul Belgiei (8,8%) iar la prețuri nivelul de creștere așteptat este de circa 7%.

America Latină — opțiuni energetice

PENURIA mondială de petrol a făcut ca și țările latino-americane să se îndrepte către substituția unei părți însemnate a consumului de hidrocarburi cu alte surse de energie. În ce privește „aurul alb“, potrivit revistei mexicane Comercio Exterior, America Latină dispune de resurse abundente în cea mai mare parte a țărilor cuprinse în această regiune. Energia electrică produsă pe această cale în prezent reprezintă o creștere de 25 ori față de anul 1973. Tot mai multe țări se orientează către construirea de centrale de mare capacitate, între acestea fiind de menționat Brazilia, Argentina, Paraguay și Mexic.

Rezervele de energie geotermică cunoscute sînt estimate la 4.000 MW. Primele generatoare pe baze geotermice au fost realizate în Mexic, iar în 1980 va începe în această țară construcția a două centrale cu capacitate instalată de 220 și respectiv 50 mii kW.

În ce privește energia furnizată de soare, actualmente este utilizată energia termică și se speră ca în 1980 să se construiască o primă centrală care va genera 400 kW folosind metoda fotovoltaică.

Orientări în dezvoltarea economică

Niger : valorificarea bogățiilor minerale

TARA ÎN CURS DE DEZVOLTARE (1.267 mii km², fără ieșire la ocean, cu numai 4,9 mil. locuitori și cu un produs național brut de 160 dolari pe locuitor în 1977). Nigerul a intrat recent într-un proces de modificare a situației economice în contextul descoperirii și începerii exploatării unor zăcăminte de uraniu. Astfel, dintr-o țară tradițional exportatoare de semințe oleaginoase și animale vii, Nigerul devine, în prezent, un important exportator de uraniu. La începerea crizei petroliere, care a atras și creșterea de peste 4 ori a prețului uraniului, exploatarea acestuia a crescut vertiginos, plasind Nigerul în 1978, cu o producție de 2.000 tone (conținut uraniu) pe locul al 5-lea în ierarhia producătorilor mondiali (exclusiv țările socialiste) după S.U.A., Canada, Africa de Sud și Franța — și pe primul loc între țările în curs de dezvoltare — înaintea Gabonului. Veniturile de pe urma exploatării uraniului au sporit de la 4 miliarde franci CFA (1 dolar = 215 fr. CFA) în 1974 la circa 18 miliarde în 1978. În următorii ani, producția va crește puternic prin mărirea cantităților extrase de actualele două firme producătoare (SOMAIR la 2.300 tone în 1982 și COMINAK la 2.000 tone în 1980) și prin intrarea în producție a unor noi proiecte: Tassa — N'Taghalgue (1.000—2.000 tone/an în 1980—81), Immourane (în prezent cel mai bogat zăcămint cunoscut din Niger cu rezerve de 70.000 tone și care va da o producție anuală de 2.500 tone în 1982—83), Afasto-Vest și Afasto-Est (începînd cu 1985), In-Adrar (începînd cu 1985—86), Djado, Akokan etc. Paralel cu dezvoltarea producției de uraniu, în vederea diminuării dependenței de extracția acestuia (în prezent peste 35% din venitul național al țării), se intenționează exploatarea zăcămintelor de cărbune de la Anou Araren (rezerve 5 milioane tone) și a unor zăcăminte de fosfați (rezerve 250 milioane tone) situate în apropierea granițelor cu Benin și Volta Superioară. De asemenea, prospecțiunile în zona lacului Ciad au indicat existența unor zăcăminte petrolere.

Veniturile sporite din exporturi a făcut ca balanța comercială să treacă de la un deficit de 10,2 miliarde fr. CFA în 1974 la un excedent de 2,9 miliarde fr. CFA în 1978, permițînd realizarea unor investiții pentru dezvoltarea economiei în perioada 1974—1979 de 174,7 miliarde fr. CFA printr-o sporire a cheltuielilor alocate prin bugetul național de la 15 miliarde fr. CFA în 1974 la 59 miliarde 1979.

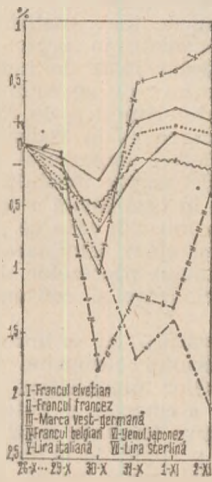
Schimbările comerciale dintre România și Niger sînt de dată recentă, livrările românești fiind, deocamdată constituite, în principal, din produse ale industriei textile și industriei chimice. Există însă posibilități de cooperare, recunoscute, de altfel, de specialiștii din ambele țări, în sectoare de importanță hotărîtoare, pentru dezvoltarea economiei Nigerului cum ar fi industria minieră, agricultură, industria energiei electrice etc.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMINA 29 X — 2 XI 1979 cursul dolarului S.U.A. a înregistrat o evoluție contradictorie față de restul valurilor occidentale. Astfel, în prima parte a intervalului dolarul s-a repreciațat, iar ulterior creșterea nivelului dobinzilor la intern în majoritatea țărilor occidentale a determinat o scădere a ecartului dintre dobinzile la dolar și la restul valurilor, creind noi presiuni asupra dolarului.

Francul elvețian a fost influențat de creșterea taxei oficiale a scontului și a taxei de lombard cu 1% p.a. la 2% și respectiv 3%, precum și de reducerea dobinzilor negative percepute la depozitele nerezedenților de la —10% pe trimestru la —2,5%; nivelul de la 1.6525 franci/1 dolar de pe 2 XI era cu 0,8% peste cel din 26 X de 1.6650 franci/1 dolar. Creșterea dobinzilor în Franța au determinat o repreciație a francului francez în relația cu dolarul pe ansamblul perioadei analizate, la sfîrșitul săptămîinii situîndu-se la 4.2150 franci/1 dolar (4.2250 franci/1 dolar nivelul de referință). Reacția pieții la creșterea cu 1% a taxei oficiale a scontului și a taxei de lombard, la 6% și respectiv 7%, în R.F.G., a fost moderată, mai ales că această mișcare a fost previzionată cu mult înainte, astfel că marca vest-germană se situa la închiderea perioadei la cca. 1,80 mărci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,8025 mărci/1 dolar pe 26 X 1979. După o depreciație de 0,7% pe 30 X (29,20 franci/1 dolar), francul belgian termină acest interval la un nivel foarte apropiat de cel de referință, respectiv la 29 franci/1 dolar. Lira italiană s-a situat la închiderea săptămîinii la 831,50 lire/1 dolar, cu 0,2% sub închiderea săptămîinii trecute.

Efectul favorabil al creșterii taxei oficiale a scontului în Japonia de la 5,25% la 6,25% s-a materializat în redresarea cursului yenului de la 238,75 yeni/1 dolar pe 30 X (depreciație cu 1,8%), la 235,50 yeni/1 dolar pe 2 XI, nivel situat totuși la 0,4% sub cel din 26 X de 234,50 yeni/1 dolar. Trendul descendent al lirei sterline a continuat și în acest interval, presiunea „à la baisse“ manifestîndu-se cu destulă intensitate, astfel că nivelul acesteia se situa la sfîrșitul săptămîinii cu peste 2% sub cel de referință (2.0650 dolari/1 liră, față de 2,11 dolari/1 liră).

Dobnizile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la cca. 15,5% la cele în euro-dolari, 9% la cele în euro-mărci vest-germane și 3,875% la cele în euro-franci elvețieni.

Vînzarea a 1,25 mil. uncii aur de către Trezoreria S.U.A. pe data de 1 XI la un preț mediu de 365,50 dolari/uncie a creat o presiune „à la baisse“ și asupra prețului pieții libere, al doilea fixing de la Londra din 2 XI fiind de 372,80 dolari/uncie comparativ cu cel corespunzător din 26 X 1979 de 375 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 X—2 XI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 26 X a.c.

Un nou pas pe calea dezvoltării cooperării internaționale

CONFERINȚA GENERAL EUROPEANĂ ASUPRA PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

SĂ OCROTIM și să îmbunătățim climatul european. Aceasta este deviza sub care reprezentanții statelor semnatare ale Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki se vor reuni între 13 și 16 noiembrie a.c. la Geneva, sub cupola transparentă a Palatului Națiunilor. Este vorba de prima conferință general europeană la nivel ministerial asupra protecției mediului înconjurător, menită să pună bazele unei cooperări în acest domeniu între țările membre ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, între care și România, țară în care protecția și ameliorarea mediului înconjurător constituie un element esențial al politicii economice și sociale a partidului și statului. Încă în anul 1973 a fost adoptată o lege privind protecția mediului înconjurător. La rândul lor, **Proiectul de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. și Proiectul programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții** prevăd că în domeniul protecției mediului înconjurător vor fi întreprinse noi măsuri pentru respectarea strictă a limitelor admisibile în procesele generatoare de noxe, precum și pentru recuperarea substanțelor reziduale, construirea de stații de epurare a aerului și apelor, prevenirea degradării fondului funciar, protecția faunei, a pădurilor și vegetației din rezervații, parcuri și locuri de agrement, introducerea unor mijloace de transport nepoluante. În acest scop, baza tehnico-materială pentru protecția și supravegherea mediului înconjurător va crește în ritm accelerat.

ROD al unor reuniuni pregătitoare începute în 1977, conferința de la Geneva va examina și adopta proiectele convenției și rezoluției privind poluarea aeriană transfrontiere pe distanțe lungi și proiectul de declarație referitoare la tehnicile puțin poluante sau fără deșeuri, reutilizarea și reciclarea deșeurilor.

Alegerea acestor două probleme drept tematică a primei Conferințe europene asupra protecției mediului înconjurător a constituit chestiunea cea mai spinosă, care a monopolizat aproape jumătate din timpul reuniunilor pregătitoare care au avut loc de-a lungul a aproape trei ani. Vom menționa aici doar faptul că, la solicitarea secretarului executiv al C.E.E./O.N.U. privind temele cele mai importante pe care statele membre le consideră oportune a fi înscrise pe agenda viitoarei

reuniuni general europene, au fost propuse peste 15 subiecte.

După cum menționau o serie de participanți, referindu-se la încercările reprezentanților unor țări vest-europene de a-și asuma în cadrul convenției referitoare la poluarea la mare distanță angajamente cât mai diluate, rareori s-a putut vedea în ultimii ani un conflict de interese atât de aspru între țările Europei occidentale, adeseori chiar și în sinul Pieței comune.

Cea de a doua temă a reuniunii, privind tehnologiile puțin poluante sau fără deșeuri, reutilizarea și reciclarea deșeurilor, propusă de mai multe țări, între care și România, nu a întâmpinat practic dificultăți. Dar și în acest domeniu, țările occidentale industrializate au acționat pentru ca documentul care urma să fie supus conferinței spre adoptare să nu depășească forma și conținutul unei declarații de intenții, motivând această poziție prin aceea că conceptul de tehnologii puțin poluante sau fără deșeuri este relativ nou, fiind prin urmare necesar să fie aprofundate cercetările.

Accentuarea crizei materiilor prime și combustibililor a scos în evidență, totodată, actualitatea abordării acestor probleme, una din cerințele esențiale pentru utilizarea tehnicilor puțin poluante și fără deșeuri fiind, după cum au subliniat experții chemați să elaboreze declarația menționată, necesitatea asigurării unei cât mai bune gospodăririi a resurselor umane și materiale. Din punctul de vedere al organizării proceselor de producție, se pune problema lărgirii gamei criteriilor de apreciere a tehnologiilor, celor pur economice trebuind să li se adauge și altele, cum ar fi, spre exemplu, gradul de poluare, nivelul deșeurilor rezultate etc. Studiul făcut în unele țări, analizând cauzele situației existente în prezent în condițiile gradului înalt de industrializare și urbanizare de pe continentul european și din America de Nord, recomandă trecerea — în vederea soluționării problemei impactului proceselor de producție asupra mediului — de la atacarea ei în faza finală a acestor procese la cea inițială, ceea ce ar permite reducerea și chiar eliminarea deșeurilor de-a lungul proceselor de producție, comercializare și consum.

IN legătură cu ordinea de zi a Conferinței europene, în cadrul lucrărilor pregătitoare s-a înregistrat, de asemenea, o puternică confruntare între tendința unor țări europene care, pornind de la teza că o reuniune la acest nivel trebuie să aborde-

ze un evantai cât mai larg de probleme, au acționat pentru o ordine de zi cât mai cuprinzătoare și tendința celorlalte state, constituind majoritatea, care, din dorința de a asigura succes conferinței, s-au pronunțat pentru o agendă mai restrinsă, care să permită în final adoptarea unor măsuri de cooperare cât mai concrete. De un deosebit interes s-a bucurat și ideea, susținută și de delegația română, că această conferință, fiind prima de acest fel în Europa, ar trebui urmată de alte reuniuni asemănătoare la anumite intervale de timp, creându-se astfel posibilitatea ca pornind de la experiența realizată, să fie abordate și alte probleme din acest vast domeniu.

INCHEIND aici aceste câteva considerații introductive, vom încerca în continuare să schițăm succint principalele prevederi ale documentelor ce urmează a fi adoptate la conferință.

A) Proiectul de Convenție asupra poluării aeriene transfrontiere pe distanțe lungi reprezintă, după cum se subliniază în preambulul său, un pas în direcția traducerii în viață a apelului din Actul final al C.S.C.E. de la Helsinki (capitolul privind protecția mediului înconjurător) referitor la instaurarea și dezvoltarea cooperării în domeniul combaterii poluării aerului, în special a transportului de poluanți atmosferici la distanțe lungi și elaborarea, pe calea cooperării internaționale, a unui program vast de supraveghere și de evaluare a transportului pe distanțe lungi a poluanților atmosferici, începând cu bixidul de sulf și trecând apoi și la alți poluanți.

De o deosebită însemnătate pentru maniera în care este abordată problema care face obiectul convenției este reafirmarea în cadrul părții introductive a proiectului de convenție a dreptului statelor de a exploata în mod suveran propriile lor resurse conform politicilor lor în domeniul protecției mediului înconjurător, precum și a obligației acestora de a evita prejudicierea mediului înconjurător al altor state prin activitățile pe care le desfășoară pe teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

Proiectul de Convenție consacră drept obiective principale următoarele: limitarea și, în măsura posibilului, reducerea treptată a poluării atmosferice, inclusiv a celei transfrontiere pe distanțe lungi; elaborarea de către fiecare stat participant a unor politici și strategii cu privire la combaterea poluării aeriene; schimbul de informații asupra politicilor din acest domeniu, acti-

vităților științifice și măsurilor tehnice luate în scopul combaterii poluării aeriene; asumarea de către statele participante a angajamentului de a se consulta cu alte state interesate în cazurile în care prin activitățile întreprinse se constată sau se întrevode posibilitatea afectării unor factori ai mediului înconjurător în afara frontierelor statelor.

Capitolul referitor la căile de acțiune pentru realizarea obiectivelor urmărite prevede printre altele: activități de cercetare și dezvoltare cu privire la tehnologiile existente și cauzatoare de emisiuni de poluanți; realizarea de tehnici de măsură și control a emisiunilor de poluanți; studierea efectelor poluanților, începând cu cei sulfuroși, asupra sănătății omului și mediului înconjurător; elaborarea de programe de învățământ și de formare profesională în domeniul poluării mediului.

Reafirmând însemnătatea Programului european de supraveghere continuă și de evaluare a transportului la distanțe mari a poluanților, menționat mai sus, convenția subliniază importanța participării tuturor statelor europene la înfăptuirea lui atât prin acțiuni cu caracter național cât și internațional. Urmărind în principal să asigure o supraveghere permanentă a calității aerului de pe continent, Programul preconizează ca mijloace de realizare instalarea unei rețele de stații de supraveghere și de colectare a datelor, care, așa după cum se prevede în convenție, se vor afla sub jurisdicția și controlul statelor pe al căror teritoriu se află.

În vederea examinării modului în care dispozițiile convenției sînt aplicate, în textul acesteia se prevede constituirea unui organ executiv, alcătuit din reprezentanții tuturor părților la convenție și care să acționeze în cadrul consilierilor guvernamentali ai C.E.E./O.N.U. pentru mediul înconjurător.

Partea finală a Convenției este rezervată procedurilor de amendare, semnare, acceptare și aderare la aceasta, prevăzându-se, totodată că, în caz de diferențe cu privire la aplicarea sau interpretarea dispozițiilor ei, părțile contractante vor căuta soluționarea lor prin negocieri sau prin orice alt mod care le este acceptabil.

B) Proiectul de rezoluție privind poluarea aeriană transfrontiere pe distanțe lungi, care însoțește convenția cu același titlu, vizează în esență punerea în aplicare, cât mai rapid posibil, a dispozițiilor Convenției, ținînd seama de faptul că intrarea acesteia în vigoare va avea loc numai după ratificarea ei de către cel puțin 24 state.

În acest scop, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa și secretarul său executiv vor fi investiți cu competențele necesare pentru a asigura începerea activităților prevăzute de Convenție, iar statele participante își asumă, totodată, angajamentul de a îndeplini obligațiile care le revin din Convenție, în special în ceea ce privește apropierea politicilor și strategiilor de luptă contra poluării aeriene.

C) Proiectul de Declarație asupra tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, reutilizarea și reciclarea deșeurilor, după ce în partea introductivă enunță importanța punerii la punct a tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, a reutilizării și reciclării deșeurilor, care ar contribui la însănătoșirea

mediului înconjurător, ar permite utilizarea rațională a resurselor de energie și a materiilor prime, exprimă hotărîrea statelor membre ale C.E.E./O.N.U. de a încuraja utilizarea acestor tehnici, precum și necesitatea adoptării de măsuri în vederea reutilizării și reciclării deșeurilor prin: ● reducerea producției de deșeurii și a emisiunilor de poluanți în diversele cicluri ale producției și consumului; ● întrebunțarea unor procedee industriale îmbunătățite, conceperea unor produse cu o durată de folosire mai îndelungată, ușor de reparat și de refolosit; ● recuperarea, reutilizarea și valorificarea deșeurilor prin: recuperarea substanțelor și materialelor utilizabile; mai buna utilizare a energiei încorporate în deșeurii și reziduuri; reutilizarea unei cantități cât mai mari de deșeurii ca produse secundare pentru alte procese de producție; utilizarea mai bună a materiilor prime și înlocuirea celor în curs de epuizare cu altele mai ușor de găsit; utilizarea mai bună a energiei, reutilizarea energiei pierdute; ● luarea unor măsuri naționale și internaționale în vederea facilitării aplicării tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, în special prin lucrări de cercetare-dezvoltare, programe de învățământ, schimburi de informații și transferul de tehnici.

Declarația recomandă realizarea următoarelor acțiuni **pe plan național**: ● punerea la punct a metodelor de evaluare a incidențelor economice și sociale și din punct de vedere al mediului înconjurător ale tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, ce pot fi aplicate în țări cu sisteme economice și sociale diferite; ● îmbunătățirea tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, a tehnicilor de reutilizare și reciclare a deșeurilor cu prioritate în următoarele sectoare: celuloză și hirtie, siderurgie, industria chimică, industriile extractive, industria metalelor neferoase, îmbrăcămintă și tratamente metalice, îngrășăminte, industria alimentară; ● studiul sectoarelor industriale generatoare de deșeurii susceptibile să fie toxice; ● introducerea în programele de învățământ la toate nivelele a noțiunilor de tehnici puțin poluante sau fără deșeurii și reutilizarea și reciclarea deșeurilor și în special evidențierea rolului acestor tehnici pentru economisirea resurselor și protecția mediului înconjurător.

Pe plan internațional, Declarația recomandă următoarele: ● sprijinirea activităților de cercetare-dezvoltare legate de proiectele pilot internaționale: impulsionearea activităților în curs în legătură cu punerea la punct a metodelor de comparare și de evaluare a diverselor tehnici; elaborarea unei clasificări unificate a deșeurilor; ● schimbul de informații științifice și tehnice, cooperarea internațională prin următoarele mijloace: impulsionearea stabilirii unei culgeri de documente consacrate tehnicilor puțin poluante și fără deșeurii în vederea constituirii unei bănci internaționale de date în acest domeniu: organizarea de seminarii internaționale asupra diverselor aspecte ale tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii, reutilizării și reciclării

deșeurilor; ● încurajarea transferului de tehnici prin măsuri economice de tip clasic și pe căile comerciale existente; ● schimbul de informații asupra experienței dobîndite de țări; ● schimbul internațional de deșeurii, studiarea posibilităților de lărgire a rețelei subregionale de schimburi de deșeurii și cooperarea în domeniul schimbului pe plan internațional și subregional; ● organizarea de cursuri internaționale de înaltă specializare asupra tehnicilor puțin poluante sau fără deșeurii care ar trebui să se autofinanțeze.

Declarația recomandă crearea în cadrul C.E.E./O.N.U. a unui organism format din experți naționali pentru tehnicile puțin poluante sau fără deșeurii, reutilizarea și reciclarea deșeurilor, care ar urma să se ocupe de probleme de organizare, știință, tehnici puțin poluante sau fără deșeurii.

LUÎND PARTE ACTIVĂ la pregătirea conferinței, țara noastră apreciază că această reuniune, care face parte din suita de acțiuni menite să promoveze procesul de cooperare multilaterală inițiat de Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, va putea aduce o contribuție importantă la îmbunătățirea climatului politic din Europa. În concepția țării noastre, complexitatea problemelor pe care le ridică în prezent protecția mediului înconjurător face ca cooperarea internațională să devină o necesitate care nu poate fi ignorată, căci poluarea este un fenomen care face abstracție atât de frontiere cât și de sistemele social-politice diferite.

Pronunțîndu-se în favoarea intensificării acțiunilor de cooperare, România pornește de la teza că în acest domeniu, parte integrantă a procesului de dezvoltare, factorul hotărîtor în menținerea unui climat sănătos îl constituie efortul propriu, național, al fiecărei țări.

Sprijinind măsurile destinate combaterii poluării, țara noastră se situează totodată pe poziția că acțiunile internaționale ce se vor întreprinde nu trebuie să constituie o frînă în calea dezvoltării economico-sociale a țărilor europene, îndeosebi a celor angajate pe calea creării și dezvoltării unei economii naționale moderne pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Intensificarea acțiunilor de cooperare trebuie dimpotrivă să faciliteze accesul tuturor țărilor la tehnologiile avansate, de folosirea acestora pe scară cât mai largă depinzînd în ultimă instanță și situația mediului înconjurător.

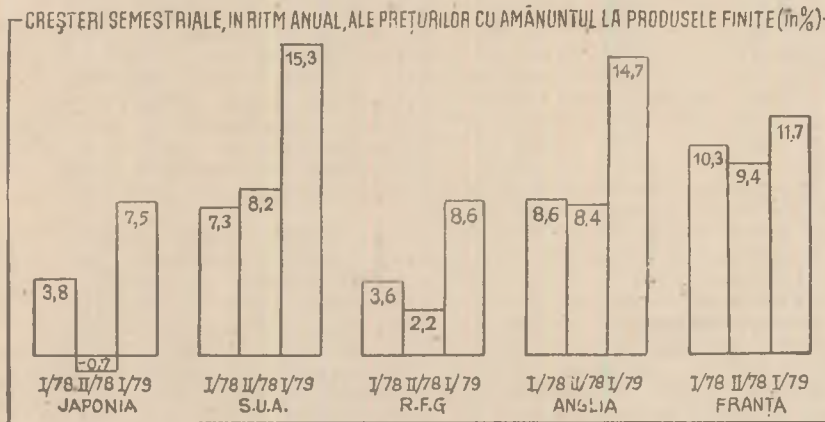
În condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează dezvoltarea contemporană, amplificarea cooperării multilaterale între state trebuie în mod imperios să țină seama de necesitatea respectării intereselor tuturor țărilor, să fie în deplină concordanță cu principiile unanim admise ale dreptului internațional privind relațiile dintre state.

Ioan MAXIM

Din nou în confruntare cu inflația

UNA DIN PROBLEMELE actuale ale economiei țărilor capitaliste dezvoltate o constituie intensificarea creșterii inflaționiste a prețurilor la bunurile de consum și servicii. După cum se vede din graficul alăturat, în principalele țări capitaliste asistăm — după o oare-

care atenuare a ritmului creșterii prețurilor cu amănuntul la produsele finite în sem. II. 1978 (exceptând S.U.A.) — la un salt spectaculos al acestora în cursul primului semestru a.c. Recalculat în ritm anual, nivelul inflației s-a ridicat în mod deosebit în Japonia, S.U.A., R.F.G. și Anglia în sem. I. a.c. față de semestrul corespunzător al anului trecut, iar ultimele luni au fost marcate, de asemenea, printr-o evoluție ascendentă a prețurilor.

(După «L'Usine Nouvelle»)

Ateliere flexibile: câștig de productivitate

ÎN INDUSTRIA construcțiilor de mașini din S.U.A., Japonia și țările vest-europene capătă o răspândire crescândă organizarea prelucrării diferitelor piese sau subsansamble după sistemul așa-numitelor ateliere flexibile. Într-un asemenea atelier sînt grupate mașini-unelte cu comandă numerică, funcționînd pe baza schimbării automate a uneltelor prelucrătoare — element fundamental al supleței sistemului. Legătura dintre diferite mașini se realizează cu ajutorul unor transportoare cu palete, care asigură desfășurarea rapidă a operațiunilor. Activitatea întregului atelier este dirijată de un calculator, care reglează fluxul optim al pieselor și adaptează procesul de prelucrare la cerințe.

După aprecierea specialiștilor firmei Renault-Machine-outil, care realizează un atelier de acest gen, destinat prelucrării de piese-prototip de preserie, de sfîrșit de serie sau de piese de schimb, câștigul de productivitate care poate fi obținut este de ordinul a 60 la sută, în comparație cu organizarea clasică a producției de piese, în loturi.

Mexic — orientări în valorificarea hidrocarburilor

DESCOPERIREA, în ultimii ani a unor importante zăcăminte de petrol și gaze pe teritoriul Mexicului și în zona corespunzătoare a platoului continen-

tal, l-a plasat printre țările cu cel mai înalt potențial de hidrocarburi din lume. La sfîrșitul anului trecut resursele certe de hidrocarburi lichide și gazoase erau evaluate, de către compania de stat Pemex, la circa 6,3 miliarde metri cubi, echivalent petrol, iar cele potențiale — la aproape 32 miliarde metri cubi; din acestea petrolul reprezintă aproximativ două-treimi. Se apreciază că, după ce va depăși anul viitor nivelul de 100 milioane tone, producția mexicană de petrol ar putea ajunge la 200—250 milioane tone în 1985.

Deși pînă în prezent nu a fost dat publicității un program pe termen lung privind valorificarea resurselor de petrol și gaze, în cercurile de specialitate se apreciază că factorii de decizie vor promova o politică de utilizare rațională a acestei bogății. Se consideră, astfel, că extracția de petrol va crește în ritmuri relativ moderate, fiind condiționată — între altele — de posibilitățile de valorificare, în cadrul intern și la export, a gazelor de sondă. Totodată, se estimează că se va aplica o linie prudentă de extindere a exporturilor de petrol, în vederea prevenirii apariției unor presiuni inflaționiste în economie. În al treilea rînd, se apreciază că fondurile crescînde care se vor obține din exportul petrolului și gazelor naturale vor fi utilizate cu prioritate pentru dezvoltarea economiei naționale, crearea de noi locuri de muncă și reducerea șomajului. Se află deja în curs de aplicare un amplu program de dezvoltare a industriei petrochimice (inclusiv prin participarea capitalului străin la crearea unor societăți mixte), urmărindu-se ca în 1982 Mexicul să producă circa 22 milioane tone de produse petrochimice de bază.

Economii de energie cu investiții reduse

POLITICA DE ECONOMISIRE în producția de energie electrică se axează nemijlocit pe doi factori esențiali: reducerea consumurilor specifice de combustibil în centralele electrice și micșorarea pierderilor în rețelele de transport al energiei electrice. În timp ce la consumul specific de combustibil în centralele electrice din Uniunea Sovietică s-au realizat reduceri substanțiale (de la 471 g per kWh în 1960 la 336,8 g în 1976), arată revista **Energhetik**, pierderile de energie în rețelele de transport pendinte de Ministerul Energiei au sporit în același interval (de la 6,1 la sută la 9,15 la sută).

Analizînd diferitele cauze care influențează asupra pierderilor în rețea, specialiștii recomandă o serie de măsuri care permit, cu investiții mici, reducerea acestora, și anume: optimizarea regimurilor de funcționare a rețelei, prin generalizarea aplicării unor sisteme automate de conducere; renunțarea la funcționarea paralelă a unor rețele neomogene (în condițiile unei sarcini neraționale); deconectarea transformatoarelor cu o sarcină redusă și înlocuirea celor fără sarcină (inclusiv deconectarea transformatoarelor care deservesc consumatorii sezonieri de energie); uniformizarea sarcinii pe faze în rețelele de 380 V. Se evaluează că promovarea măsurilor menționate ar permite ca pierderile de energie electrică în rețeaua Ministerului Energiei al U.R.S.S. să fie micșorate în 1980 cu 3,5 mlrd. kWh.

R. P. Mongolă: inventarierea resurselor subsolului

R. P. MONGOLĂ este o țară bogată în resurse de minerale utile, însă studiarea sistematică a structurilor geologice ale subsolului, organizarea pe scară largă a lucrărilor de prospecțiuni datează abia din a doua jumătate a deceniului trecut, pe baza colaborării bilaterale și multilaterale cu alte țări socialiste. Ca urmare a acestei activități au fost puse în evidență o serie de zăcăminte de materii prime și combustibili de valoare, cum sînt cuprul, metale rare, fosfați, fluorină, cărbune brun și cărbune cocsificabil ș.a., unele dintre ele fiind date în exploatare (de pildă, la Tolgoit, Ih-Altat, Dzun-Tağandel, Baganuur și Erdenet).

În prezent, se desfășoară prospecțiuni geologice în zona riului Kerulen, unde există indicii asupra prezenței unor zăcăminte de cositor, nichel, zinc, wolfram, aur și fluorină, iar în deceniul următor urmează a fi explorate un șir de zone din partea de sud a țării, bogate în resurse de metale neferoase și cărbuni cocsificabili.

GLOSAR

Comisia independentă pentru problemele dezvoltării internaționale

UNA din problemele fundamentale ale lumii contemporane este necesitatea stringentă a lichidării subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, moștenire a îndelungatei dominații imperialiste și colonialiste.

În decembrie 1976, președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara a lansat ideea constituirii unei Comisii internaționale neguvernamentale, sub președinția lui Willy Brandt, care să examineze problemele economice internaționale. Un an mai târziu avea loc la Bonn ședința de constituire a Comisiei.

Scopul principal al Comisiei este ca, într-o perioadă determinată de timp, să analizeze și să elaboreze soluții și recomandări în problemele care confruntă țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, de natură să reprezinte un compromis între „cererile maxime ale țărilor în curs de dezvoltare și ceea ce pot oferi statele industrializate în condițiile menținerii economiei de piață”. Comisia este formată din 17 personalități din care 9 din țări în curs de dezvoltare și 8 din țări industrializate și are un secretariat permanent la Geneva.

Constituirea Comisiei în condițiile insuccesului Conferinței de la Paris (așa-numitul dialog „Nord-Sud”) a fost întâmpinată cu prudență de țările în curs de dezvoltare. Din partea reprezentanților occidentali se subliniază constant caracterul independent”, al Comisiei, faptul că propunerile acesteia au un caracter neangajant, nelegat de decizii care țin de competența guvernelor sau organizațiilor internaționale specializate.

Indiferent de deosebirile de fond sau de formă care privesc modalitățile de soluționare a problemei lichidării subdezvoltării, Comisia Brandt se înscrie în cadrul preocupărilor internaționale de a găsi soluții menite să ducă la înlăturarea inechităților și anomaliilor ce caracterizează economia mondială. La măsuri concrete de natură să asigure progresul mai rapid al țărilor slab dezvoltate.

Pînă în prezent Comisia a ținut o serie de ședințe, atît în țări în curs de dezvoltare cît și în țări dezvoltate. Ultima ședință a comisiei a avut loc la Viena în luna iulie a.c., cu care ocazie s-a adoptat un document în care se subliniază prioritatea absolută a problemelor dezvoltării asupra înarmărilor, precum și actualitatea deosebită pe care o prezintă aspectele legate de energie și materiile prime, ca și lupta împotriva foametei și protecționismului. Raportul Comisiei, după completarea lui cu elementele ce s-au desprins din dezbaterile reuniunii de la Viena, urmează să fie supus O.N.U., înainte de a fi dat publicității.

Vasile TUDORAN

Raportul Saint-Geours

Pompiliu Diplan, București — Denumirea de „Raportul Saint-Geours” se referă la studiul intitulat „Energie — creștere eficientă”, elaborat de un grup de experți din țările membre ale C.E.E. (energeticieni, economiști, oameni politici, reprezentanți ai sindicatelor, ecologi) la cererea Comisiei acestui organism vest-european. Grupul de experți, prezidat de cunoscutul economist francez Jean Saint-Geours, apreciază ca posibile, pînă în anul 2000, economii de energie, în proporție de 20—35% în transporturi, de 15—35% în industrie și agricul-

tură și de pînă la 50% în sectorul locuințe și servicii, cu condiția unui grad sporit de inițiativă și responsabilitate din partea tuturor factorilor implicați.

La capitolul transporturi raportul se referă în primul rînd la cele rutiere (care în țările C.E.E. contează cu două treimi în consumul total al acestui sector), consemnînd că „economii enorme se pot obține prin simpla substituție a transportului individual prin transportul în comun”. În transportul feroviar se menționează întrebuintarea unor materiale mai ușoare, a unor forme mai aerodinamice și recuperarea energiei eliberate prin frinare, iar în transportul aerian — utilizarea unor structuri mai ușoare și reproiectarea aripilor. În sectorul casnic

și servicii 80% din consumul de energie se face pentru încălzit. De aceea, alături de o disciplină sporită în direcția evitării risipei, studiul subliniază necesitatea îmbunătățirii proiectării și izolării construcțiilor, a extinderii termoficării și a utilizării aparatului electronic de reglare și control al temperaturii, a perfecționării pompeiilor de căldură și a folosirii energiei solare etc.

Pentru industrie, studiul propune declinul relativ al unor ramuri mari consumatoare de energie, cum sînt siderurgia (care contează cu un sfert în totalul consumului industrial de energie în Franța și în Anglia), industria chimică, a celulozei, hîrtiei, a unor materiale de construcție etc. O resursă importantă o reprezintă și recuperarea energiei secundare, utilizabilă cu bune rezultate în termoficare. Studiul recomandă de asemenea înnoirea producției, utilizînd drept criteriu consumul de energie și posibilitatea reciclării materialelor componente.

Una din concluziile raportului menționat este că dezvoltarea unei societăți eficiente din punct de vedere energetic nu poate fi numai rezultatul preocupării științei și tehnologiei. „Un număr de frîne economice, culturale și instituționale trebuie eliberate și, finalmente, modelele noastre de producție și consum vor trebui probabil să se modifice”, conchid autorii.

Tratarea resturilor menajere

Viorel Șarpe, Iași — În viitorul apropiat orașul francez Nancy va dispune de o uzină de tratare a resturilor menajere, considerată drept prima din lume care face parte din „cea de-a doua generație” de asemenea instalații. Avînd o capacitate optimă de tratament de 100 000 tone de resturi menajere pe an („producția” unui oraș de pînă la 400 000 de locuitori), uzina asigură extragerea, prin operații distincte, într-o proporție de circa 20% din tonajul total

prelucrat, a unor materii prime prețioase pentru industrie, ca deseuri textile, hîrtie și carton, fier vechi (inclusiv aluminiu), sticlă, ambalaje din mase plastice. Se consideră că la un total de 13 mil. tone de resturi menajere, care se formează anual în zonele urbane din Franța, extragerea acestor materii prime secundare ar permite realizarea unor însemnate economii la import.

După estimății considerate drept prudente, din vînzarea materiilor prime recuperate se vor putea acoperi nu numai cheltuielile de funcționare a uzinei, ci și cel puțin un sfert din cele de amortizare a investiției. Aceasta, fără a se mai lua în considerare căldura obținută prin incinerarea restului gunoaelor și îngrășămîntul rezultat de pe urma incinerării.

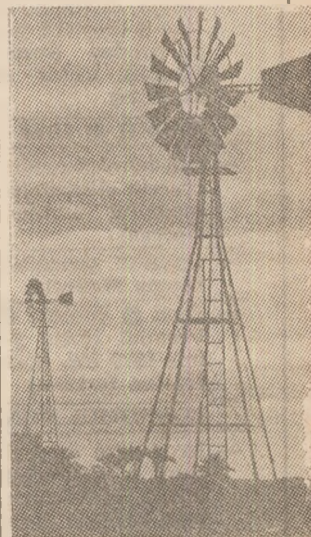
Convenția de la Lomé

Anca Preda, Brașov — Prima convenție de la Lomé, semnată de cele nouă țări vest-europene membre ale Pieței comune și 46 țări africane, din zona Caraibilor și Pacificului (A.C.P.) expiră în februarie 1980. Noua convenție a fost semnată în capitala togoleză la 31 octombrie a.c. de 57 țări în curs de dezvoltare. Ea prevede accesul scutit de vamă, în Piața comună pentru 99,5% din exporturile țărilor A.C.P. Restul de 0,5% reprezintă în special produse făcînd obiectul politicii agricole comune a C.E.E. În cazul lor se prevede un tratament mai favorabil decît în cazul țărilor terțe. Sistemul de stabilizare a încasărilor din export, cunoscut sub numele de STABEX, include acum 44 de produse, față de 34 prevăzute în prima convenție. Este vorba, în afară de produse agricole, și de produse minerale cum sînt cuprul, fosfații, bauxita, minereul de fier etc., ținînd seama de dependența multor țări în curs de dezvoltare de exportul a unu sau două asemenea produse și de fluctuațiile mari ale prețurilor tuturor acestor produse pe piața mondială.

Surse neconvenționale de energie

Aftenie Bostan, Tulcea — Reuniunea țărilor latino-americane consacrată studierii modalităților de colaborare în punerea în valoare a resurselor neconvenționale de energie (energie solară și eoliană, deseuri vegetale, energie geotermică și alcool) va avea loc spre sfîrșitul acestui an sub egida Organizației latino-americane pentru energie (O.L.A.D.E.) și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.).

Organizarea acestei reuniuni a fost inspirată de un studiu al Fundației argentinene Bariloche potrivit căruia sursele neconvenționale de energie ar putea acoperi 11% din necesarul de energie al Americii Latine în 1995, față de 0,8% în prezent. În zonele rurale, sursele neconvenționale ar putea satisface chiar peste 40% din necesarul de energie. În prezent, în zonele rurale ale Americii Latine — relatează buletinul C.T.P.D. Infor-

mations — circa 90 milioane de locuitori nu dispun de energia adecvată necesară pentru acoperirea nevoilor lor de încălzit, de gătit și de iluminat.

Reuniunea menționată va dezbate concluziile unui alt studiu finanțat de P.N.U.D. privind posibilitățile existente pentru producerea de echipament energetic în țările participante.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 9 noiembrie 1979

IN ÎNTIMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

- Dezbaterea proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.
- Direcții ale perfecționării societății românești în perspectiva următorului deceniu (prof. dr. Sergiu Tămaș) 1
- Implicații economico-sociale ale politicii de dezvoltare în profil teritorial (Alecui Al. Floareș) 4
- Sporirea retribuției oamenilor muncii — orientare fundamentală în creșterea nivelului de trai (Octavian Partenie) 7
- Temelii solide creșterii calitative a producției materialelor de construcții (dr. arb. Gheorghie Polizu) 9
- Modernizarea utilajului energetic în funcție de schimbarea structurii resurselor energetice (dr. ing. Nicolae Lemnean, dr. ing. Alexandru Szmuk) 11
- Turismul — factor activ de creștere a calității vieții (I. Istrate, T. Sirbu) 13
- Mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii (B. Vasile, P. Bogdan) 15
- Abordare complexă a dezvoltării economico-sociale la nivelul consiliului unic agroindustrial (Emilian Drehuță) 17
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Elemente de fundamentare a creșterii producției nete pe produs (conf. dr. Mihail Epuran, lector univ. dr. Ion D. Resa) 19

TEORII ● IDEI

- Om-tehnică-mediou. Calculatoarele electronice în slujba mediului ambiant (Vladimir George) 21
- Optimul economiei socialiste (Toma Melinte) 23
- Școli ● curente ● economiști. Premiul Nobel pentru economie 1979 (dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- În atenția celei de a 20-a sesiuni a Conferinței generale F.A.O. Elaborarea unei strategii privind dezvoltarea agriculturii și soluționarea problemelor alimentației (Lazăr Comănescu) 26
- Tendințe-conjuncturi 27
- Un nou pas pe calea dezvoltării cooperării internaționale. Conferința general europeană asupra protecției mediului inconjurător (Ioan Maxim) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

- Directions in improving the Romanian society in the prospect of the next decade (Prof. Dr. Sergiu Tămaș) 1
- Territorial development policy, its economic and social implications (Alecui Al. Floareș) 4
- Tourism — an active factor for a growing life quality (I. Istrate, T. Sirbu) 13
- Computers for environment (Vladimir George) 21
- Schools-trends-economists. The 1979 Nobel prize in economics (Dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu) 24
- In the view of the 20th session of the F.A.O. Conference. Working out the strategy for the agriculture development and food problem solving (Lazăr Comănescu) 26
- A new step in the international cooperation development. The European general Conference on environment protection (Ioan Maxim) 28

DANS LE NUMÉRO

- Directions du perfectionnement de l'économie roumaine dans la perspective de la prochaine décennie (prof. dr. Sergiu Tămaș) 1
- Implications économiques et sociales de la politique d'aménagement du territoire (Alecui Al. Floareș) 4
- Le tourisme — facteur actif de l'amélioration de la qualité de la vie (I. Istrate, T. Sirbu) 13
- Les ordinateurs au service de l'environnement (Vladimir George) 21
- Ecoles — courants — économistes. Le Prix Nobel pour l'économie 1979 (dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu) 24
- La 20-ème session de la Conférence de la F.A.O. L'élaboration d'une stratégie pour le développement de l'agriculture et la solution du problème alimentaire (Lazăr Comănescu) 26
- Un nouveau pas sur la voie du développement de la coopération internationale. La conférence générale européenne sur la protection de l'environnement (Ioan Maxim) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Направления в совершенствовании румынского общества на перспективу следующего десятилетия (проф. др. Серджиу Тăмаș) 1
- Экономико-социальные следствия политики развития в территориальном разрезе (Алекуй Ал. Флореш) 4
- Туризм — активный фактор повышения качества жизни (И. Истрате, Т. Сырбу) 13
- Электронно-вычислительные машины на службе окружающей среды (Владимир Джордже) 21
- Школы ● течения ● экономисты. Нобелевская премия по экономике на 1979 год (др. Сорика Савă, Еуфросина Ионеску) 24
- К вниманию 20-ой сессии Конференции ФАО. Разработка стратегии развития сельского хозяйства и разрешения вопросов питания (Лазăr Комănescу) 26
- Новый шаг по пути развития международного кооперирования. Общеввропейская конференция по охране окружающей среды (Иоан Максим) 28

Amintim cititorilor noștri că în curind va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică”. Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale”, „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice”, „Curier economic-legislativ”.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scintei”.

DE LA ADAS.

Printre asigurarile pe care ADAS le pune la dispoziția cetățenilor este și „asigurarea mixtă de viață”.

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente asigurate, neprevăzute și nedorite. Totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Asigurarea mixtă de viață se mai practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS. Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață” se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

La „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente” suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași” se garantează primirea eșalonată a unor

sume de bani de către urmașii asiguratului.

Asigurarile menționate prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani

- Se pot contracta pe termene de la 5 ani la 15 ani.

- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate

- La expirarea asigurarilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%

- Asigurarile participă la tragerile de amortizare lunare și speciale

Pentru a beneficia neînterupt de toate foloasele ce le oferă asigurarile mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurarile din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

ÎN ORICE ANOTIMP, PETRECEȚI UN CONCEDIU PLĂCUT LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERATIEI DE CONSUM!

Pe cele mai frumoase trasee turistice ale țării, în vecinătatea unor interesante monumente istorice sau ale naturii precum și în unele stațiuni balneoclimaterice, cooperativa de consum a construit, în ultimii ani, numeroase hanuri, hoteluri, cabane, care oferă condiții bune de reconfortare și odihnă.

La organizarea lor s-a avut în vedere — pe lângă punerea în valoare a cadrului natural — reliefația tradițiilor și a specificului local.

Hotelul „Heniu” — Prundul Birgăului

Hotelul „Moara cu noroc” din Ineu

Printre cele mai noi unități, pe care cooperativa de consum vă recomandă să le vizitați, se numără :

- Hotelul din Ineu „Moara cu noroc” din județul Arad ;
- Hotelul din Agnita, județul Sibiu ;
- Hotelul „Heniu” din Prundul Birgăului, județul Bistrița Năsăud ;
- Hanul „Valea Tismanei” din Tismana, județul Gorj ;
- Hotelul „Turist” din Lacul Sărat, la 8 km de Brăila.

Aceste unități dispun de camere confortabile, cu încălzire centrală și de restaurante cu gustoase preparate culinare.

